

Laura Sääntti

Tilitoimiston palvelujen kehittäminen

Tilinpäätösanalyysin tulkintaohjeen laatiminen tilitoimistopalvelujen tueksi

Opinnäytetyö

Kevät 2018

SeAMK Liiketalous

Tradenomi (AMK), Liiketalous

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: SeAMK Liiketoiminta ja kulttuuri

Tutkinto-ohjelma: Liiketalouden tutkinto-ohjelma

Suuntautumisvaihtoehto: Taloushallinto

Tekijä: Laura Sääntti

Työn nimi: Tilitoimiston palvelujen kehittäminen: Tilinpäätösanalyysin tulkintaohjeen laatiminen tilitoimistopalvelujen tueksi

Ohjaaja: Erkki Kytönen

Vuosi: 2018

Sivumäärä: 77

Liitteiden lukumäärä: 2

Opinnäytetyön tavoitteena oli kehittää toimeksiantajana toimineen tilitoimiston analyysipalveluja vastaamaan paremmin asiakkaiden tarpeita nyt ja tulevaisuudessa. Toimeksiantajalle laadittiin tunnuslukuanalyysin tulkintaohje, jonka avulla toimeksiantajan asiakasyritykset pystyvät analysoimaan ja ymmärtämään paremmin tunnuslukuanalyysin tuloksia. Ohje auttaa myös tilitoimiston henkilökuntaa tunnuslukuanalyysin laadinnassa ja tulkinnassa. Ohjeen kehittämistä varten laadittiin kysely, joka oli suunnattu toimeksiantajan asiakasyrityksille. Kyselyn tavoitteena oli selvittää asiakkaiden näkemyksiä tilinpäätösanalyysin tarpeesta osana tilitoimiston palveluntarjontaa. Kyselyssä kartoitettiin myös asiakkaiden mielenkiintoa tunnuslukuanalyysin tulkintaohjetta kohtaan.

Opinnäytetyön teoriaosuus koostuu luvuista kaksi ja kolme. Luvussa kaksi, joka on työn teoreettinen viitekehys, tarkastellaan tilitoimistoalaa Suomessa, tilitoimiston palveluja sekä alan tulevaisuudennäkymiä. Kolmannessa luvussa käydään läpi tilinpäätös ja sen laadinta, tilinpäätösanalyysi sekä tunnuslukuanalyysi ja sen tulkinta teoreettisella tasolla. Luvun tavoitteena on antaa lukijalle selkeä ja kokonaisvaltainen kuva tunnuslukuanalyysiprosessista. Tunnuslukuanalyysin tulkintaoppaan aineisto on koottu pääkohdiltaan opinnäytetyön teoriaosuudesta. Opas laadittiin erilliseen pohjaan, ja se liitettiin opinnäytetyöhön.

Toimeksiantajatilitoimiston asiakasyritykselle laadittiin tunnuslukuanalyysin tulkintaohjetta apuna käyttäen mallianalyysi, jonka avulla laadittua ohjetta testattiin käytännössä. Tämän jälkeen suoritettiin haastattelu, jonka avulla pyrittiin selvittämään laaditun ohjeen ja mallianalyysin hyödyllisyyttä sekä käytettävyyttä asiakasyrityksen näkökulmasta.

Avainsanat: palvelut, kehittäminen, tilinpäätösanalyysi, tilinpäätös, tunnuslukuanalyysi

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: SeAMK Business and Culture

Degree programme: Business Management

Specialisation: Accounting

Author: Laura Sääntti

Title of thesis: Development of the services of an accounting firm: Preparation of a guide for the interpretation of financial statement analyses for supporting accounting services

Supervisor: Erkki Kytönen

Year: 2018

Number of pages: 77

Number of appendices: 2

The aim of this thesis was to develop the commissioner's analysis services to better meet their customer's needs now and in the future. As a result, a guidebook to the interpretation of key figure analyses was made for use by the commissioner's customers. The guide will help the commissioner's customers to better understand and analyse the results of a key figure analysis. The guide was also designed to help the commissioner's staff in making and interpreting key figure analyses. For the implementation of the analysis guide, an inquiry was made among the commissioner's customers. The aim of the inquiry was to find out the customers' opinions about the need for an analysis of financial statements as part of the service supply of the accounting firm. The survey also charted the customers' interest in the guide to the interpretation of key figure analyses.

Chapters two and three comprise the theoretical part of the thesis. Chapter two consists of the theoretical framework of the thesis and is an overview of the accountancy field in Finland, an accounting firm's services, and the future of the field. The third chapter focuses on financial statements, financial statement analysis, key figure analysis, and its interpretation at a theoretical level. The aim of this chapter is to provide a clear and broad view of the key figure analysis process. For the most part, the information of the key figure analysis guide was collected from the theoretical part of the thesis. The analysis guide was made as a separate document and attached to the thesis.

A model key figure analysis was done for one of the customer companies of the commissioner in order to test the interpretation guide in practice. After this, the customer company's chief executive officer was interviewed in order to find out the utility and usability of the analysis guide.

Keywords: services, development, financial statement analysis, financial statement, key figure analysis

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLTÖ	4
Kuva-, kuvio- ja taulukkoluettelo	6
1 JOHDANTO	8
1.1 Opinnäytetyön tausta	8
1.2 Aikaisempia tutkimuksia	9
1.3 Opinnäytetyön tavoitteet ja rakenne	11
2 TILITOIMISTOALA.....	13
2.1 Tilitoimistoala Suomessa	13
2.2 Tilitoimiston palvelut.....	14
2.3 Tilitoimistoala tulevaisuudessa.....	15
3 TILINPÄÄTÖSANALYYSI OSANA TILITOIMISTON PALVELUTARJONTAA.....	17
3.1 Tilinpäätös.....	17
3.2 Tilinpäätösanalyysin tarkoitus ja käyttäjät	24
3.3 Tilinpäätösanalyysin vaiheet ja menetelmät	27
3.4 Tuloslaskelman ja taseen oikaiseminen	29
3.5 Tunnusluvut ja niiden tulkinta	34
3.5.1 Kannattavuus	34
3.5.2 Vakavaraisuus	39
3.5.3 Kiertonopeus.....	41
3.5.4 Maksuvalmius	42
4 TILITOIMISTON KEHITTÄMISHANKKEEN JA TUNNUSLUKUANALYYSIN TULKINTAOHJEEN SUUNNITTELU JA TOTEUTUS	45
4.1 Toimeksiantajan ja toimeksiannon kuvaus	45
4.2 Tutkimusmenetelmä ja -aineisto.....	46
4.3 Kyselylomake ja sen tulokset	47

4.4 Tunnuslukuanalyysin tulkintaohjeen toteutus.....	53
4.5 Malliyrityksen tunnuslukuanalyysi	54
4.5.1 Kannattavuus	55
4.5.2 Vakavaraisuus	59
4.5.3 Kiertonopeus.....	61
4.5.4 Maksuvalmius	62
4.6 Malliyrityksen toimitusjohtajan haastattelu	65
4.7 Johtopäätökset.....	67
5 YHTEENVETO.....	68
LÄHTEET	71
LIITTEET	76

Kuva-, kuvio- ja taulukkoluetelo

Kuvio 1. Lyhennetty kululajikohtainen tuloslaskelma.	20
Kuvio 2. Lyhennetty taseen malli.	22
Kuvio 3. Yrityksen tilinpäätösanalyysiä käyttävät sidosryhmät.	26
Kuvio 4. Tilinpäätösanalyysin vaiheet	28
Kuvio 5. Oikaistu tuloslaskelma	31
Kuvio 6. Oikaistu tase	33
Kuvio 7. Tilinpäätösanalyysin käytön yleisyys (n=23).	48
Kuvio 8. Käytetyimmät tilinpäätösanalyysimenetelmät (n=23).	49
Kuvio 9. Kiinnostus tilinpäätösanalyysin teettämistä kohtaan (n=23).	49
Kuvio 10. Millaisesta tilinpäätösanalyysistä olette kiinnostuneita?	50
Kuvio 11. Suosituimmat tunnusluvut (n=23).	51
Kuvio 12. Kiinnostus tunnuslukuohjetta kohtaan (n=23).	52
Kuvio 13. Liiketulosprosentti.	55
Kuvio 14. Käyttökateprosentti.	56
Kuvio 15. Nettotulosprosentti.	57
Kuvio 16. Oman pääoman tuottoprosentti (ROE).	57
Kuvio 17. Sijoitetun pääoman tuottoprosentti (ROI).	58
Kuvio 18. Koko pääoman tuottoprosentti (ROA).	59
Kuvio 19. Omavaraisuusaste.	60
Kuvio 20. Suhteellinen velkaantuneisuus -%.	60

Kuvio 21. Myyntisaamisten kiertonopeus (pv).....	61
Kuvio 22. Ostovelkojen kiertonopeus (pv).....	62
Kuvio 23. Rahoitustulosprosentti.....	63
Kuvio 24. Quik ratio.....	64
Kuvio 25. Current ratio.	64

1 JOHDANTO

1.1 Opinnäytetyön tausta

Tilinpäätösanalyysi on aiheena ajaton ja aina ajankohtainen, sillä tilinpäätös toimii yhtenä merkittävimpänä informaation lähteenä yrityksessä. Sen avulla yrityksen toimintaa pystytään arvioimaan ja analysoimaan paremman tuottavuuden ja kannattavuuden saavuttamiseksi. Analyysi- ja ohjauspalvelujen tuottaminen on tulevaisuudessa entistä tärkeämpää myös tilitoimistoille, sillä ala tulee asiantuntijoiden mukaan muuttumaan tulevien vuosien aikana radikaalisti. Rutiinitöiden määrän odotetaan laskevan merkittävästi, jolloin tilitoimiston tehtäväksi muodostuu entistä enemmän aineiston tarkastamien ja analysointi. (Suomalainen 2017, 16.) Analysointipalvelujen kehittäminen nähdäänkin erittäin tärkeäksi, sillä niiden avulla tilitoimiston palvelut pystytään säilyttämään relevantteina myös tulevaisuudessa.

Yrittäjät ovat luonnollisesti hyvin kiinnostuneita yrityksensä taloudellisesta tilasta ja ovat kiinnostuneita seuraamaan sitä. Usein kuitenkin tilinpäätösanalyysin tekeminen tuntuu liian monimutkaiselta ja vaikealta itse laadittavaksi, joten sen teettäminen yrityksen ulkopuolisella henkilöllä tai tilitoimistolla onkin luonnollinen ratkaisu. Teetetyn analyysin tulkinta ja ymmärtäminen tuottaa kuitenkin yrityksissä usein ongelmia. Tämän vuoksi toimeksiantajayritys näki, että tiivis ja mahdollisimman yksinkertainen tilinpäätösanalyysin tulkintaohje hyödyttäisi monia yrityksiä, jotka haluavat ymmärtää tunnuslukuanalyysistä saamiaan tuloksia paremmin. Vaikka tilinpäätösanalyysin tarjoama informaatio kiinnostaa monia pieniä osakeyhtiöitä, nähdään se usein työläänä ja vaikeana ymmärtää. Tilitoimisto halusikin palvella asiakkaitaan tarjoamalla heille välineen, jonka avulla tilinpäätösanalyysi tulisi paremmin ymmärrettäväksi.

Opinnäytetyön toimeksiantajana toimii viiden hengen eteläpohjalainen tilitoimisto. Koska toimeksiantaja haluaa pysyä nimettömänä, viitataan siihen opinnäytetyössä pelkästään toimeksiantajana. Opinnäytetyön aihe valikoitui toimeksiantajayrityksen tarpeiden ja toiveiden mukaan. Opinnäytetyön aiheena on kehittää tilitoimiston analyysipalveluja vastamaan asiakkaiden tarpeita sekä nyt että tulevaisuudessa. Toi-

meksiantajayrityksen toiveita kuuntelemalla päädyttiin kehitystyönä laatimaan pienille osakeyhtiöille tiivis tilinpäätösanalyysin tulkintaohje, jonka avulla yritykset pystyvät tutkimaan ja tulkitsemaan yrityksen tunnuslukuja sekä ymmärtämään niitä paremmin. Ohje auttaa myös tilitoimiston henkilökuntaa tunnuslukuanalyysin laadinnassa ja tulkinnessa. Ohje koostuu neljätoistasivuisesta ohjepaketista, joka kattaa yleisimmät ja käytetyimmät tunnusluvut sekä niiden tulkinnan. Ohjeen on tarkoitus tukea tilitoimiston palveluja ja tarjota asiakasyrityksille mahdollisuus tarkastella omaa taloutta ilman suuria lisäkuluja.

1.2 Aikaisempia tutkimuksia

Tilitoimiston palvelujen kehittämisestä on tehty viimevuosien aikana useita tutkimuksia ja opinnäytetöitä. Pääsyynä tähän on tilitoimistoalan murros, joka pakottaa alan toimijoita kehittämään palvelujaan asiakkaiden muuttuvien tarpeiden mukaisiksi. Tehdyt tutkimukset käsittelevät niin sähköisten palvelujen kehittämistä kuin asiakas-kontaktien ja muiden palvelujen kehittämistä. Tutkimukset, joita käydään läpi, eivät vastaa täysin tämän opinnäytetyön aihetta, mutta toimivat erittäin hyvänä tukena työlle.

Paulasalo (2017, 71) toteaa opinnäytetyössään, että tilitoimistoalan digitalisoitumisen myötä ala on muuttumassa paperittomaksi. Myös rutiinitehtävät ovat poistumassa työtehtävistä ja konsultointi muodostuu entistä merkittävämmäksi osaksi työskentelyä. Paulasalon opinnäytetyön tavoitteena oli kehittää toimeksiantajatilitoimiston palveluja. Kehitystyönä hän laati kvantitatiivisen kyselyn Seinäjoen seudun mikroyrityksille tavoitteenaan kartoittaa yritysten tilitoimistopalvelutarpeita. Paulasalon (s. 72) tutkimuksen perusteella Seinäjoen alueen mikroyritykset käyttivät ja arvostivat eniten kirjanpito-, tilinpäätös-, verotus- ja palkanlaskentapalveluja, mutta kiinnostusta löytyi myös yrityksen analysointiin, ennustamiseen, raportointiin ja kasvitalaskentaan liittyviä palveluja kohtaan.

Paananen (2014, 2) pyrki puolestaan opinnäytetyössään kehittämään tilitoimiston ja sen asiakkaiden välistä yhteistyötä laatimalla ohjekirjan tilitoimiston uusille asiakkaille. Paananen (s. 27) toteaa työssään, että uusien asiakkaiden perehdyttäminen ja ohjaaminen heidän tullessaan uusiksi asiakkaiksi tilitoimistoon on erittäin tärkeää,

sillä se luo pohjan tulevalle yhteistyölle. Opinnäytetyössään Paananen myös haastatteli toimeksiantajayrityksen henkilökuntaa asiakassuhteisiin ja ohjekirjaan liittyen. Paanasen (s. 34) haastattelujen perusteella merkittäväksi asiaksi nousi se, että tilitoimiston asiakkaat saataisiin ymmärtämään, että laadukasta palvelua ei pystytä tuottamaan, mikäli yritys ei toimita kaikkia tarvittavia tietoja ja tositteita kirjanpitäjälle.

Vuonna 2014 tehdyssä opinnäytetyössä Pitkonen (2014, 2) tutki toimeksiantajatilitoimiston asiakkaiden tyytyväisyyttä ja pyrki samalla keräämään tietoa mahdollisista lisäpalvelujen tarpeista. Tyytyväisyyskartoitus toteutettiin tekemällä kvantitatiivinen kysely, jonka kohteena olivat toimeksiantajan yritysasiakkaat. Pitkosen (s. 17–25) haastattelutulokset näyttivät, että asiakkaat olivat pääasiassa tyytyväisiä saamaansa palveluun, mutta toivoivat myös lisää sähköisiä palveluita ja enemmän ohjeita taloushallintoon liittyviin kysymyksiin. Haastateltavat toivoivat, että pääsisivät kerran vuodessa käymään tilitoimistolla juttelemassa asiantuntijan kanssa yrityksen tilanteesta. Pitkosen (s. 34–35) mukaan esim. taloushallinnon perusasioita käsittelevän oppaan laatiminen voisi nostaa asiakkaiden tyytyväisyyttä ja asioiden sisäistämistä.

Itä-Suomen yliopiston kauppatieteiden hallinnoiman kehittämishankkeen ensimmäisenä osana Ikonen (2017, 5) on laatinut tutkimuksen tilitoimistopalveluiden tarpeista pk-yrityksissä. Ikonen tutkimuksen tavoitteena on laatia tilitoimistoille kehittämismalli. Tutkimus on toteutettu tekemällä kvalitatiivisia haastatteluja, joiden kohteena oli yritysten edustajia, kehittämistöiden yritysneuvoja ja yksittäinen controller. Ikonen (s. 48) tutkimuksen mukaan yritykset kaipaavat tavanomaisten kirjanpitopalvelujen lisäksi myös erilaisia neuvontapalveluja. Aiempaa enemmän yrityksissä kaivataan neuvontaa verotus-, hinnoittelu- ja budjetointiasioissa. Ikonen (s. 48) toteaa, että vaikka yritykset ovat kiinnostuneita toiminnan analysoinnista ja heillä saattaa olla esimerkiksi tunnuslukuraportteja tuottava ohjelma, eivät he usein kuitenkaan osaa tulkita raportteja ja kaipaisivat enemmän analysointipalveluja. Edellisten lisäksi tutkimuksessa nousi merkittävästi esiin myös asiakaspalvelun merkitys tilitoimistossa. Läheinen ja hyvä suhde kirjanpitäjään luo luottamuksen ilmapiiriin, jolloin asiakasyrityksessä pystytään keskittymään paremmin yritystoimintaan.

Vaasan ammattikorkeakoulun opinnäytetyössä Lehtola (2016, 9–10) selvittää tilitoimistoasiakkaiden lisäpalveluiden tarvetta käyttäen menetelmänä kvalitatiivista

haastattelua. Lehtola (s. 66) esittää, että tilitoimistoilla on erinomainen kyky konsultoida asiakasyrityksiään, sillä heillä on jo valmiina perinpohjainen tuntemus yrityksen taloudesta. Haasteena Lehtola näkee erityisesti hinnoittelun, sillä ainakin pienyrittäjille hinta on usein kompastuskivi. Myös lisäpalveluiden arvoa ei aina ymmärretä, eikä niitä osata hyödyntää käytäntöön. Lehtola (s. 67) esittää työssään myös palvelupakettimalleja, jotka oli muodostettu yritysten erilaisten tarpeiden perusteella. Aloittavalle yritykselle olisi tarjolla mm. kirjanpidon raporttien tulkinnan opettamista ja yleistä opastusta kannattavan talouden ylläpitämiseen, kun taas pienyritykselle tarjottaisiin kassavirtojen ja riskien hallintaa sekä yleistä talouden konsultointia.

Kuten kaikista edellä mainituista tutkimuksista käy ilmi, tilitoimistojen lisäpalvelujen kysyntä kasvaa jatkuvasti. Mitä pidemmälle ohjelmistot kehittyvät, sitä tärkeämmäksi tilitoimiston lisäpalvelut muodostuvat. Nykyiset rutiinityötehtävät tulevat todennäköisesti vähentymään radikaalisti lähitulevaisuudessa ja lopulta jäämään pois. Näiden rutiinitöiden tilalle nousevat tällöin analysointi-, valvonta- ja tarkastustehtävät. (Suomalainen 2017, 16.) Pysyäkseen relevantteina myös tulevaisuudessa, tilitoimistojen tulee pystyä muuntautumaan uusien haasteiden ja kysynnän mukaan.

1.3 Opinnäytetyön tavoitteet ja rakenne

Opinnäytetyön tarkoituksena on kehittää toimeksiantajayrityksen analyysipalveluja laatimalla pienille osakeyhtiöille suunnattu tunnuslukuanalyysin tulkintaohje, joka olisi mahdollisimman yksinkertainen ja helposti ymmärrettävä. Tavoitteena on, että ohjeen avulla myös henkilö, jolla ei ole taloushallintoalan osaamista, pystyisi ymmärtämään ja analysoimaan yrityksen tunnuslukuanalyysiä hyödyllisellä tasolla. Tavoitteena on, että analyysiohje rohkaisee yrityksiä laatimaan tai teettämään tilinpäätösanalyysin ja käyttämään siitä saatua informaatiota hyödykseen. Ohjeen avulla toimeksiantajayritys pystyy tarjoamaan lisäpalvelua asiakkailleen helposti ja ilman suurta lisätyötä. Opinnäytetyön pääongelma on miten tehdä tunnuslukuanalyysin tulkinnasta mahdollisimman yksinkertaista. Osaongelmia ovat miten tilitoimisto voi

käyttää ohjetta osana palvelua, miten tilinpäätösanalyysia tulkitaan ja miten sitä käytetään yrityksessä hyödyksi.

Opinnäytetyö koostuu viidestä pääluvusta, jotka ovat johdanto, tilitoimistoala, tilinpäätösanalyysi osana tilitoimiston palveluntarjontaa, tilitoimiston kehittämishankkeen ja tunnuslukuanalyysin tulkintaohjeen suunnittelu ja toteutus sekä lopuksi yhteenveto.

Johdannossa käydään ensiksi läpi opinnäytetyön taustaa, sisältöä ja tavoitteita. Seuraavaksi käydään läpi aikaisempia tutkimuksia ja niiden tuloksia. Viimeiseksi esitellään opinnäytetyön rakenne. Luvussa kaksi – Tilitoimistoala – esitellään tilitoimistoalaa yleisesti, sen palveluja ja toimialan murrosta, joka tulee tulevaisuudessa muuttamaan alaa hyvinkin radikaalisti. Tämä luku toimii työn viitekehyksenä. Kolmannessa luvussa – tilinpäätösanalyysi osana tilitoimiston palveluntarjontaa – käydään läpi tilinpäätösanalyysiin johtavaa prosessia, tilinpäätösanalyysin toteuttamista ja sen tulkintaa. Kolmas luku luo teoreettisen pohjan opinnäytetyön empiiriselle osalle. Opinnäytetyön neljäs luku on ”Tilitoimiston kehittämishankkeen ja tunnuslukuanalyysin tulkintaohjeen suunnittelu ja toteutus”. Tässä luvussa käydään läpi asiakasyrityksille laadittavan kyselyn tulokset, jonka tarkoituksena on selvittää yritysten kiinnostusta tilinpäätösanalyysiä ja tunnuslukuanalyysin tulkintaohjetta kohtaan. Kyselyn tulokset toimivat ohjenuorana toimeksiantajan toiveiden lisäksi tunnuslukuanalyysin tulkintaohjetta laadittaessa. Tämän jälkeen käydään läpi tunnuslukuanalyysin tulkintaohjeen laadintaprosessia ja toteuttamista sekä ohjeen soveltamista käytännössä. Ohjeen soveltamisen demonstroinnissa käytetään apuna toimeksiantajayrityksen asiakasyritystä, joka toimii työssä malliyrityksenä. Malliyritykselle laaditaan tunnuslukuanalyysi ja se analysoidaan käyttäen laadittua analysointiohjetta. Näiden lisäksi käydään läpi myös malliyrityksen toimitusjohtajan haastattelun tulokset. Haastattelu on kyselyä yksilöllisempi ja perusteellisempi. Sen avulla pyritään selvittämään laaditun ohjeen käytettävyyttä ja hyödyllisyyttä asiakasyrityksen näkökulmasta. Kuudes ja viimeinen luku sisältää opinnäytetyön yhteenvedon.

2 TILITOIMISTOALA

Luvussa kaksi käsitellään tilitoimistoalaa kokonaisuutena sekä tilitoimistojen tarjoamia palveluja. Lisäksi luvussa käsitellään tilitoimistoalan murrosta, jonka seurauksena tilitoimistoalan odotetaan muuttuvan tulevaisuudessa merkittävästi. Erityisesti luvussa tutkitaan tilitoimistojen palveluja ja miten niitä tulee lähteä muuttamaan, että toiminta sopeutuisi tulevaisuuden vaatimuksiin.

2.1 Tilitoimistoala Suomessa

Suomessa taloushallintoala jakautuu tilitoimistoihin ja tilintarkastustoimistoihin (Tuomi-Sorjonen 2013, 7). Yleisimpiä ammatteja alalla ovat kirjanpitäjä, tilintarkastaja, taloushallinnon suunnittelija ja kustannuslaskija. Tilitoimistojen lisäksi kirjanpitäjiä työskentelee myös yrityksissä ja organisaatioissa. Kirjanpitäjien lisäksi yritykset palkkaavat riveihinsä mm. palkanlaskijoita, reskontranhoitajia, luotonvalvojia ja laskenta-assistentteja. Taloushallintoalan yksi suurimmista haasteista on ammattitaitoisten työntekijöiden ja yrittäjien eläköityminen (Tuomi-Sorjonen, 7). Uusia osaavia tekijöitä kaivataan alalle koko ajan.

Tilitoimistoalalla toimi Suomessa vuonna 2015 noin 4 295 yritystä ja alalla työskentelee noin 12 283 henkilöä. Tilitoimistojen koot vaihtelevat yhden hengen yrityksistä yli 50 toimihenkilön tilitoimistoihin. (Tilitoimistoala Suomessa, [Viitattu 18.10.2017].) Tyypillisintä on, että tilitoimisto työllistää itse yrittäjän lisäksi vain muutamia kirjanpitäjiä sekä keskittyy pääsääntöisesti tuottamaan lähinnä lakisääteistä kirjanpitoa. Vaikka tilitoimistoala on verrattain merkittävä ala Suomessa, on toiminta melko pirstaloitunutta. Toimiala on myös melko konservatiivinen ja kehitys on yleensä hidasta. (Metsä-Tokila 2011, 32.)

Suomessa toimivat taloushallintoalan työntekijät ovat pääsääntöisesti koulutukseltaan merkonomeja, tradenomeja tai kauppatieteiden maistereita. Tutkintokoulutuksen lisäksi alan ammattilaisille on tarjolla myös erilaisia syventäviä koulutuksia. Esimerkiksi taloushallintoliitto järjestää ympäri vuoden alaan liittyviä koulutuksia, jotka auttavat tilitoimistojen työntekijöitä kehittämään ja päivittämään tietojään. (Millainen koulutus vaaditaan alalle?, [Viitattu 18.10.2017].) Tilitoimistojen työntekijöiden on

oltava halukkaita opiskelemaan aktiivisesti ja seuraamaan alalla tapahtuvia muutoksia voidakseen suoriutua työssään hyvin.

Tilitoimistoalalle ominaista on nopea ja jatkuva muutos. Vaikkakaan itse ala ei siinänsä muutu kovin nopeasti, alalla käsiteltävät asiat muuttuvat jatkuvasti. Lakimuutokset, verottajan ja muiden päättävien elinten asetukset ja päätökset vaikuttavat ratkaisevasti kirjanpitoon, palkkahallintoon ja verotukseen. Alan toimijoilta vaaditaan tästä syystä hyvää muutoksen ja erilaisuuden sietokykyä sekä jatkuvaa itsenäistä opiskelua. (Tuomi-Sorjonen 2013, 7–8.) Edellisten muutosten lisäksi, tilitoimistoala on murroksessa ja tulee muuttumaan radikaalisti tulevien vuosien aikana. Se miten nopeasti muutos oikeasti tapahtuu, on vielä vain arvailtavissa. (Marttunen 13.1.2016.)

2.2 Tilitoimiston palvelut

Tilitoimiston palvelut voidaan jakaa neljään osaan: juoksevaan kirjanpitoon ja tilinpäätökseen, palkanlaskentaan, ulkoisen laskennan palveluihin sekä sisäisen laskennan palveluihin (Tilitoimiston palvelut, [Viitattu 13.10.2017]). Tilitoimistojen tarjoamat palvelut voivat vaihdella suurestikin tilitoimistosta riippuen, joten ennen yhteistyön aloittamista on viisasta keskustella tilitoimiston kanssa etukäteen siitä, millaisia tarpeita ja odotuksia uudella asiakkaalla on.

Juokseva kirjanpito ja tilinpäätös sisältävät yrityksen tositteiden ja liiketapahtumien kirjaamisen sekä tilinpäätöksen laatimisen tilikauden lopussa. Näiden lisäksi palveluun kuuluu myös sovitut päivittäiset/viikoittaiset/kuukausittaiset palvelut sekä lakisääteisten viranomaisraporttien tuottaminen. (Tilitoimiston palvelut, [Viitattu 13.10.2017].)

Palkanlaskennan palveluihin kuuluvat luonnollisesti palkkojen ja työnantajasuorituslaskenta sekä palkkoihin liittyvien viranomaisilmoitusten laatiminen ja lähettäminen. Näiden lisäksi voidaan sopia erillisistä palveluista, kuten esim. Kela-hakemusten laadinnasta, jäsenmaksujen ja ulosoton hoidosta tai erilaisten seurantaraporttien laadinnasta. (Tilitoimiston palvelut, [Viitattu 13.10.2017].)

Kokonaisvaltaiseen ulkoisen laskennan palveluihin sisältyvät kaikki asiakkaan taloushallintoon liittyvät asiat, kuten myynti- ja ostolaskujen käsittely, maksatus ja palkanlaskenta. (Tilitoimiston palvelut, [Viitattu 13.10.2017].)

Sisäisen laskennan eli johdon laskentatoimen palveluihin sisältyy yksilöllisesti yrityksen tarvitsemia analyysipalveluja. Tällaisia palveluja voivat olla esimerkiksi tilinpäätösanalyysi tai muut suunnitelma- tai tarkkailulaskelmat. Sisäisen laskennan palvelut ovat ulkoisen laskennan palveluja yksilöllisempiä ja räätälöidympiä, sillä niiden tehtävänä on tuottaa tietoa yrityksen omiin yksilöllisiin tarpeisiin. (Tilitoimiston palvelut, [Viitattu 13.10.2017].)

2.3 Tilitoimistoala tulevaisuudessa

Suomalainen (2017, 16–19) kirjoittaa, että tilitoimistoala on tällä hetkellä kolmen voimakkaan muutostekijän, digimurroksen, toimialan murroksen ja osaamisen murroksen paineen alla. Digimurroksen on arvioitu tulevaisuudessa vaikuttavan ja muuttavan ihmisen elämää yhtä radikaalisti kuin teollistuminen aikanaan. Tämän muutoksen myötä osa uskoo kirjanpitäjän ammatin muuttuvan tarpeettomaksi ja häviävän kokonaan. Alan ammattilaiset kuitenkin uskovat, että kirjanpitäjille löytyy töitä myös tulevaisuudessa, joskin työnkuva tulee oletettavasti muuttumaan merkittävästi. Rutiinityöt ja manuaaliset toiminnot jäävät tulevaisuudessa pois ja tilalle tulevat vaativammat tarkistus- ja analysointitehtävät. Suomalainen toteaa, että ennen kirjanpitäjältä ei vaadittu juurikaan sosiaalisuutta tai ihmissuhdetaitoja, kun taas tulevaisuuden taloushallinnon osaajan tulee olla sosiaalinen tiimityöntekijä, joka on rohkea, vuorovaikutustaitoinen, ulospäinsuuntautunut, luova, analyttinen, verkostoitumistaitoinen, ongelmanratkaisukeskeinen ja myyntitaitoinen moniosaaja.

Marttunen (13.1.2016) arvioi kirjoituksessaan tilitoimistojen jakautuvan tulevaisuudessa kolmeen selkeään ryhmään: muutoshaluttomiin yrityksiin, automaation ja prosessien optimointiin keskittyviin yrityksiin ja palveleviin asiantuntijayrityksiin. Muutoshaluttomien yritysten toiminta keskittyy vain lakisääteisen kirjanpidon tuottamiseen, niin kuin on aina ennenkin tehty. Automaatioon ja prosesseihin keskittyvät yritykset taas toimivat ns. itsepalvelutilitoimistoina, joissa kirjanpitäjä toimii lähinnä vain tallentajana. Tällaisissa yrityksissä kilpailuvalttina on volyymi, ohjelmisto tai

hinta. Asiantuntevaan palveluun keskittyvät yritykset sen sijaan pyrkivät asiakkaan kokonaisvaltaiseen palveluun, ja se voi myös keskittyä vain yhteen toimialaan.

Ahvenniemi (2014) ennustaa taloushallinnon olevan laadukkaampaa ja tehokkaampaa vuonna 2025, kuin mitä se on nykypäivänä, sillä tuotettu tieto tulee olemaan standardisoidumpaa ja reaaliaikaista. Hän uskoo taloustiedon laatuvaatimusten kasvavan, jolloin myös tehokkuus kasvaa. Ahvenniemi on samaa mieltä Suomalaisen (2017, 16–19) kanssa siitä, että kirjanpitäjän työ tulee muuttumaan ns. hiljaisesta työstä vaikuttavaksi yritystalousosaajan työksi rutiinitöiden vähetessä ja prosessien kontrolloinnin sekä konsultoinnin merkityksen kasvaessa. Yrityksen menestymisen kannalta talouden suunnittelu tulee olemaan nykyistä tärkeämpää Ahvenniemen mukaan. Tällöin myös analysointipalvelujen merkitys ja kysyntä tulevat kasvamaan.

3 TILINPÄÄTÖSANALYYSI OSANA TILITOIMISTON PALVELUTARJONTAA

Tässä luvussa käydään läpi tilinpäätösanalyysiä edeltävän tilinpäätöksen koostumusta ja sisältöä, tilinpäätösanalyysin tarkoitusta, käyttäjiä, vaiheita ja menetelmiä sekä tunnuslukuja, niiden laadintaa ja tulkintaa. Luvussa perehdytään Tilinpäätösanalyysin tekemiseen kokonaisvaltaisesti ja pyritään avaamaan analyysin perusteella saatujen tulosten arviointia. Tämän luvun tarkoituksena on antaa teoreettinen pohja opinnäytetyön empiiriselle osalle.

3.1 Tilinpäätös

Yrityksen tilikauden päätyttyä tehdään kertyneen aineiston perusteella tilinpäätös. Yrityksen tilikausi on yleensä 12 kuukautta, mutta se voi olla muukin kuin kalenterivuosi. Poikkeuksellisesti tilikausi voi olla pidempi tai lyhyempi kuin 12 kuukautta, kuitenkin korkeintaan 18 kuukautta. (Kirjanpito, tilikausi ja verovuosi 2016.) Tilinpäätös on tärkeä väline yrityksen kaikille sidosryhmille. Tilinpäätöksestä saatavalla informaatiolla on yrityksen kannalta karkeasti katsottuna kolme pääasiallista tehtävää. Ensiksi, pääomien allokoinnin tehostaminen, esimerkiksi sijoitus-, rahoitus- ja investointipäätösten osalta. Toiseksi, toiminnan valvonnan ja ohjauksen tehostaminen niin strategisella kuin operatiivisella tasolla, sekä kolmanneksi, sopimusehtojen muodostamisen ja valvonnan tehostaminen. (Seppänen 2011, 17.) Tilinpäätös antaa myös tärkeää tietoa yrityksen ulkoisille sidosryhmille, kuten muun muassa lainanantajille, sijoittajille sekä verottajalle. Tilinpäätöstä tarkastelemalla sijoittajat pystyvät arvioimaan yrityksen kehityskykyä ja osingonmaksukykyä, kun taas rahoituslaitokset pystyvät arvioimaan yrityksen lainanmaksukykyä. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 20–23.)

Suomessa kirjanpitolaki (L 30.12.1997/1336) ja kirjanpitoasetus (A 30.12.1997/1339) säätelevät laadittavaa tilinpäätöstä (Niskanen & Niskanen 2003, 27). Mikäli yritys määritellään mikro- tai pienyritykseksi, säätelee tilinpäätöksen tekoa myös valtioneuvoston asetus pien- ja mikroyrityksen tilinpäätöksessä esitettävistä tiedoista (A 30.12.2015 /1753) (Tilikausi ja tilinpäätös [Viitattu 18.9.2017]).

Osakeyhtiöiden tilinpäätöstä säädellään näiden edellisten lisäksi myös osakeyhtiölaissa (2006/624), jossa käsitellään muun muassa liiketietoja, taseen merkittäviä eriä, toimintakertomusta sekä säädetään yrityksen velvollisuus laatia rahoituslaskelma tai konsernitilinpäätös. (Niskanen & Niskanen 2003, 27.)

Suomessa kaikkien yritysten tulee laatia tilinpäätös, lukuun ottamatta uuden kirjanpitolain myötä mikroyrityksiksi luokiteltavia ammatin- ja liikkeenharjoittajia (Rekola-Nieminen 2016, 25). Tilinpäätöksen tulee aina antaa oikea ja riittävä kuva yrityksen senhetkisestä tuloksesta sekä taloudellisesta asemasta (Salmi 2010, 27). Tilinpäätös tulee laatia suoriteperiaatteella. Mikäli tilikauden kirjanpito on laadittu maksuperusteisesti, tulee se muuttua suoriteperusteiseksi tilinpäätöstä tehtäessä. Epäolennaiset kulut voidaan kuitenkin jättää tilinpäätöksessä maksuperusteiseksi. (Tuomi-Sorjonen 2013, 119.)

Tilinpäätös muodostuu tuloslaskelmasta, taseesta, liitetiedoista sekä rahoituslaskelmasta, mikäli yritys on julkinen osakeyhtiö, osakeyhtiö tai osuuskunta joka ylittää pienelle yritykselle määritellyt rajat. Toimintakertomus erotettiin vuonna 2004 tehdyissä muutoksissa tilinpäätöksen ulkopuoliseksi asiakirjaksi. (Salmi 2010, 27, 79.) Toimintakertomuksen laadintaedellytys rajoittuu kuitenkin vain julkisiin osakeyhtiöihin, julkisen edun kannalta merkittäviin yhteisöihin sekä osakeyhtiöihin ja osuuskuntiin, jotka eivät ole pien- tai mikroyrityksiä. (Rekola-Nieminen 2016, 81–82). Tilinpäätös tulee laatia yleisten tilinpäätösperiaatteiden pohjalta, joista voidaan poiketa vain erityistapauksissa. Tilinpäätöksen yleisperiaatteet ovat: oletus toiminnan jatkuvuudesta, johdonmukaisuus laatimisperiaatteiden ja -menetelmien soveltamisessa tilikaudesta toiseen, tilikauden tuloksesta riippumaton varovaisuus, tilikaudelle kuuluvien tuottojen ja kulujen huomioiminen riippumatta niihin liittyvien maksujen suorituspäivästä sekä viimeiseksi se, että kaikki omaisuus- ja rahoituserät arvostetaan erikseen. (Salmi, 28–29.)

Tuloslaskelma

Nimensä mukaisesti tuloslaskelmasta ilmenee yrityksen kuluneen tilikauden toiminnan tuloksen muodostuminen (Salmi 2010, 30). Joskin tuloslaskelmasta saatava tieto on luonteeltaan historiatietoa, voidaan siitä karkeasti päätellä yrityksen suorituskykyä myös tulevaisuudessa. Tuloslaskelma muodostuu tilikaudelle kuuluvista

tuloista ja sille kuuluvista menoista. Koska tilinpäätös laaditaan aina suoriteperusteisesti, tulee tuloslaskelmaa tarkastella saatujen tulojen ja toteutuneiden menojen sijasta ansaittuina tuloina ja tulojen ansainnasta kertyneinä menoina. Tuotot tarkoittavat jo tapahtunutta tai odotettavissa olevaa varallisuuden kasvamista tai velkojen vähenemistä, eli toisin sanoen taloudellisen hyödyn lisääntymistä. Kuluilla taas tarkoitetaan joko varojen vähenemistä tai lainojen lisääntymistä, eli taloudellisen hyödyn heikentymistä. Tuloslaskelmasta nähdään yritykselle tilikauden aikana syntynyt voiton tai tappion määrä, sekä se, miten voitto tai tappio on syntynyt. Tilikauden tulos kertoo, onko yritys onnistunut kasvattamaan varallisuuttaan. Tulos kertoo myös osingonjakokelpoisen omaisuuden tilasta, mikä seikka on erityisen kiinnostava sijoittajalle. (Salmi 2010, 30–31.)

Rakenteeltaan tuloslaskelma on vähennyslaskelma, jossa ylhäällä on liiketoiminnasta saadut tuotot, mistä vähennetään liiketoiminnan aiheuttamat kulut, liikevaihtoon liittyvät kulut ja muut toiminnan kuluerät määrätyssä järjestyksessä (Salmi 2010, 30). Kirjanpitolaissa (L 30.12.1997/1336) tuloslaskelmalle on määriteltä kaksi erilaista kaavavaihtoehtoa, kululajikohtainen ja toimintakohtainen. Kirjanpitovelvollinen saa valita itse kumpaa kaavavaihtoehtoa haluaa käyttää. Käytännössä kululajipohjainen tuloslaskelmakaava on huomattavasti yleisempi. (Niskanen & Niskanen 2003, 28.) Alapuolella olevassa kuviossa 1 esitellään lyhennetyn kululajikohtaisen tuloslaskelman kaava.

Kirjanpitoasetuksessa (A 30.12.1997/1339) määritellään kulujaksokohtaisen tuloslaskelman kaava, jota voidaan tarvittaessa lyhentää erien vähäisyyden tai selkeämmän esitystavan saavuttamiseksi. On kuitenkin huomioitavaa, että erät, jotka on yhdistelty selkeämmän esitystavan saavuttamiseksi pitää kuitenkin tilinpäätöksen liitetiedoissa avata. Tuloslaskelman lyhentäminen on sallittua vain mikro- ja pienyrityksille. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 113.)

TULOSLASKELMA

	(Tilikausi)	(Edellinen tilikausi)
	_____	_____
LIKEVAIHTO	0,00	0,00
Liiketoiminnan muut tuotot	0,00	0,00
Liiketoiminnan muut kulut	- 0,00	- 0,00
LIKEVOITTO (-TAPPIO)	0,00	0,00
Rahoitustuotot ja -kulut	+/- 0,00	+/- 0,00
VOITTO (TAPPIO) ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ	0,00	0,00
Satunnaiset erät	+/- 0,00	+/- 0,00
VOITTO (TAPPIO) ENNEN TILIN-		
PÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA	0,00	0,00
Tilinpäätössiirrot	+/- 0,00	+/- 0,00
Välittömät verot	- 0,00	- 0,00
TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>

Kuvio 1. Lyhennetty kululajikohtainen tuloslaskelma.
(Kirjanpitolautakunta 2006).

Tase

Tase kertoo yrityksen taloudellisen tilanteen tilinpäätöshetkellä. Taseessa esitellään yrityksen varat tai omaisuus. Taseesta käy ilmi yrityksen rahoitusrakenne: kuinka suuri osa pääomasta on vierasta ja kuinka suuri osuus on omaa pääomaa. (Salmi 2010, 35.) Kirjanpitoasetus on tuloslaskelman tavoin määritellyt tasekaavan, jota kaikkien yritysten tulee noudattaa. Poikkeuksena tähän ovat mikro- ja pienyritykset, jotka voivat soveltaa lyhennettyä tasekaavaa. (A 30.12.1997/1339 1:6–7.) Lyhennetty taseen kaava on nähtävissä kuviosta 2.

Tase jakautuu kahteen osaan: vastaavaa-puoleen ja vastattavaa-puoleen. Taseen vastaavaa-puoli kertoo sen, mistä yrityksen omaisuus koostuu (Niskanen & Niskanen 2003, 38). Toisin sanoen siitä näkee mihin yritys on hankkimansa rahat sijoittanut. Vastaavaa-puolella erät esitetään epälikvidisjärjestyksessä, mikä tarkoittaa käytännössä sitä, että mitä ylempänä erä on, sitä hitaammin ja hankalammin se on muutettavissa likvidiin muotoon. Vastaavaa-puoli jakautuu pysyviin ja vaihtuviin vastaaviin. Pysyvissä vastaavissa esitetään erät, joilla nähdään olevan tulontuottokykyä enemmän kuin yhden tilikauden ajan kuten esimerkiksi koneet, laitteet, patentit, rakennukset, yms. Vaihtuvien vastaavien puoli taas koostuu omaisuudesta, jonka

on tarkoitettu vaihtuvan seuraavan tilikauden aikana. Tällaisia eriä ovat esimerkiksi saamiset, rahat ja pankkisaamiset, yms. (Ikäheimo, Malmi & Walden 2016, 58–60).

Taseen vastattavaa-puoli taas koostuu yrityksen omasta pääomasta ja vieraasta pääomasta eli varoista ja veloista (Niskanen & Niskanen 2003, 47–50). Vastattavaa-puoli kertoo, miten yrityksen toiminta on rahoitettu. Oman pääoman puolella on listattuna osakkaiden sijoittama osakepääoma yhtiöön, muu oma pääoma ja kertyneet voitot. Vieras pääoma taas jakautuu pitkä- ja lyhytaikaisiin velkoihin. Velka, joka erääntyy maksettavaksi vuoden kuluessa, on lyhytaikainen velka, kun taas velka, joka erääntyy maksettavaksi vuotta pidemmän ajan kuluessa, on pitkäaikainen velka. (Niskanen & Niskanen 2003, 47–50.) Mitä alempana taseen vastattavaa - puolta velka on esitetty, sitä parempi asema velkojalla on takaisinmaksuhierarkiassa (Ikäheimo ym. 2016, 61).

TASE		(Tilikauden päättämispäivä)	(Edellisen tilikauden päättämispäivä)
		—'—'	—'—'
Vastaavaa			
PYSYVÄT VASTAAVAT			
Aineettomat hyödykkeet	0,00		0,00
Aineelliset hyödykkeet	0,00		0,00
Sijoitukset	0,00		0,00
VAIHTUVAT VASTAAVAT			
Vaihto-omaisuus	0,00		0,00
Saamiset			
Pitkäaikaiset			
Myyntisaamiset	0,00		0,00
Laskennalliset verosaamiset	0,00		0,00
Muut saamiset	0,00	0,00	0,00
Lyhytaikaiset			
Myyntisaamiset	0,00		0,00
Laskennalliset verosaamiset	0,00		0,00
Muut saamiset	0,00	0,00	0,00
Rahoitusarvopaperit	0,00		0,00
Rahat ja pankkisaamiset	0,00		0,00
Vastaavaa yhteensä	<u>0,00</u>		<u>0,00</u>

TASE		(Tilikauden päättämispäivä)	(Edellisen tilikauden päättämispäivä)
		—'—'	—'—'
Vastattavaa			
OMA PÄÄOMA			
Osake-, osuus- tai muu vastaava pääoma	0,00		0,00
Arvonkorotusraho	0,00		0,00
Käyvän arvon rahasto	0,00		0,00
Muut rahastot	0,00		0,00
Edellisten tilikausien voitto (tappio)	0,00		0,00
Tilikauden voitto (tappio)	0,00		0,00
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ	0,00		0,00
PAKOLLISET VARAUKSET	0,00		0,00
VIERAS PÄÄOMA			
Pitkäaikainen			
Pääomalaivat	0,00		0,00
Saadut ennakot	0,00		0,00
Ostovelat	0,00		0,00
Laskennalliset verovelat	0,00		0,00
Muut velat	0,00	0,00	0,00
Lyhytaikainen			
Pääomalaivat	0,00		0,00
Saadut ennakot	0,00		0,00
Ostovelat	0,00		0,00
Laskennalliset verovelat	0,00		0,00
Muut velat	0,00	0,00	0,00
Vastattavaa yhteensä	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>

Kuvio 2. Lyhennetty taseen malli.
(Kirjanpitolautakunta 2006).

Liitetiedot

Liitetiedot ovat tuloslaskelman, taseen ja rahoituslaskelman tavoin itsenäinen osa tilinpäätöstä. Kirjanpitolaki (L 30.12.1997/1336) ja -asetus (A 30.12.1997/1339) sääntelee liitetietojen esittämistä ja luettavuutta. (Salmi 2010, 76.) Liitetiedoissa tulee lähtökohtaisesti esittää täsmentäviä ja täydentäviä tietoja siten, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan yrityksen taloudellisesta tilasta. Liitetiedoissa tulee aina esittää poikkeaminen yleisistä tilinpäätösperiaatteista, tilinpäätöksen laadintaa koskevat liitetiedot, tuloslaskelmaa ja tasetta koskevat liitetiedot, tuloveroja koskevat liitetiedot, vakuudet ja vastuusitoumukset, tietoja henkilöstöstä ja toimielinten jäsenistä, omistuksista muissa yrityksissä koskevat liitetiedot ja konserniyhtiötä koskevat liitetiedot. Yrityksen tulee arvioida itse muiden liitetietojen esittämisen tarve. (Ikäheimo ym. 2016, 67–68.)

Toimintakertomus

Toimintakertomus ei ole osa tilinpäätöstä, vaan liitetietojen ja rahoituslaskelman tavoin tilinpäätökseen liitettävä ulkopuolinen asiakirja. Toimintakertomusta säädellään kirjanpitolaissa (L 30.12.1997/1336), -asetuksessa (A 30.12.1997/1339) ja osakeyhtiöiden osalta myös osakeyhtiölaissa (L 21.7.2006/624). (Salmi 2010, 27, 79.) Toimintakertomuksen laadintaedellytys rajoittuu kuitenkin vain julkisiin osakeyhtiöihin, julkisen edun kannalta merkittäviin yhteisöihin sekä osakeyhtiöihin ja osuuskuntiin, jotka eivät ole pien- tai mikroyrityksiä. (Rekola-Nieminen 2016, 81–82). Ikäheimo ym. toteavat (2016, 68), että on kuitenkin huomioitava, että pienten osakeyhtiöiden tulee esittää toimintakertomustiedot vähintään tilinpäätöksen liitetietoina, johtuen osakeyhtiölain (L 21.7.2006/624) säädöksistä. Toimintakertomuksen tavoitteena on antaa tietoja yrityksen toiminnan kehitymisestä eli antaa tietoja olennaisista tapahtumista sekä tilikaudella että sen jälkeen. Toimintakertomuksessa tuodaan esiin yrityksen toiminnan kehittymistä ja tuloksellisuutta, taloudellista tilannetta sekä suurimpia riskejä ja epävarmuustekijöitä. Siinä tulee ilmoittaa myös mahdolliset olennaiset tapahtumat, jotka ovat tapahtuneet tilikauden jälkeen ja arvioida tulevaa kehitystä, sekä lisäksi tehdä selko säädösten vaatimien muiden seikkojen kohdalta.

Rahoituslaskelma

Rahoituslaskelman tehtävänä on esittää yrityksen kautta menevien rahavirtojen rakennetta ja määriä (Ikäheimo ym. 2016, 69). Rahoituslaskelma tulee liittää osaksi tilinpäätöstä; poikkeuksena ovat kuitenkin mikro- ja pienyritykset, jotka on vapautettu rahoituslaskelman laadintavelvoitteesta. Rahoituslaskelma tulee laatia maksuperusteisena ja sen laatimista säädellään kirjanpitolaissa ja kirjanpitoasetuksessa. (Ikäheimo ym. 2016, 69.) Rahoituslaskelmassa tulee tehdä selvitys varojen hankinnasta ja niiden käyttämisestä tilikauden aikana. Rahavirrat jaetaan laskelmassa kolmeen eri osaan: rahoituksen, liiketoiminnan ja investointien rahavirtoihin (Leppiniemi & Kykkänen 2015, 163–165). Rahoituslaskelman tehtävänä on täydentää tuloslaskelman ja taseen antamaa kuvaa yrityksestä. Sitä pystytään käyttämään sekä yrityksen seurannan välineen, että eri yritysten vertailussa. Rahoituslaskelman avulla pystytään arvioimaan yrityksen taloudellista tilannetta, rahoitusasemaa ja rahoitusrakennetta. Leppiniemen ja Kykkäsen mielestä se onkin hyvä työkalu yrityksen tulevia rahavirtoja ennakoitaessa.

3.2 Tilinpäätösanalyysin tarkoitus ja käyttäjät

Tilinpäätösanalyysi on päätöksenteon väline, jonka avulla arvioidaan yrityksen taloudellista tilaa tilinpäätösaineiston pohjalta (Niskanen & Niskanen 2003, 8). Tilinpäätösanalyysi voidaan jakaa kolmeen sektoriin: suoriteperusteiseen tilinpäätösanalyysiin, markkinaperusteiseen analyysiin ja rahavirta-analyyseihin (Kallunki & Kytönen 2004, 14). Tilinpäätösanalyysin tekijä määrittelee analyysille tavoitteet ja valitsee analyysimallin niiden pohjalta (Niskanen & Niskanen 2003, 8). Niskanen ja Niskanen huomauttavat, että tilinpäätösanalyysia tehtäessä on eduksi, että laatija tuntee hyvin sekä yrityksen että toimintaympäristön. Tällöin analyysin tuloksista saadaan mahdollisimman tarkkoja ja todenmukaisia. Kattavimman ja arvokkaimman analyysin yritys saa vertaamalla oman yrityksen tilinpäätösanalyysin tuloksia toiseen saman alan toimijan analyysin tuloksiin.

Yrityksen tilinpäätösanalyysin tuloksista ovat kiinnostuneet sen sidosryhmät, joihin kuuluvat muun muassa verottaja, velkojat, sijoittajat, asiakkaat, yms. Sidosryhmien kiinnostuksen kohteet vaihtelevat niiden tarkoitusperistä riippuen, minkä vuoksi yrityksen tilasta kertovaa tietoa tuotetaan tilinpäätösanalyysin avulla eri näkökulmista riippuen siitä, kenelle informaatiota tuotetaan. Keskeisimpiä analysoinnin kohteita ovat yrityksen kannattavuus, vakavaraisuus, maksuvalmius ja toiminnan tehokkuus. (Kallunki & Kytönen 2004, 14.) Käyttäjistä ja kohderyhmästä riippuen, tiedon tarpeen laajuus ja keskittyminen vaihtelevat runsaasti (s. 17).

Tilinpäätösanalyysiä käyttävät yrityksen sisäiset ja ulkoiset sidosryhmät. Pääsidosryhmiksi voidaan karkeasti luokitella seuraavat tahot: oman pääoman sijoittajat, vieraan pääoman sijoittajat, hankkijat, asiakkaat, henkilökunta, johtoporras, kilpailijat ja verottaja. (Kinnunen ym. 2000, 98–103.) Tilinpäätösanalyysin tuloksista kiinnostuneet sidosryhmät ja heitä kiinnostava informaatio on eritelty alapuolella tekstissä sekä kuviossa 3.

Oman pääoman sijoittajat eli osakeyhtiöissä osakkeenomistajat ovat kiinnostuneita ennen kaikkea sijoituksensa tuotosta sekä siihen liittyvistä riskeistä. Yrityksen suorittamien osinkojen ja osakkeiden arvonmuutoksen perusteella muodostuu sijoituksen tuotto ja riski. Oman pääoman sijoittajan näkökulmasta kannattavuus, vakavaraisuus ja kasvu ovat mielenkiintoisinta tietoa. (Kinnunen ym. 2000, 98.)

Vieraan pääoman sijoittajat eli lainanantajat taas ovat kiinnostuneet yrityksen kyvystä selviytyä sekä nykyisistä että tulevista lainojen aiheuttamista koroista ja lyhenyksistä. Lainanantajia kiinnostaa siis eniten yrityksen kannattavuus ja vakavaraisuus. (Kinnunen ym. 2000, 101.)

Yrityksen *hankkijat* eli tavarantoimittajat ja palvelujen toimittajat ovat kiinnostuneita siitä, että heidän asiakasyrityksensä ovat kykeneviä maksamaan ostolaskut maksuehtojen mukaisesti. Maksuvalmius onkin tästä syystä erityisen kiinnostava tieto hankkijoiden näkökulmasta katsottuna. Myös yrityksen vakavaraisuus on hankkijoiden kannalta merkittävä tekijä. (Kinnunen ym. 2000, 101.)

Asiakkaat ovat puolestaan kiinnostuneita siitä, että yritys pystyy selviytymään sovitusta toimituksista sekä tuotteiden huoltotöistä. Erityisesti esimerkiksi rakennus- ja teollisuusaloilla yrityksen toiminnan jatkuvuus on erittäin merkittävää asiakkaan

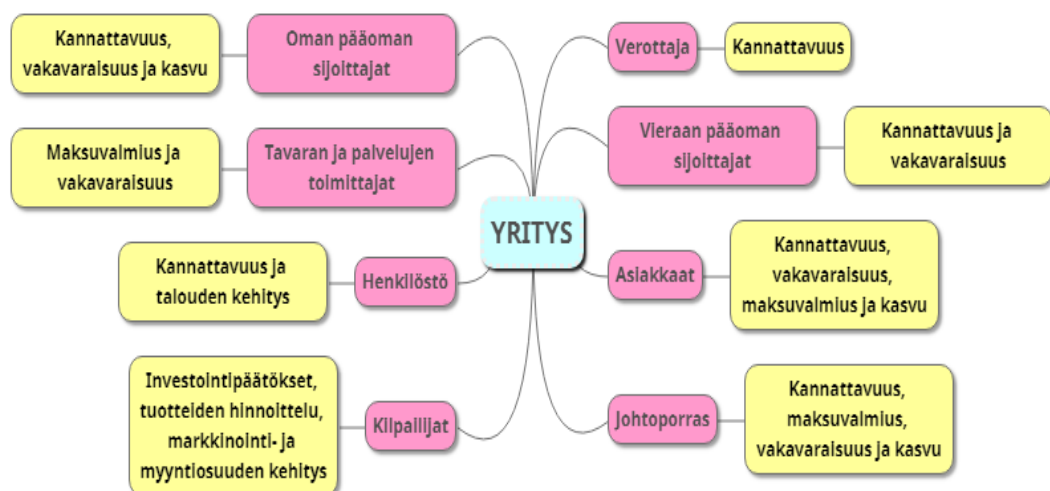
kannalta myös vuosien kuluttua. Yrityksen jatkuvuuden kannalta merkittäviä analyysitietoja ovat kannattavuus, vakavaraisuus, maksuvalmius sekä kasvu. Näistä tiedoista yrityksen asiakkaat ovat erityisen kiinnostuneita. (Kinnunen ym. 2000, 102.)

Henkilöstölle erityisen merkittävää on luonnollisesti työpaikkojen pysyvyys, mihin vaikuttavat yrityksen kannattavuus ja taloudellinen kehitys (Kinnunen ym. 2000, 102).

Johtoporras käyttää tilinpäätösinformaatiota päätöksenteon välineenä. Johto tekee sen pohjalta niin operatiivisia kuin strategisia päätöksiä. Yritysjohdolla voi olla myös henkilökohtaisia intressejä tilinpäätösinformaation kehityksestä, sillä heidän palkki- onsa voivat olla sidonnaisia tilinpäätöseriin tai tunnuslukuihin. Kannattavuus, maksuvalmius, vakavaraisuus ja kasvu ovatkin yritysjohdolle tärkeitä mittareita. (Niskanen & Niskanen 2003, 13.)

Kilpailijat ovat kiinnostuneita yrityksen investointipäätöksistä, tuotteiden hinnoittelusta, markkinointi- ja myyntiosuuden kehityksestä (Kinnunen ym. 2000, 102).

Viranomaiset ja etenkin *verottaja* ovat kiinnostuneet yrityksen tekemästä voitosta, josta se myös maksaa valtiolle veroa. Tämän vuoksi verottaja on kiinnostunut yrityksen kannattavuudesta. (Kinnunen ym. 2000, 102.)

Kuvio 3. Yrityksen tilinpäätösanalyysiä käyttävät sidosryhmät.

3.3 Tilinpäätösanalyysin vaiheet ja menetelmät

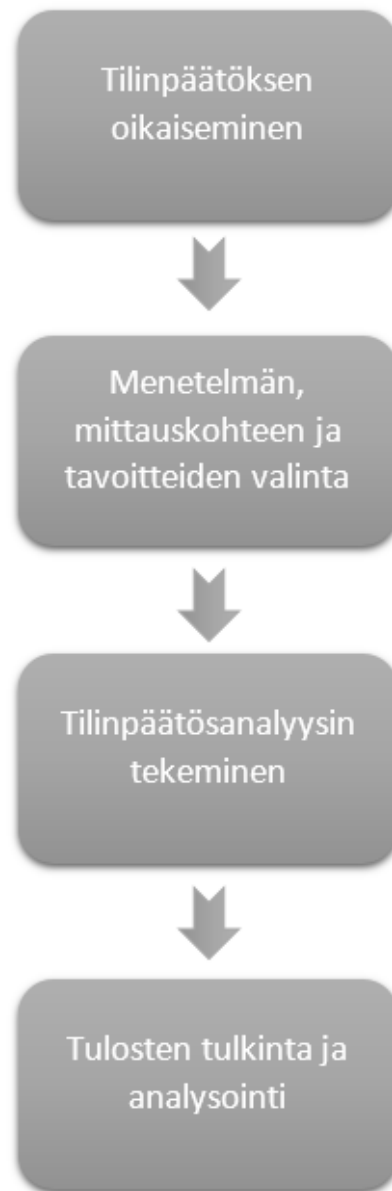
Tilinpäätösanalyysin laadintaprosessissa on neljä vaihetta, kuten kuviosta 4 voidaan nähdä (Niskanen & Niskanen 2003, 19). Tilinpäätösanalyysin laatiminen alkaa tuloslaskelman, taseen ja liitetietojen muokkauksella. Tämän vaiheen tavoitteena on standardisoida pohja-aineisto, mikä taas parantaa vertailtavuutta. Enimmäkseen tilinpäätöksen oikaiseminen on tilinpäätöksen erien uudelleen järjestelyä, sillä nykyinen tilinpäätöksiä koskeva lainsäädäntö ei anna juurikaan sijaa yksilöllisille kirjausratkaisuille tilinpäätöksessä. (Niskanen & Niskanen 2003, 19.)

Toisessa vaiheessa valitaan tilinpäätösanalyysin tavoitteet, mittauskohteet ja niiden mukainen analyysimenetelmä (Niskanen & Niskanen 2003, 19). Analyysimenetelmä ja mittauskohteet valikoituvat analyysin tekijästä, käyttötarkoituksesta ja tarjolla olevasta informaatiosta riippuen. Niskanen ja Niskanen korostavat, että tilinpäätöksen muokkaaminen ei ole riippuvainen analyysin käyttötarkoituksesta.

Mittauskohteiden, tavoitteiden ja menetelmän valinnan jälkeen tutkitaan yrityksen taloudellista menestystä erilaisten tekniikoiden ja vertailukohteiden avulla. Niskasen ja Niskasen mukaan analyysitekniikat voidaan jakaa neljään luokkaan: prosenttilukumuotoiseen tilinpäätösten laadintaan, trendianalyysiin, tunnuslukuanalyysiin ja kassavirta-analyysiin. *Prosenttilukumuotoinen tilinpäätös* on käytännössä tilinpäätöksen erien muuttamista prosenteiksi liikevaihtoon tai taseen loppusummaan verrattuna. Edellä mainittu prosessi tuo selkeästi esiin tilinpäätöserien keskinäiset suhteet tilikauden aikana. *Trendianalyysissä* otetaan huomioon useampi peräkkäinen vuosi ja muutetaan tilinpäätökset prosenttilukumuotoisiksi. *Tunnuslukuanalyysissä* sen sijaan tarkastellaan taseen ja tuloslaskelman eriä ja kootaan niistä yleensä suhdelukumuotoisia tunnuslukuja. Nämä tunnusluvut mittaavat yrityksen edistystä, kuten kannattavuutta, maksuvalmiutta ja rahoitusrakennetta. *Kassavirta-analyysi* keskittyy analysoimaan yrityksen kassavirta- ja rahoituslaskelmia. (Niskanen & Niskanen 2003, 19–20.)

Viimeinen ja ehkä tärkein vaihe on saatujen tulosten arvioiminen ja tarkastelu (Niskanen & Niskanen 2003, 20). Maksimaalisen hyödyn saavuttamiseksi on Niskasen ja Niskasen mukaan tärkeää, että tilinpäätösanalyysin tulosten syy- ja seuraussuhteita analysoidaan ja selvitetään. Tuloksia on Niskasen ja Niskasen mukaan hyvä

vertailla saman yrityksen edellisten vuosien tulosten kanssa, sekä muiden saman toimialan yritysten lukuihin. Tilinpäätösanalyysin laadintaprosessi on nähtävissä alapuolella olevasta kuvioista 4.

Kuvio 4. Tilinpäätösanalyysin vaiheet (Niskanen & Niskanen 2003, 19–20).

3.4 Tuloslaskelman ja taseen oikaiseminen

Tilinpäätöksen oikaisemisen tavoitteena on standardisoida saatuja tuloksia ja siten parantaa lukujen vertailtavuutta. Ilman oikaisun tekemistä tilinpäätösanalyysistä saatavan informaation käyttökelpoisuus ja arvo laskevat huomattavasti. (Kallunki & Kytönen 2004, 29.)

Tuloslaskelman oikaiseminen

Tuloslaskelman oikaisemisella pyritään selvittämään tulos, joka kuvaa mahdollisimman tarkasti säännöllisen ja jatkuvan liiketoiminnan tulosta (Salmi 2010, 131). Tuloslaskelman oikaistussa versiossa liiketulos tuo ilmi tuloksen varsinaisen liiketoiminnan kustannusten jälkeen ennen rahoitustuottoja, rahoituskuluja ja veroja (Niskanen & Niskanen 2003, 61). Todellinen tulos saadaan selville laskemalla yrityksen nettotulos. Kokonaistulos saadaan, kun nettotuloksessa huomioidaan myös satunnaiset tuotot ja kulut (Kallunki & Kytönen 2004, 44). Virallisessa tuloslaskelmassa ei ole myynti- ja käyttökate, mutta käyttökate sisältyy kuitenkin oikaistuun tuloslaskelmaan. Tosin toiminnan kustannusrakenteen tarkempi tutkiminen edellyttää yrityksen sisäisen laskennan tietoja. (Yritystutkimus ry 2011, 17.)

Tuloslaskelmaa oikaistaessa tulee siitä poistaa kaikki sellaiset kuluerät, jotka eivät kuulu säännölliseen liiketoimintaan. Tuloslaskelmaan tulee myös lisätä ne olennaiset erät, jotka kuuluvat kaudelle, mutta joita ei ole sinne kirjattu. (Salmi & Rekola-Nieminen 2004, 95.)

Liikevaihto kertoo myynnin oikaisuerien jälkeisen myyntituoton. Jos myyntisaamisiin sisältyy myös epävarmoja eriä, joudutaan liikevaihtoa oikaisemaan. Myyntitulojen lisäksi yrityksellä voi olla myös muita säännöllisiä tuottoja, jotka kirjataan liiketoiminnan muihin tuottoihin. Mikäli edellä mainittuihin muihin tuottoihin sisältyy myös epä-säännöllisiä tuottoja, kuten käyttöomaisuuden myyntivoittoja tai käynnistysavustuksia, yms. Tulee ne siirtää satunnaisiin eriin. (Kallunki & Kytönen 2004, 44.)

Tuotantoa vastaavan tarvike- ja ainekäytön määrä lasketaan oikaistuun tuloslaskelmaan. Ainevaraston lisäys vähennetään tällöin ostokuluista, mutta vähennys lisätään ostokuluihin. Myös valmiste- ja puolivalmisteverastojen muutokset otetaan huomioon liikevaihtoa vastaavan ainekäytön selvittämiseksi. Valmisteverastojen

muutokseen tulee myös lisätä valmistukset omaan käyttöön. Mikäli katsotaan, että varaston arvoa tulee oikaista, tehdään korjaus varaston muutoksen kautta. Satunnaisiin tuottoihin tulee kirjata mahdolliset ulkopuolelta ostettujen palvelujen vähenykseksi saadut avustukset. (Kallunki & Kytönen 2004, 44–45). Huomioitavaa kuitenkin on, että hallintoon liittyvistä palveluista maksetut korvaukset eivät liity tähän ryhmään (Yritystutkimus ry 2011, 17).

Henkilöstökuluja tulee oikaista, mikäli yrityksellä on oma eläkesäätiö ja siihen siirrettävät varat ovat todellisia vastuun lisäyksiä pienempi, eikä sitä ole kirjattu tuloslaskelmaan, minkä vuoksi taas tuloslaskelmassa on eläkekuluja liian vähän. Henkilöstökuluja lisätään tällöin vastaamaan vastuuvajauksen lisäystä. Edellisten vuosien kirjatut vastuuvajaukset tulee muistaa siirtää satunnaisiin kuluihin. (Kallunki & Kytönen 2004, 45.)

Yrityksen liikkeenharjoittajan tai osakkaan työpanoksesta suoritettut palkat tulee olla kirjattuna täysimääräisenä tuloslaskelmassa. Mikäli palkkaa on nostettu yksityisotoina tai muuna sellaisena, tulee se oikaista henkilöstökuluja lisäämällä. Henkilöstökulujen kattamiseksi saadut avustukset tulee siirtää satunnaisiin tuottoihin. (Kallunki & Kytönen 2004, 45.)

Tapauksissa joissa yrityksellä on leasing-sopimuksella hankittua omaisuutta, tulee suoritettut leasingvuokrat erotella korkoihin ja poistoihin, mutta käytännössä tämä voi osoittautua erittäin haastavaksi. Suunnitelmanmukaiset poistot kuitenkin soveltuvat oikaistun tuloslaskelman poistoiksi. (Kallunki & Kytönen 2004, 45.)

Kurssieroja tulee oikaista, mikäli kurssitappiota ei ole kirjattu heti kun se on todettu tai kurssivoitto on kirjattu ennen sen realisoitumista (Kallunki & Kytönen 2004, 46).

Nettotulokseen vaikuttaviksi veroiksi tulee pelkästään analysoinnin kohteena olevan tilikauden verot. Tulokseen kohdistuvat verot pystytään arvioimaan yrityksen nettovarallisuuden perusteella. Tämä lisää tilinpäätöstietojen vertailukelpoisuutta. Tilikauden pituuden poiketessa 12 kuukaudesta, tulee tuloslaskelman erät muuttaa vuotuisiksi jakamalla asianomaiset erä tilikauden pituudella ja kertomalla kahdella toista. Tase-eriin ei tehdä vastaavia muutoksia. (Kallunki & Kytönen 2004, 46–50.) Oikaistun tuloslaskelman malli on nähtävissä alla olevasta kuviosta 5.

OIKAISTU TULOSLASKELMA	
LIKEVAIHTO	
Liiketoiminnan muut tuotot	
LIKETOIMINNAN TUOTOT YHTEENSÄ	
Aine- ja tarvikekäyttö	
Ulkopuoliset palvelut	
Henkilöstökulut	
Laskennallinen palkkakorjaus	
Liiketoiminnan muut kulut	
Valmisteveraston lisäys/vähennys	
KÄYTTÖKATE	
Suunnitelman mukaiset poistot	
Arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä	
Vaihtuvien vastaavien poikkeukselliset arvonalentumiset	
LIKETULOS	
Tuotot osuuksista ja muista sijoituksista	
Muut korko- ja rahoitustuotot	
Korkokulut ja muut rahoituskulut	
Kurssierot	
Sijoitusten ja rahoitusarvopapereiden arvonalentumiset	
Välittömät verot	
NETTOTULOS	
Satunnaiset tuotot	
Satunnaiset kulut	
KOKONAISTULOS	
Poistoeron lisäys/vähennys	
Vapaaehtoisten varausten lisäys/vähennys	
Laskennallinen palkkakorjaus	
Käyvän arvon muutokset	
Muut tuloksen oikaisut	
TILIKAUDEN TULOS	

Kuvio 5. Oikaistu tuloslaskelma
(Kytönen 2017).

Taseen oikaiseminen

Taseen oikaisulla pyritään poistamaan vastaavan -puolen erät, joilla ei voida realistisesti katsoen olevan tulontuottamiskykyä eli omaisuusarvoa. Taseen oikaisulla myös kirjataan näkyviin sellainen merkittävä ja olennainen varallisuus, mitä taseeseen ei ole merkitty. Oikaistuun taseeseen merkitään myös näkymättömät velat takaisin maksun perusteella lyhyeen ja pitkäaikaiseen vieraaseen pääomaan. Omaa pääomaa oikaistaan todellisen varallisuuden mukaan, joko lisäten tai vähentäen

sitä. (Salmi 2010, 138.) Virallinen ja oikaistu tase poikkeavat monella tavalla toisistaan. Oikaistussa taseessa esitetään tulevana vuosina erääntyvien leasingmaksujen määrä omana eränään, mitä ei virallisessa taseessa ole. Oikaistussa taseessa on myös yhdistelty monia eriä, jotka virallisessa taseessa esitellään omina erinänsä. (Niskanen & Niskanen 2003, 70.) Taseen oikaiseminen on huomattavasti haastavampaa kuin tuloslaskelman oikaiseminen johtuen sen luonteesta. Tilinpäätös ei myöskään esitä perusteita taseen oikaisemisen tekemiselle. Koska taseessa voidaan esittää aineettomia eriä, joiden tulontuottamiskyvyn arvioiminen on lähes mahdotonta, on tase pahimmillaan kokoelma eriä, joiden tulontuottokyvystä ei pystytä olemaan varmoja. (Salmi, 141.)

Koska perustamismenoilla ei itsessään ole minkäänlaista tulontuottamiskykyä, ne eliminoidaan varoista ja omasta pääomasta samoin kuin tutkimusmenot. Kehittämismenot voivat olla kirjattuna taseeseen, mutta niillä pitää olla selvästi tuloja kerryttävä vaikutus. Liikearvo tulee poistaa taseesta viiden vuoden sisällä sen syntymisestä, mikäli se osoittautuu arvottomaksi. Menot, jotka on kirjattu muihin aineettomiin hyödykkeisiin, tulee eliminoida ja vähentää omasta pääomasta, mikäli niiden ei odoteta tuottavan yritykselle tuloa. Aineellisten hyödykkeiden arvoa tulee oikaista, mikäli liitetiedoista on todettavissa, että niiden todellinen arvo poikkeaa kirjanpitoon kirjatusta arvosta. Sijoitukset, jotka kohdistuvat konserni- ja omistusyhteisyrityksiin tulee eliminoida taseesta, mikäli edellä mainittujen yritysten oma pääoma on menetetty. Saamisia omistajilta sekä konserni- ja omistusyhteisyrityksiltä tulee tarkastella kriittisesti, sillä usein näitä saamisia ei ole tarkoitus todellisuudessa maksaa takaisin. Myynti- ja muut saamiset tulee olla todellisia saamisia ja oletettavat luottotappiot tulee eliminoida pois. Siirtosaamisissa olevat kurssitappiot tulee vähentää saamisista ja omasta pääomasta. (Salmi 2010, 138–139.)

Nettotulos ei korjaa omassa pääomassa tilikauden voittoa, koska voiton tai tappion tulee sisältää kaikki liiketapahtumat, joilla on vaikutusta omaan pääomaan. Pääomalainoja tarkasteltaessa tulee sellaiset lainat, joilla on koron tai lyhennyksen maksuvelvoite tai tavoite siihen, siirtää vieraaseen pääomaan. Tilinpäätösjärjestelyt ovat pidätettyä voittoa, joka ilmenee tuottona vasta myöhemmin. Siltä osin, kun ne eivät sisällä maksamatonta verovelkaa, ne katsotaan omaksi pääomaksi. Oman pääoman määrää muutetaan myös kaikkien niiden erien osalta, joilla varojen ja velkojen

arvoja on muutettu. Verovelan tavoin, myös pakolliset varaukset katsotaan pitkäaikaisiksi veloiksi. Rahoitusleasingsopimus katsotaan luonteeltaan velanotoksi, minkä vuoksi korollista velkaa oikaistaan rahoitusleasingsopimusten määrällä. Kaikki velka, joka tulee maksaa seuraavan 12 kuukauden kuluessa, on lyhytaikaista vierasta pääomaa ja tämä koskee myös pitkäaikaisten velkojen seuraavan kauden lyhennysosuuksia. (Salmi & Rekola-Nieminen 2004, 103–105.) Oikaistun taseen malli on nähtävissä alla olevasta kuviosta 6.

OIKAISTU TASE	
VASTAAVAA	VASTATTAVAA
PYSYVÄT VASTAAVAT	OMA PÄÄOMA
Tutkimusmenot	Osake- tai muu peruspääoma
Kehittämismenot	Ylikurssi- ja arvonorotusrahasto
Liikearvo	Käyvän arvon rahasto
Muut aineettomat hyödykkeet	Muut rahastot
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	Kertyneet voittovarot
Maa- ja vesialueet	Tilikauden tulos
Rakennukset ja rakennelmat	Pääomalainat
Koneet ja kalusto	Taseen oma pääoma yhteensä
Muut aineelliset hyödykkeet	Poistoero
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	Vapaaehtoiset varaukset
Sisäiset osakkeet ja osuudet	Poistoero ja varaukset yhteensä
Muut osakkeet ja osuudet	Oman pääoman oikaisut
Sisäiset saamiset	Oikaistu oma pääoma yhteensä
Muut saamiset ja sijoitukset	
Sijoitukset ja pitkäaikaiset saamiset yhteensä	VIERAS PÄÄOMA
Leasingvastuukanta	Pääomalainat
Pysyvät vastaavat yhteensä	Lainat rahoituslaitoksilta
	Eläkelainat
VAIHTUVAT VASTAAVAT	Saadut ennakot
Aineet ja tarvikkeet	Sisäiset velat
Keskeneräiset tuotteet	Muut pitkäaikaiset velat
Valmiit tuotteet	Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä
Muu vaihto-omaisuus	Laskennallinen verovelka
Vaihto-omaisuus yhteensä	Pakolliset varaukset
Myyntisaamiset	Leasingvastuukanta
Sisäiset myyntisaamiset	Korolliset lyhytaikaiset velat
Muut sisäiset saamiset	Saadut ennakot
Muut saamiset	Ostovelat
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	Sisäiset ostovelat
Rahat ja rahoitusarvopaperit	Muut sisäiset korolliset velat
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	Muut sisäiset korottomat velat
Vastaavaa yhteensä	Muut korottomat lyhytaikaiset velat
	Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä
Osatuloutuksen saamiset	Oikaistu vieras pääoma yhteensä
	Vastattavaa yhteensä

Kuvio 6. Oikaistu tase
(Kytönen 2017).

3.5 Tunnusluvut ja niiden tulkinta

Tunnuslukuanalyysi mittaa ja analysoi yrityksen taloudellista asemaa ja suoritusta. Tunnusluvut helpottavat yritystenvälistä vertailua. Ne myös kuvaavat hyvin yrityksen historiatietoja sekä auttavat uusien kehityslinjojen valinnassa ja esittämisessä. (Kaisanlahti, Leppinen & Leppinen 2017, 155.) Tunnuslukuja on luonteeltaan erityyppisiä ja niitä laskiessa onkin tärkeää valita oikeat tunnusluvut laskijan tarpeisiin nähden. Kannattavuuden, vakavaraisuuden, maksuvalmiuden ja tehokkuuden mittaamiselle on kaikille omat tunnuslukunsa. (Kallunki & Kytönen 2004, 73–74.)

3.5.1 Kannattavuus

Yrityksen kannattavuus merkitsee pelkistettynä sitä, että tilikauden aikana sen liikevaihto on suurempi kuin sen kulut. Tunnuslukujen avulla pystytään kuitenkin saamaan täsmällisempää tietoa yrityksen kannattavuudesta. (Vilkkumaa 2010, 44.) Yhtiön kannattavuuden mittaaminen on yksi tärkeimmistä tunnuslukuanalyysin tarkastelukohteista. Yritystoiminnan jatkuvuus ja yrityksen kyky maksaa riittävää tuottoa osakkeenomistajilleen ovat riippuvaisia yrityksen toiminnan kannattavuudesta. (Petersen & Plenborg 2012, 93.)

Liiketulos

Liiketulos on ensimmäinen virallisen tuloslaskelman välitulos, joka kertoo yrityksen tuloksen ennen rahoituseriä ja veroja (Liiketulos ja liiketulos-% [Viitattu 20.10.2017]). Liiketulosprosentin avulla pystytään seuraamaan yksittäisen yrityksen kehitystä. Tietyin edellytyksin sitä voidaan käyttää myös tietyn toimialan sisäiseen vertailuun. Eri toimialojen väliseen vertailuun tätä tunnuslukua ei tulisi käyttää. (Niskanen & Niskanen 2003, 112–113.)

Liiketulos ja liiketulosprosentti lasketaan Balance Consulting (Liiketulos ja liiketulos-% [Viitattu 20.10.2017]) sivuston kaavan mukaisesti seuraavasti:

- **Liiketulos** = liikevaihto + liiketoiminnan muut tuotot – toimintakulut – poisotot ja arvonalennukset
- **Liiketulos prosentti** = liiketulos / liikevaihto x 100

Yritystutkimus Ry:n (2011, 62) mukaisten ohjearvojen mukaan:

- yli 10 % Hyvä
- 5–10 % Tyydyttävä
- alle 5 % Heikko

On kuitenkin huomioitava, että liiketulosprosentin tulee olla sitä korkeampi, mitä pääomavaltaisempi yritys on ja päinvastoin. Liiketulosprosentin ollessa negatiivinen, kertoo se yrityksen olevan operatiivisissa vaikeuksissa. (Liiketulos ja liiketulos-% [Viitattu 20.10.2017].)

Myyntikate

Myyntikate on yrityksen sisäisen laskennan väline, jolla mitataan tuoteryhmäkohtaista kannattavuutta. Myyntikatetta ei kuitenkaan pystytä laskemaan tilinpäätöstietojen perusteella tuotannollisessa yrityksessä, koska muuttuvia ja kiinteitä kuluja ei ole eroteltu tuloslaskelmassa. Myyntikate onkin yleensä käytössä vain tukku- ja vähittäiskaupoissa. (Myyntikate ja myyntikate-% [Viitattu 20.10.2017].)

Myyntikate ja myyntikateprosentti lasketaan Balance Consulting (Myyntikate ja myyntikate-% [Viitattu 20.10.2017]) sivuston kaavan mukaisesti seuraavasti:

- **Myyntikate** = liikevaihto – ainekulut – ulkopuoliset palvelut
- **Myyntikateprosentti** = myyntikate / liikevaihto x 100

Myyntikatteella ei ole varsinaisia suoria ohjearvoja, vaan yrityksen kiinteiden kulojen, rahoituskulujen, investointien ja käyttöpääoman rahoitustarve määrittää sen tason. Matala kate voi olla ilmaisu heikosta hinnoitteluvoimasta, mutta se voi olla myös kilpailukeino, jolla pyritään saavuttamaan suurempi volyymi. Mikäli yrityksen kasvu on kilpailijoita merkittävästi suurempi, on alhaisessa katteessa kyse normaalista kilpailukeinosta. On myös huomioitavaa, että yritykset, joilla on kilpailijoitaan kevyempi kustannusrakenne, tulevat toimeen pienemmällä katetasolla. (Myyntikate ja myyntikate-% [Viitattu 20.10.2017].)

Käyttökate

Käyttökate kertoo yrityksen tuloksen ennen poistoja, rahoituseriä ja veroja. Käytännössä siitä siis nähdään paljonko liikevaihdosta jää katetta, kun toimintakulut vähennetään siitä. (Käyttökate-% [Viitattu 20.10.2017].) Kuten liiketulosta, myös käyttökate ei suositella verrattavaksi kuin saman toimialan yritysten kanssa (Yritystutkimus Ry 2011, 60).

Käyttökate ja käyttökateprosentti lasketaan Balance Consulting (Käyttökate-% [Viitattu 20.10.2017]) sivuston kaavan mukaisesti seuraavasti:

- **Käyttökate** = liiketulos + poistot ja arvonalentumiset
- **Käyttökateprosentti** = käyttökate / liikevaihto x 100

Yritystutkimus Ry:n (2011, 61) mukaan käyttökateprosentit asettuvat eri toimialoilla pääsääntöisesti seuraaviin vaihteluväleihin:

– Teollisuus	5–20 %
– Kauppa	2–10 %
– Palvelu	5–15 %

Käyttökatteelle ja käyttökateprosentille ei pystytä antamaan yleispäteviä ohjearvoja, sillä sen taso on hyvin riippuvainen yrityksen toimialasta ja pääomarakenteesta. Rahoituskulujen, käyttöomaisuuden poistovaatimusten ja voitonjakotavoitteiden suuruus tulee ottaa huomioon käyttökatteen riittävyttä arvioitaessa. (Käyttökate-% [Viitattu 20.10.2017].)

Nettotulos

Nettotuloksen katsotaan usein olevan yrityksen varsinaisen toiminnan tulos. Nettotulos toimii usein pohjana voitonjakopäätökselle. Käytännössä se on yrityksen omistajille jäävä osuus tilikauden tuloksesta. Koska tuloslaskelman satunnaiset erät ja tilinpäätössiirrot eivät ole mukana nettotuloksessa, ei se välttämättä ole sama kuin virallisen tuloslaskelman voitto tai tappio. (Nettotulos ja nettotulos-% [Viitattu 20.10.2017].)

Nettotulos ja nettotulosprosentti lasketaan Balance Consulting (Nettotulos ja nettotulos-% [Viitattu 20.10.2017]) sivuston kaavan mukaisesti seuraavasti:

- **Nettotulos** = liiketulos +/- rahoituserät +/- verot
- **Nettotulosprosentti** = nettotulos / liikevaihto x 100

Että yrityksen liiketoiminta olisi kannattavaa, tulee nettotuloksen olla positiivinen. Yrityksen voitonjakotavoitteet ja pääomarakenteen vahvistamispyrkimykset määrittävät nettotuloksen riittävyyden ja vähimmäistason. (Yritystutkimus Ry 2011, 62.) Kun nettotulosta arvioi, kannattaa tarkastella myös mm. oman pääoman tuottoprosenttia, sillä mikäli oman pääoman tuotto on yli 10%, on nettotulos yleensä omistajien kannalta vähintäänkin tyydyttävä (Nettotulos ja nettotulos-% [Viitattu 20.10.2017]).

Oman pääoman tuottoprosentti

Oman pääoman tuottoprosentti on yrityksen omistajien ja sijoittajien kannalta yksi tärkeimmistä yrityksen kannattavuutta kuvaavista mittareista, koska se kertoo yrityksen kyvystä hoitaa omistajien sijoittamaa pääomaa. Oman pääoman tuottoprosentti kertoo, kuinka paljon tilikauden aikana omalle pääomalle on kertynyt tuottoa. (Oman pääoman tuotto-% (ROE) [Viitattu 20.10.2017].)

Oman pääoman tuottoprosentti lasketaan Balance Consulting (Oman pääoman tuotto-% (ROE) [Viitattu 20.10.2017]) sivuston kaavan mukaisesti seuraavasti:

- **Oman pääoman tuottoprosentti** = $100 \times \text{nettotulos (12kk)} / \text{oikaistu oma pääoma keskimäärin}$

Viitteelliset normiarvot Balance Consulting (Oman pääoman tuotto-% (ROE) [Viitattu 20.10.2017]) sivuston mukaan:

– Erinomainen	yli 20 %
– Hyvä	15–20 %
– Tyydyttävä	10–15 %
– Välttävä	5–10 %
– Heikko	alle 5 %

Omistajien asettamat tuottovaatimukset määrittävät pitkälti oman pääoman tuottotason. Vieraan pääoman lisäksi yrityksen on pääsääntöisesti tuotettava riittävää tuottoa myös omalle pääomalle. Oman pääoman tuoton tulisi lähtökohtaisesti nousta korkeammaksi kuin riskittömän sijoituksen tuotto. Tällöin tuoton tulisi olla sitä korkeampi, mitä riskialttiimpi yritys on. (Oman pääoman tuotto-% (ROE) [Viitattu 20.10.2017].)

Sijoitetun pääoman tuotto-%

Sijoitetun pääoman tuotto-%:n katsotaan olevan yksi tilinpäätösanalyysin tärkeimmistä tunnusluvuista. Tunnusluku mittaa yrityksen suhteellista kannattavuutta, jolla tarkoitetaan sitä tuottoa, mikä on saatu yritykseen sijoitetulle, korkoa tai muuta tuottoa vaativalle pääomalle. (Sijoitetun pääoman tuotto-% (ROI) [Viitattu 20.10.2017].)

Sijoitetun pääoman tuotto-% lasketaan Balance Consulting (Sijoitetun pääoman tuotto-% (ROI) [Viitattu 20.10.2017]) sivuston kaavan mukaisesti seuraavasti:

- **Sijoitettu pääoma** = Oma pääoma + korolliset velat
- **Sijoitetun pääoman tuotto-%** = $100 \times [\text{nettotulos} + \text{rahoituskulut} + \text{verot (12 kk)}] / \text{sijoitettu pääoma keskimäärin}$

Viitteelliset normiarvot Balance Consulting (Sijoitetun pääoman tuotto-% (ROI) [Viitattu 20.10.2017]) sivuston mukaan:

– Erinomainen	yli 15 %
– Hyvä	10–15 %
– Tyydyttävä	6–10 %
– Välttävä	3–6 %
– Heikko	alle 3 %

Vähimmäistuottona sijoitetulle pääomalle on pidetty yrityksen vieraalle pääomalle maksamaa korkoa. Sekä omalle että lainapääomalle pitäisi saada vähintään vallitsevan korkotason mukainen tuotto. (Sijoitetun pääoman tuotto-% (ROI) [Viitattu 20.10.2017].)

Kokonaispääoman tuottoprosentti

Kokonaispääoman tuottoprosentti kertoo, kuinka paljon yritystoimintaan sidotulle pääomalle on kertynyt tuottoa.

Kokonaispääoman tuottoprosentti lasketaan Balance Consulting (Kokonaispääoman tuotto-% (ROA) [Viitattu 20.10.2017]) sivuston kaavan mukaisesti seuraavasti:

- **Kokonaispääoman tuottoprosentti** = $100 \times [\text{nettotulos} + \text{rahoituskulut} + \text{verot (12kk)}] / \text{oikaistun taseen loppusumma keskimäärin}$

Viitteelliset normiarvot Balance Consulting (Kokonaispääoman tuotto-% (ROA) [Viitattu 20.10.2017]) -sivuston mukaan:

– Hyvä	yli 10 %
– Tyydyttävä	5–10 %
– Heikko	alle 5 %

3.5.2 Vakavaraisuus

Vakavaraisuudella tarkoitetaan yrityksen oman pääoman suhdetta koko pääomaan. Yrityksen oman pääoman osuus koko käytettävissä olevasta pääomasta tulisi olla riittävän suuri, että yrityksen varat riittävät myös huonoina aikoina. (Vilkkumaa 2010, 50.) Vakavaraisuus vaikuttaa myös yrityksen kykyyn saada uutta vierasta pääomaa rahoittajilta. Se on myös merkittävä rahoitusriskin mittari, millä rahoittajat arvioivat yrityksen riskipitoisuutta. Etenkin pienten yritysten konkurssissa on usein taustalla liian pieni oman pääoman osuus. (Kaisanlahti ym. 2017, 193–194.)

Omavaraisuusaste

Omavaraisuusasteella mitataan yrityksen tappionsietokykyä, vakavaraisuutta ja sitoumuksista selviytymiskykyä pitkällä aikavälillä. Se kertoo, kuinka suuri osuus yrityksen omaisuudesta on rahoitettu omalla pääomalla. Yrityksen toiminta on sitä vaakaampi, mitä korkeampi omavaraisuusaste on.

Omavaraisuusaste-% lasketaan Balance Consulting (Omavaraisuusaste-% [Viitattu 20.10.2017]) sivuston kaavan mukaisesti seuraavasti:

- **Omat varat** = taseen oma pääoma + vapaaehtoiset varaukset + poistoero verovelalla vähennettynä + oman pääoman ehtoiset pääomalainat osittain (pääomalainaa oikaistaan omaan pääomaan vain niin, että sidottu oma pääoma tulee katetuksi.)
- **Omavaraisuusaste-%** = $100 \times \text{omat varat} / (\text{oikaistun taseen loppusumma} - \text{tehtyyn työhön perustuvat ennakkomaksut})$

Viitteelliset ohjearvot Balance Consulting (Omavaraisuusaste-% [Viitattu 20.10.2017]) sivuston mukaan:

– Erinomainen	yli 50 %
– Hyvä	35–50 %
– Tyydyttävä	25–35 %
– Välttävä	15–25 %
– Heikko	alle 15 %

Suhteellinen velkaantuneisuus

Suhteellinen velkaantuneisuusprosentti kertoo, kuinka paljon yrityksellä on velkoja oman toiminnan laajuuteen verrattuna. Siinä yrityksen kokonaisvelat suhteutetaan liikevaihtoon. (Suhteellinen velkaantuneisuus-% [Viitattu 20.10.2017].)

Suhteellinen velkaantuneisuus-% lasketaan Balance Consulting (Suhteellinen velkaantuneisuus-% [Viitattu 20.10.2017]) sivuston kaavan mukaisesti seuraavasti:

- **Suhteellinen velkaantuneisuus-%** = $100 \times \text{oikaistun taseen velat} / \text{liikevaihto (12kk)}$

Suhteellisella velkaantuneisuudella ei ole ohjearvoja eikä sitä voida verrata muuta kuin saman toimialan yrityksiin. Normaalisti suhteellisen velkaantuneisuuden ollessa korkea, tulee yrityksellä olla hyvä ja vakaa käyttökate, että lainojen hoidosta

pystytään selviämään. Suhteellisella velkaantuneisuudella pystytään myös arvioimaan yrityksen käyttökäteen vaatimusta vieraan pääoman hoitovelvoitteiden avulla. (Suhteellinen velkaantuneisuus-% [Viitattu 20.10.2017].)

3.5.3 Kiertonopeus

Kiertonopeuksilla mitataan ja tarkastellaan yrityksen toiminnan tehokkuutta ja taloudellisuutta. Kiertonopeuslukuja on hyvä vertailla vain saman toimialan lukuihin, sillä toimialojen välillä on hyvinkin merkittäviä eroja kiertonopeuksissa. Kiertonopeuslukujen avulla pystytään seuraamaan asetettujen tavoitteiden toteutumista ja niiden kehitystä pitkällä aikavälillä. (Vilkkumaa 2010, 52.)

Myyntisaamisten kiertoaika, pv

Myyntisaamisten kiertoaika kertoo nimensä mukaisesti keskimäärin, montako päivää yrityksen liikevaihto on saamisissa, ennen rahojen saamista kassaan. Sillä mitataan yrityksen perinnän tehokkuutta sekä asiakkaille annettuja maksuaikoja. Yrityksen pääomia sitoutuu sitä enemmän yrityksen prosesseihin, mitä pidemmät maksuajat yritys asiakkailleen tarjoaa. (Myyntisaamisten kiertoaika [Viitattu 20.10.2017].)

Myyntisaamisten kiertoaika (pv) lasketaan Balance Consulting (Myyntisaamisten kiertoaika [Viitattu 20.10.2017]) sivuston kaavan mukaisesti seuraavasti:

$$\text{– Myyntisaamisten kiertoaika (pv)} = 365 \times \text{myyntisaamiset} / \text{liikevaihto (12kk)}$$

Myyntisaamisten kiertoajan tavoitetaso on hyvin riippuvainen toimialalla vallitsevista maksuajoista. Tunnusluku on täten toimialakohtainen eikä sitä kannata verrata eri toimialan yritysten kesken. Mitä nopeampi myyntisaamisten kiertoaika on, sitä tehokkaampi on yrityksen perintäprosessi. Nopeuttamalla kiertoaikaa, yritys pystyy parantamaan likviditeettiään ja tulorahoituksen riittävyyttä. Myyntisaamisten kiertoajan ollessa hidas, yritys on todennäköisesti kannattavuudeltaan heikko ja myyntisaamisissa on luultavasti epäkurantteja eräiä. (Myyntisaamisten kiertoaika [Viitattu 20.10.2017].)

Ostovelkojen kiertoaika, pv

Ostovelkojen kiertoaika taas kertoo, minkä verran yritys on hyödyntänyt tavarantoimittajien rahoitusta ostopensa rahoittamiseen. Käytännössä se siis mittaa päivinä, missä ajassa ostot keskimäärin maksetaan. (Ostovelkojen kiertoaika [Viitattu 20.10.2017].)

Ostovelkojen kiertoaika (pv) lasketaan Balance Consulting (Ostovelkojen kiertoaika [Viitattu 20.10.2017]) sivuston kaavan mukaisesti seuraavasti:

$$\text{— Ostovelkojen kiertoaika (pv)} = 365 \times \text{ostovelat} / \text{aine- ja tarvikeostot (12kk)}$$

Kuten myyntisaamisten kiertajan kohdalla, myöskään ostovelkojen kiertojalle ei ole annettu ohjearvoja, vaan sitä tulee verrata saman toimialan yritysten kanssa ja toimialalla vallitsevan maksuajan kanssa. Maksuaikojen ollessa pitkät tai erittäin pitkät, viittaa se yrityksen heikkoon maksuvalmiuteen tai jopa maksuvaikeuksiin. Lyhyet maksuajat taas kertovat yrityksen kyvystä hoitaa ostovelkansa tehokkaasti ja hyödyntämään käteisalennukset sekä muut maksu aikaan liittyvät edut. Yleisenä nyrkkisääntönä pidetään sitä, että myyntisaamisten kiertajan tulisi olla ostovelkojen kiertoaikaa lyhemmät. (Ostovelkojen kiertoaika [Viitattu 20.10.2017].)

3.5.4 Maksuvalmius

Yrityksen maksuvalmiudella tarkoitetaan sen kykyä selviytyä maksuvelvoitteistaan sovittuna ajankohtana (Vilkkumaa 2010, 48). Sillä siis mitataan yrityksen rahojen jatkuvaa riittävyyttä. Kisanlahti ym. (2017, 182) huomauttavat, että yrityksen maksuvalmius voi kuitenkin muuttua hyvinkin nopeasti tilanteista riippuen, minkä vuoksi onkin tärkeää suhtautua kriittisesti tilinpäätösanalyysistä saataviin, likviditeettiä koskeviin tuloksiin.

Rahoitustulos

Rahoitustulos näyttää, paljonko yrityksen varsinainen liiketoiminta tuottaa tulo-rahoitusta. Se kertoo, kuinka hyvin yritys pystyy suoriutumaan varsinaisen liiketoiminnan

tuotoilla lainojen lyhennyksistä, käyttöpääoman lisäyksestä ja investointien omara-
hoituksesta. Omistajien voitonjakotarpeet tulisi myös pystyä kattamaan yrityksen ra-
hoitustuloksella. (Rahoitustulos ja rahoitustulos-% [Viitattu 20.10.2017].)

Rahoitustulos ja rahoitustulosprosentti lasketaan Balance Consulting (Rahoitustulos
ja rahoitustulos-% [Viitattu 20.10.2017]) sivuston kaavan mukaisesti seuraavasti:

- **Rahoitustulos** = nettotulos + poistot ja arvonalennukset
- **Rahoitustulosprosentti** = rahoitustulos / liikevaihto x 100

Lyhyelläkin aikavälillä katsottuna, yrityksen tulisi pystyä saamaan aikaan positiivi-
nen rahoitustulos. Rahoitustuloksen ollessa negatiivinen, yrityksen on oletettavasti
täytynyt kattaa juoksevia rahoituskuluja lisävelalla tai purkamalla likviditeettiään.
Rahoitustulos -tunnusluku on toimialakohtainen, joten eri toimialojen välistä vertai-
lua ei suositella. (Rahoitustulos ja rahoitustulos-% [Viitattu 20.10.2017].)

Quick ratio

Quick ratio, toiselta nimeltään happotesti kertoo, miten hyvin yritys pystyy selviä-
mään lyhytaikaisista veloistaan likvideillä omaisuuserillään. Se siis käytännössä mit-
taa rahoituspuskureiden tilaa sekä kassavalmiutta. (Quick ratio [Viitattu
20.10.2017].)

Quick ratio lasketaan Balance Consulting (Quick ratio [Viitattu 20.10.2017]) sivuston
kaavan mukaisesti seuraavasti:

- **Quick ratio** = (lyhytaikaiset saamiset + rahat ja pankkisaamiset + rahoi-
tusarvopaperit) / (lyhytaikainen vieras pääoma – lyhytaikaiset saadut en-
nakkomaksut)

Viitteelliset ohjearvot Balance Consulting (Quick ratio [Viitattu 20.10.2017]) sivuston
mukaan:

– Erinomainen	yli 1,5
– Hyvä	1–1,5
– Tyydyttävä	0,5–1
– Välttävä	0,3–0,5

4 TILITOIMISTON KEHITTÄMISHANKKEEN JA TUNNUSLUKUANALYYSIN TULKINTAOHJEEN SUUNNITTELU JA TOTEUTUS

Neljännessä luvussa esitellään opinnäytetyön empiirisen tutkimuksen tulokset. Ensiksi esitellään tutkimuksen toimeksiantaja sekä toimeksianto, käytetyt tutkimusmenetelmät ja aineisto sekä kyselyn tulokset. Tämän jälkeen käydään läpi tilinpäätösanalyysiohjeen tekoprosessi sekä ohjeen soveltaminen käytännössä malliyrityksen avulla. Viimeiseksi esitellään malliyrityksen toimitusjohtajalle laaditun haastattelun tulokset.

4.1 Toimeksiantajan ja toimeksiannon kuvaus

Tutkimustyön toimeksiantajana toimii eteläpohjalainen tilitoimisto. Toimeksiantajan nimeä ei mainita opinnäytetyössä ollenkaan, sillä yritys haluaa pysyä tuntemattomana. Tilitoimisto on perustettu vuonna 1995 ja se tarjoaa asiakkailleen kirjanpito-, verotusasia-, palkanlaskenta- sekä laskutus- ja maksupalveluja. Yritys hoitaa lisäksi myös yritysten perusmaiset, lopettamiset sekä yritysmuodon muutokset. Tilitoimisto on auktorisoitu ja se on taloushallintoliiton jäsen. Tilitoimistossa työskentelee yhteensä viisi työntekijää.

Toimeksiantajatilitoimiston tavoitteena on kehittää analyysipalveluja siten, että ne vastaavat paremmin asiakkaiden tarpeita sekä nyt että tulevaisuudessa. Tilitoimistoala on murroksessa ja etenkin analysointipalvelujen tarpeen odotetaan kasvavan merkittävästi. Näiden tulevien muutosten vuoksi yritys tahtoo laajentaa osaamistaan ja palvelujaan siten, että yritys pysyy kilpailukykyisenä myös tulevaisuudessa. Toimeksiantajan tavoitteiden pohjalta päädyttiin siihen, että paras tapa lähteä kehittämään tilitoimiston palveluja toivottuun suuntaan olisi tilinpäätösanalyysin tulkintaohjeen laatiminen toimeksiantajan asiakasyrityksille. Toimeksiantajayritys ei halunnut lähteä tekemään suuria muutoksia tarjoamiinsa palveluihin, mutta tilinpäätösanalyysiohjeen lisääminen palveluntarjontaan nähtiin helppona tapana tuoda lisäapua yrityksen asiakaskunnalle. Tilinpäätösanalyysin tulkintaohjetta laadittaessa, tavoitteena oli tehdä siitä mahdollisimman yksinkertainen ja selkeä. Ohje on tarkoitettu

pienille osakeyhtiöille ja sen tarkoituksena on auttaa yritystä arvioimaan ja analysoidaan tunnuslukuanalyysin tuloksia, sekä ymmärtämään niitä paremmin. Ohjeessa tarkasteltavaksi analyysimenetelmäksi valittiin tunnuslukuanalyysi koska se on suhteellisen yksinkertainen ja helposti omaksuttavissa, minkä lisäksi se on myös erittäin suosittu tapa tehdä tilinpäätösanalyysi yrityksissä.

4.2 Tutkimusmenetelmä ja -aineisto

Teoreettinen viitekehys määrittelee käytettävän tutkimusmenetelmän (Alasuutari 2017, 83–84). Tämä opinnäytetyö on kehittämistyö, johon liittyy tietty case-tapaus eli tapaustutkimus. Käytettyyn tutkimusmenetelmään soveltuu hyvin sekä haastattelujen että kyselyjen laatiminen. Aineiston keruussa käytettiin tässä tapauksessa kvalitatiivista eli laadullista menetelmää haastattelun laadinnassa ja kvantitatiivista eli määrällistä tiedon keräys menetelmää kyselyn laadinnassa.

Tutkimukseen kerättiin tietoa kyselyn, haastattelun ja tapaustutkimuksen avulla. *Kyselyssä* käytettiin kvantitatiivista menetelmää, sillä sen tarkoituksena oli kerätä määrällistä tietoa useilta yrityksiltä. Kvalitatiivinen tutkimus vastaa kysymyksiin miksi, miten ja millainen, kun taas kvantitatiivinen tutkimus vastaa kysymyksiin mikä, missä, paljonko ja kuinka usein. (Heikkilä 2014, 15.) *Case-tapauksessa* käytettiin menetelmänä tapaustutkimusta. Case yrityksenä toimi toimeksiantajayrityksen asiakasyritys, jolle laadittiin tunnuslukuanalyysi laaditun tunnuslukuanalyysin tulkintaohjeen avulla, joka oli kehittämishankkeen lopputulos. Kyseisen mallianalyysin avulla testattiin laadittua tunnuslukuanalyysin tulkintaohjetta ja sen käytettävyyttä. Case- eli tapaustutkimus on empiirinen tutkimus, joka tarkastelee ja analysoi rajatussa ympäristössä olevaa tiettyä tapahtumaa tai toimintaa keräten monipuolisesti tietoa monilla eri tavoilla. Tapaustutkimuksessa tarkastellaan intensiivisesti tiettyä kohdetta kuten esimerkiksi yksilöitä, ryhmiä laitoksia tai yhteisöjä. Tutkimuksissa, joissa halutaan hyvää taustainformaatiota kohteesta, tapaustutkimus toimii erityisen hyvin. (Case-tutkimus [Viitattu 14.4.2018].) *Haastattelussa* käytettiin kvalitatiivista menetelmää. Haastattelu laadittiin puolistrukturoidusti ja haastateltavana toimi malliyrityksen toimitusjohtaja. Haastattelu nauhoitettiin mahdollisimman luotettavan raportoin-

nin saavuttamiseksi. Kvalitatiiviselle tutkimukselle on luonteenomaista kerätä monelta suunnalta tarkasteltavaa aineistoa. Haastattelu nähdään hyvänä tiedonkeräysmuotona, sillä sen avulla voidaan saada selville vastausten takana piileviä motiiveja ja sillä pystytään suuntaamaan tiedonhankintaa tilanteen aikana. (Hirsijärvi & Hurme 2001, 34.)

Tutkimuksen teoriaosuus hankittiin käyttäen sekä alan kirjallisuutta, että internetlähteitä. Kehittämishankkeen kokonaiskuva ja tavoitteet muodostuivat toimeksiantajayrityksen tarpeiden perusteella, jotka selkeytyivät toimeksiantopalaverissa. Tämän lisäksi toimeksiantajan asiakasyrityksille suunnatun kyselyn tulokset ohjasivat kehittämishanketta.

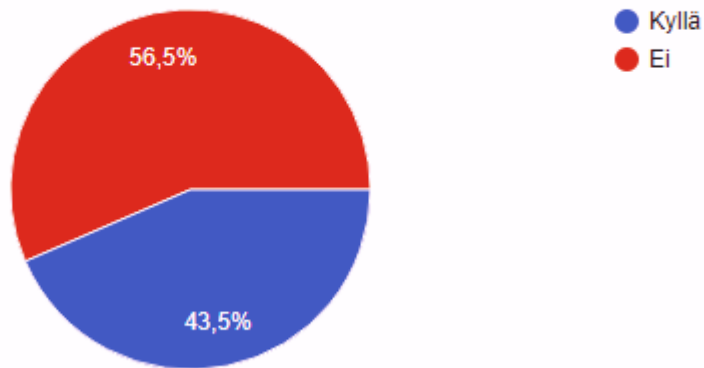
4.3 Kyselylomake ja sen tulokset

Kehittämistyötä varten laadittiin kysely, jonka tavoitteena oli kartoittaa toimeksiantajayrityksen asiakkaiden kiinnostusta tilinpäätösanalyysipalveluja kohtaan. Kysely pyrittiin laatimaan niin, että siihen vastaaminen olisi mahdollisimman helppoa ja nopeaa. Kysely oli laadittu siten, että vastaaja pysyi täysin anonyyminä, eikä vastausten alkuperäyrytystä ole mahdollista jäljittää. Kysely muodostui neljästä strukturoidusta pääkysymyksestä, joiden lisäksi kyselyssä oli kaksi lisäkysymystä, mikäli vastaaja valitsi ensimmäisessä ja kolmannessa valintakysymyksessä vaihtoehdon ”kyllä”. Kysely laadittiin käyttäen ilmaista Google Forms ohjelmaa, jolla voidaan laatia erilaisia kyselyitä ja analysoida saatuja vastauksia. Kysely lähetettiin 33:lle toimeksiantajayrityksen asiakasyritykselle, joista 23 asiakasyritystä vastasi kyselyyn. Kyselyn vastausprosentti oli tällöin noin seitsemänkymmentä prosenttia.

Ensimmäisessä kysymyksessä vastaajilta tiedusteltiin, onko yrityksessä tehty tilinpäätösanalyysiä aikaisemmin. Tämän kysymyksen tarkoituksena oli saada tietoa, kuinka moni on jo aikaisemmin käyttänyt kyseisiä analyysipalveluja hyväkseen. Kuten kuviosta 7 voidaan nähdä, 56,5 % eli 13 vastaajayritystä ei ollut aikaisemmin tehnyt tai teetättänyt tilinpäätösanalyysiä, kun taas 43,5 %:ssa eli 10 vastaajayrityksessä tilinpäätösanalyysi oli tehty aikaisemmin. Hiukan vajaa puolella vastaajista oli siis jo entuudestaan kokemusta tilinpäätösanalyysistä ainakin jollain tasolla.

Onko yrityksellenne tehty aikaisemmin tilinpäätösanalyysiä?

23 vastausta

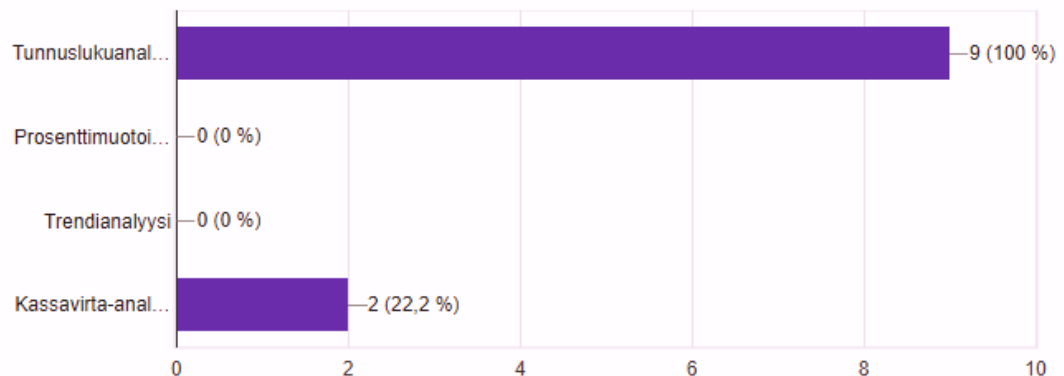
Kuvio 7. Tilinpäätösanalyysin käytön yleisyys (n=23).

”Millainen tilinpäätösanalyysi yrityksellenne on tehty?” -kysymys on jatkokysymys vastaajalle, mikäli tämä valitsi ensimmäisen valintakysymyksen vaihtoehdon ”kyllä”. Tämän kysymyksen pyrkimyksenä oli kartoittaa, millaisia tilinpäätösanalyyskejä yrityksessä on tehty ja millaisesta analyysiohjeesta olisi tällöin myös eniten hyötyä yrityksille.

Kuten kuvio 8 näyttää, jokaisessa yrityksessä, jossa tilinpäätösanalyysi oli tehty, analyysimenetelmänä oli käytetty tunnuslukuanalyysiä. Kahdessa yrityksessä oli tehty myös kassavirta-analyysi, mutta prosenttimuotoista tilinpäätösanalyysiä tai trendianalyysiä ei yrityksissä oltu tehty. Tästä voidaan selvästi nähdä, että tilinpäätösanalyysi on toimeksiantajayrityksen asiakkaiden keskuudessa suosituin analyysimuoto. Tähän on syynä varmasti useita tekijöitä, kuten esimerkiksi tunnuslukuanalyysin suhteellisen selkeät ja melko helposti ymmärrettävät tulokset. Tunnuslukuanalyysi on myös nykyään melko helposti saatavilla suoraan kirjanpito-ohjelman tulosteena. Myös monissa pankeissa laaditaan tunnuslukuja yritysasiakkaille ja varsinkin sellaisille, joilla on pankista merkittävätkö määrä lainaa.

Millainen tilinpäätösanalyysi yrityksellenne on tehty?

9 vastausta

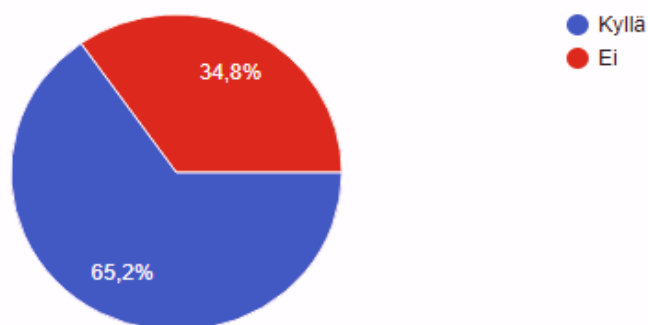

Kuvio 8. Käytetyimmät tilinpäätösanalyysimenetelmät (n=23).

Toinen pääkysymys kartoitti, onko yrityksillä kiinnostusta teettää tilinpäätösanalyysi tulevaisuudessa. Kuviosta 9 on nähtävissä, että 34,8 % eli 8 vastanneista yrityksistä ei ollut kiinnostunut tilinpäätösanalyysin teettämisestä, mutta yli puolella 65,2 %:lla eli 15 yrityksellä oli kiinnostusta tilinpäätösanalyysin teettämiseen. Tämä osoittaa, että yrityksissä on kiinnostusta tilinpäätösanalyysipalveluita kohtaan. Tällöin analyysipalvelut olisivat siis erinomainen tapa laajentaa tilitoimiston palveluja kohtaamaan asiakkaiden toiveita.

Oletteko kiinnostuneita teettämään tilinpäätösanalyysiä yrityksellenne?

23 vastausta

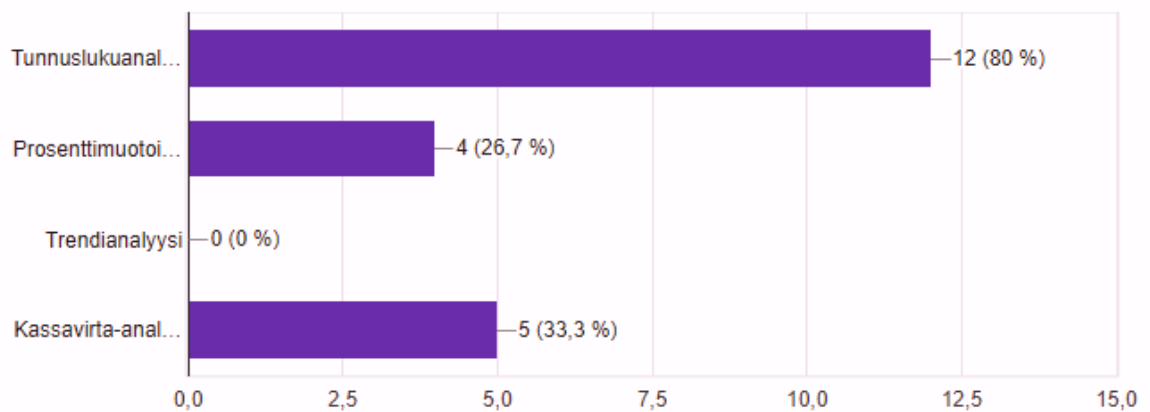

Kuvio 9. Kiinnostus tilinpäätösanalyysin teettämistä kohtaan (n=23).

”Millaisesta tilinpäätösanalyysistä olette kiinnostuneita?” -kysymys on jatkokysymys vastaajille, jotka valitsivat toisen pääkysymyksen valintavaihtoehtoista ”kyllä”. Tämän kysymyksen tarkoituksena oli kartoittaa vastausvaihtoehtojen avulla, millaisesta tilinpäätösanalyysistä nämä yritykset, jotka ilmaisivat halukkuutensa tilinpäätösanalyysin teettämiseen, olivat kiinnostuneet. Vastausten perusteella, jotka voidaan nähdä kuviosta 10, 80 % vastaajista eli 12 yritystä oli kiinnostunut tunnuslukuanalyysin teettämisestä. Prosenttimuotoisesta tilinpäätösanalyysistä oli kiinnostunut 26,7 % eli 4 yritystä ja kassavirta-analyysistä oli kiinnostunut 5 yritystä eli 33,3 % vastaajista. Yksikään kyselyyn vastanneista yrityksistä ei ollut kiinnostunut trendianalyysin teettämisestä.

Millaisesta tilinpäätösanalyysistä olette kiinnostuneita?

15 vastausta

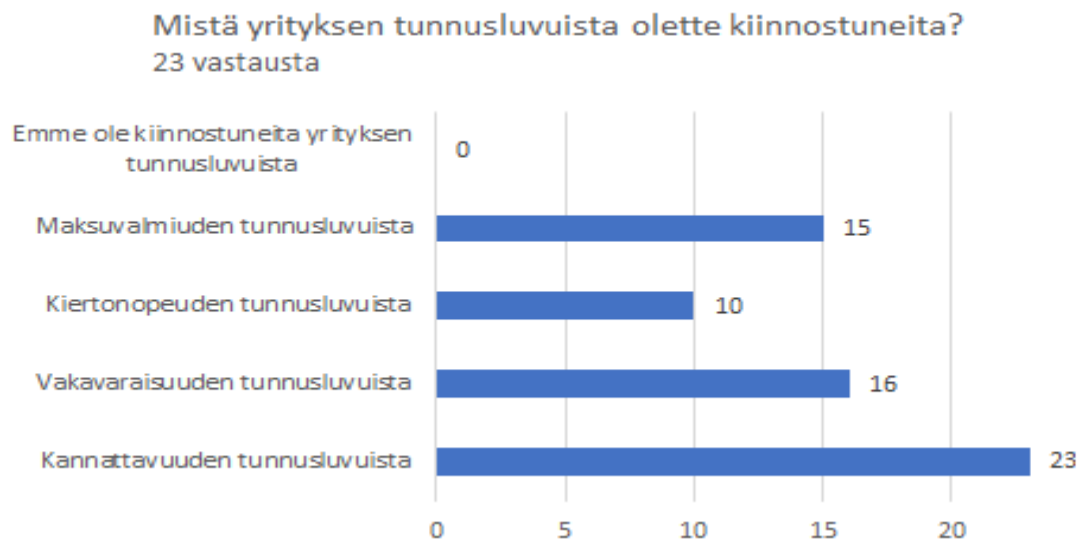

Kuvio 10. Millaisesta tilinpäätösanalyysistä olette kiinnostuneita?

Kuviosta 10 näkyvien vastausten perusteella tunnuslukuanalyysi on ylivoimaisesti suosituin listatuista analyysimenetelmistä. Vastaajilla oli myös mahdollista valita jokin muu analyysivaihtoehto, mutta kukaan ei sellaista valinnut. Tulosten perusteella tunnuslukuanalyysipalvelujen kehittäminen toisi toimeksiantajayritykselle eniten lisäarvoa, sillä asiakasyritykset ovat siitä eniten kiinnostuneita.

Kolmannen pääkysymyksen tarkoituksena oli saada selville, mitä yrityksen talouden tekijöitä, joita tunnusluvuilla pystytään mittaamaan, vastaajat ovat kiinnostuneita mittaamaan. Kuten kuvio 11 tuo esiin, kaikki 23 vastaajaa olivat kiinnostuneita yri-

tyksen kannattavuuden tunnusluvuista. Vakavaraisuuden tunnusluvuista oli kiinnostunut 16 vastaajaa ja maksuvalmiuden tunnusluvuista 15. Kiertonopeuden tunnusluvuista oli kiinnostunut 10 vastaajaa ja siitä oli vastaajien keskuudessa vähiten kiinnostusta.

Kuvio 11. Suosituimmat tunnusluvut (n=23).

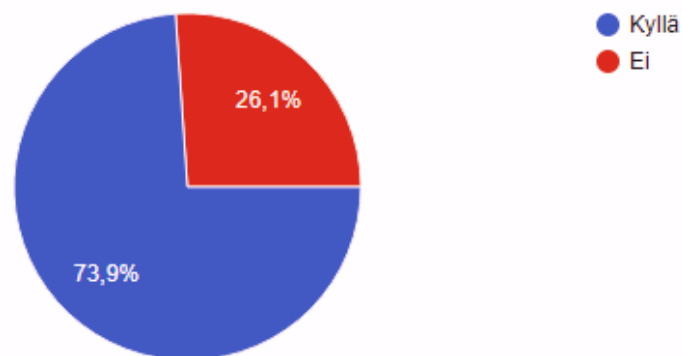
Kuten on oletettavaa, yrityksen kannattavuuden tutkiminen oli yrityksissä suuren mielenkiinnon kohteena. Kannattavuus luo pohjan yrityksen toiminnalle ja on luonnollisesti toiminnan elinehto. Ilman kannattavaa toimintaa, yritys ei pysty selviämään kovin kauan. Vakavaraisuus taas on tärkeä tekijä yrityksen hankkiessa toiminnalleen lisärahoitusta ja antaa viitteitä siitä, miten hyvin se pystyy selviämään huonomista ajoista. Maksuvalmiudella mitataan yrityksen rahojen riittävyyttä ja sen kykyä selviytyä velvoitteistaan. Maksuvalmiuden tunnusluvuilla yritys voi seurata likviditeettinsä riittävyyttä ja vakautta. Kiertonopeuden tunnusluvut mittaavat yrityksen toiminnan tehokkuutta ja taloudellisuutta. Kiertonopeuden tunnuslukujen avulla yrityksen on mahdollista seurata kiertonopeuden kehitystä ja tehdä muutoksia tehostaakseen toimintaa.

Kaikki edelliset tunnusluvuilla mitattavat yrityksen toiminnan alueet olivat vaihtelevasti yritysten kiinnostuksen kohteena ja ne tuovatkin hyvän läpileikkauksen yrityksen toiminnasta. Kannattavuuden, vakavaraisuuden, kiertonopeuden ja maksuvalmiuden tunnusluvut valittiin tämän vuoksi tunnuslukuanalyysin tulkintaohjeeseen.

Neljäs ja viimeinen pääkysymys kartoitti vastaajien kiinnostusta tunnuslukuanalyysin tulkintaohjetta kohtaan. Kysymyksen avulla pyrittiin saaman selville, toisiko tunnuslukuanalyysin tulkintaohje lisäarvoa toimeksiantajayrityksen asiakkaille ja sitä kautta myös toimeksiantajalle itselleen. Kuten kuviosta 12 nähdään, 73,9 % vastaajista eli 17 yritystä oli kiinnostunut ohjeesta, kun taas 26,1 % eli 6 vastaajaa ei ollut kiinnostunut edellä mainitusta ohjeesta. Vastauksista on selkeästi nähtävissä, että reilu enemmistö on kiinnostunut tunnuslukuanalyysin tulkintaohjeesta.

Olisitko kiinnostuneet ohjeesta, joka auttaa tunnuslukuanalyysin tulkinnaassa?

23 vastausta

Kuvio 12. Kiinnostus tunnuslukuohjetta kohtaan (n=23).

Laaditun kyselyn perusteella voidaan nähdä, että analysointipalveluille on kysyntää toimeksiantajayrityksen asiakkaiden keskuudessa ja etenkin tunnuslukuanalyysia kohtaan osoitettiin selkeää kiinnostusta. Alle puolelle vastaajista oli tehty ennestään tilinpäätösanalyysi, mutta yli puolet vastaajista oli kiinnostunut teettämään tulevaisuudessa tilinpäätösanalyysin yrityksestään. Tunnusluvuilla mitattavista toiminnan osa-alueista yrityksen kannattavuus kiinnosti kaikkia yrityksiä. Myös vakavaraisuuden, maksuvalmiuden ja kiertonopeuden tunnusluvuista oltiin kiinnostuneita. 73,9 %

vastaajista oli myös kiinnostunut tunnuslukuanalyysin tulkintaohjeesta, joka auttaisi heitä paremmin ymmärtämään ja analysoimaan tunnuslukuanalyysistä saatuja tuloksia.

4.4 Tunnuslukuanalyysin tulkintaohjeen toteutus

Toimeksiantajayrityksen tarpeiden ja toiveiden pohjalta opinnäytetyön aiheeksi muodostui tunnuslukuanalyysin tulkintaohjeen laatiminen osana tilitoimiston analyysipalvelujen kehittämistä. Analyysioppaan tarkoituksena on auttaa toimeksiantajayrityksen asiakkaita tilinpäätöksen tulkinnassa ja tilinpäätösanalyysistä saatavien tulosten analysoinnissa. Lisäksi ohje esittelee yrityksille, mitä tietoa tunnuslukujen kautta pystytään saamaan ja miten niitä tulisi verrata suhteessa muihin yrityksiin. Toimeksiantajan toiveena oli, että opas olisi mahdollisimman helppolukuinen, ymmärrettävä ja tiivis. Tunnuslukuanalyysiohjeen kirjoittaminen tapahtui opinnäytetyön aiheen teoreettisen osuuden kirjoittamisen ja kyselyn toteuttamisen jälkeen.

Ennen opinnäytetyön laatimisen aloittamista, valittiin tilinpäätösanalyysiohjeen aiheeksi tunnuslukuanalyysi, sillä se sopi parhaiten toimeksiantajan vaatimuksiin monipuolisuuden, yleisyyden ja suhteellisen ymmärrettävyyden vuoksi. Lisäksi opinnäytetyötä varten tehdyn kyselyn perusteella toimeksiantajayrityksen asiakkaat olivat eniten kiinnostuneita tunnuslukuanalyysistä tilinpäätösanalyysimuotona. Analyysimuodon valinnan jälkeen valittiin tunnuslukuanalyysiohjeeseen tulevat tunnusluvut. Tunnuslukuja on monia erilaisia, mutta tunnuslukuohjeen pituuden ja tarkoituksenmukaisuuden kannalta tunnuslukuohjeeseen valittiin vain yritysten kannalta tärkeimmät ja yleisimmät tunnusluvut, jotka on esitelty luvussa kolme. Myös kyselyssä selvitettiin mitkä tunnusluvut kiinnostavat toimeksiantajan asiakasyrityksiä eniten.

Kehittämistyötä varten laadittuun tunnuslukuanalyysin tulkintaohjeeseen on kerätty tietoa useiden eri lähteiden pohjalta ja siihen on pyritty tiivistämään tärkeimmät tiedot kustakin tunnusluvusta. Tunnuslukuanalyysiohje on eroteltu kuuteen lukuun. Ensimmäisessä luvussa käydään läpi tunnuslukuanalyysin vaiheet, jonka jälkeen lukijalle selitetään, miten Toimiala Online -sivustolta haetaan eri toimialojen tilinpäätöstilastoja. Näitä tilastoja voidaan käyttää tunnuslukuanalyysistä saatujen tulosten

vertailuun. Toisessa luvussa käydään läpi kannattavuuden tunnusluvut liike-tulos, käyttökate, nettotulos, oman pääoman tuotto-prosentti, sijoitetun pääoman tuotto-prosentti ja kokonaispääoman tuotto-prosentti. Kolmannessa luvussa käsitellään vaka-varaisuuden tunnuslukuja, jotka ovat omavaraisuusaste ja suhteellinen velkaantu-neisuus. Neljännessä luvussa tarkastellaan kiertonopeuden tunnusluvut, eli myynti-saamisten kiertoaika ja ostovelkojen kiertoaika. Viidennessä luvussa käydään läpi maksuvalmiuden tunnusluvut, jotka ovat rahoitustulos, quick ratio ja current ratio. Kuudes ja viimeinen luku käsittää lähdeluettelon. Tilinpäätösanalyysiohjeessa kaikki edellä mainitut tunnusluvut on käyty erikseen läpi ja ohjeessa on selitetty niiden las-kukaavan lisäksi myös hiukan sitä, mitä tunnusluku kertoo, onko siihen ohje-arvoja ja miten sitä tulisi tulkita. Tunnuslukuanalyysin tulkintaohje mukailee hyvin pitkälle opinnäytetyön kolmannen luvun aineistoa.

Tunnuslukuanalyysin tulkintaohjeen laatimisen jälkeen se lähetettiin toimeksianta-jayritykselle arvioitavaksi ja siihen tehtiin pieniä muokkauksia, niin että se vastasi toimeksiantajan toiveita. Tämän jälkeen ohje annettiin tutkittavaksi ja testattavaksi myös malliyrityksen toimitusjohtajalle. Koska malliyrityksen toimitusjohtaja oli tyyty-väinen tunnuslukuanalyysin tulkintaohjeeseen, ei ohjeeseen tehty uusia muutoksia.

4.5 Malliyrityksen tunnuslukuanalyysi

Tunnuslukuanalyysin tulkintaohjeen kirjoittamisen jälkeen laadittiin tunnuslukuan-alyysi toimeksiantajan asiakasyritykselle, joka toimi opinnäytetyössä malliyrityksenä. Tunnuslukuanalyysi tehtiin laaditun ohjeen pohjalta ja sen tarkoituksena oli testata ohjeen käyttökelpoisuutta, ymmärrettävyyttä sekä toimivuutta asiakastilanteessa.

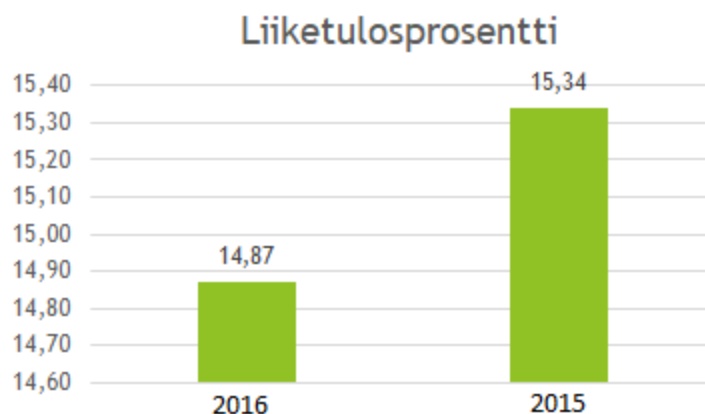
Käytännössä ohjeen testausprosessi tapahtui kolmessa vaiheessa. Ensimmäisessä vaiheessa, laadittiin malliyrityksen tunnuslukuanalyysi yrityksen 2015 ja 2016 vuo-sien tilinpäätösten pohjalta. Vuoden 2017 tilinpäätöstä ei tunnuslukuanalyysiin saatu mukaan koska se ei ollut vielä valmistunut analyysin tekohetkellä. Analyysin-teko alkoi taseen ja tuloslaskelman oikaisemisella, jonka jälkeen laskettiin tunnus-luvut käyttäen apuna Excel taulukkoa, joka oli laadittu tunnuslukuanalyysin tekoa varten. Tunnuslukuanalyysin teon jälkeen tulokset muutettiin Excelin avulla pylväs-

diagrammimuotoon, että ne olisivat helposti esitettävissä muodossa. Tunnuslukuanalyysin tulokset analysoitiin käyttäen apuna laadittua tunnuslukuanalyysin tulkintaohjetta sekä Toimiala Online tietokannan toimialakohtaista tilinpäätöstilastoa. Prosessin toisessa vaiheessa laadittu tunnuslukuanalyysi ja tunnuslukuanalyysin tulkintaohje lähetettiin malliyritykselle tarkasteltavaksi. Kolmannessa ja viimeisessä vaiheessa malliyrityksen kanssa pidettiin palaveri, jossa analyysin tulokset esiteltiin yritykselle ja malliyrityksen toimitusjohtajaa haastateltiin.

4.5.1 Kannattavuus

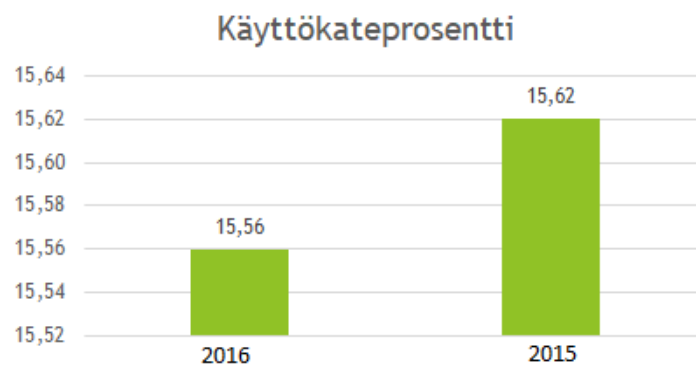
Malliyrityksen kannattavuutta on mitattu tunnuslukuanalyysissä kuudella eri tunnusluvulla: liike-tulosprosentilla, käyttökateprosentilla, nettotulosprosentilla, oman pääoman tuotto-prosentilla, sijoitetun pääoman tuotto-prosentilla ja koko pääoman tuotto-prosentilla. Kannattavuuden tunnusluvut kiinnostavat yrityksiä suuresti, sillä niillä mitataan yrityksen taloudellista tilaa ja tulosta.

Kuten kuviosta 13 voidaan nähdä, malliyrityksen liike-tulosprosentti on erittäin hyvä verrattuna tunnusluvun ohjearvoon, joka on Yritystutkimus Ry:n (2011, 62) mukaan hyvällä tasolla ollessaan yli 10 % sekä Finveran toimialakohtaiseen tilinpäätöstilastoon vuodelta 2016, jolloin yläkvartaali oli 10 % ja 2015, jolloin yläkvartaali oli myöskin 10 % (Toimiala Online [Viitattu 20.10.2017].) Liike-tulosprosentti on laskenut 3,12 % edellisvuodesta, johtuen yrityksen liikevaihdon laskusta, mutta luku on edelleen erittäin hyvä, kuten edellä jo todettiin.

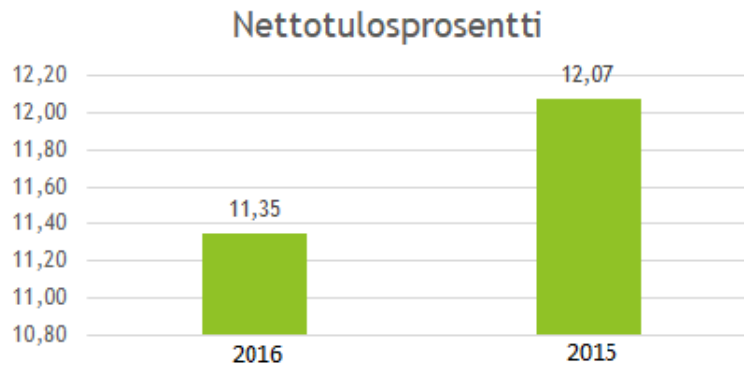
Kuvio 13. Liiketulosprosentti.

Malliyrityksen käyttökateprosentti on erittäin hyvä, kun sitä verrataan Finveran toimialakohtaiseen tilinpäätöstilastoon vuodelta 2016, jolloin toimialan yläkvartaali oli 13 % ja 2015, jolloin yläkvartaali oli 14 % (Toimiala Online [Viitattu 20.10.2017].) Käyttökateprosentti on laskenut 0,39 % edellisvuodesta, johtuen yrityksen liikevaihdon laskusta. Kuten kuviosta 14 voidaan nähdä, malliyrityksen käyttökateprosentti oli vuonna 2016 15,56 % ja vuonna 2015 se oli 15,62 %, jotka ovat molemmat äärimmäisen erinomaisia sekä toimialaan että yrityksen pääomarakenteeseen verrattuna.

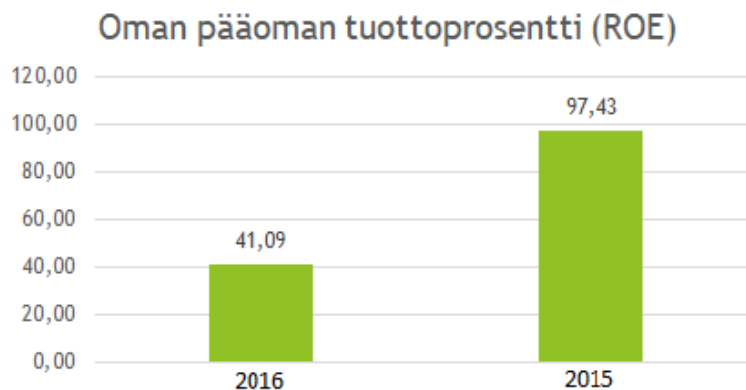
Kuvio 14. Käyttökateprosentti.

Malliyrityksen nettotulosprosentti oli vuonna 2016 11,35 % ja 12,07 % vuonna 2015 kuten kuviosta 15 voidaan nähdä. Vuoden 2016 luku on laskenut 6,35 % 2015 vuoteen verrattuna, johtuen liikevaihdon laskusta. Yrityksen nettotulosprosentti on kuitenkin erinomainen verrattuna Finveran toimialakohtaiseen tilinpäätöstilastoon, jonka mukaan vuonna 2016 yläkvartaali oli 6 % ja 2015, jolloin yläkvartaali oli 7 % (Toimiala Online [Viitattu 20.10.2017].) Yleisesti katsottuna nettotulosprosentin katsotaan olevan omistajien kannalta vähintäänkin tyydyttävä, jos oman pääoman tuottoprosentti on yli 10 %, mikä malliyrityksen tapauksessa toteutuu, kuten kuviosta 16 voidaan nähdä (Nettotulos ja nettotulos-% [Viitattu 20.10.2017]).

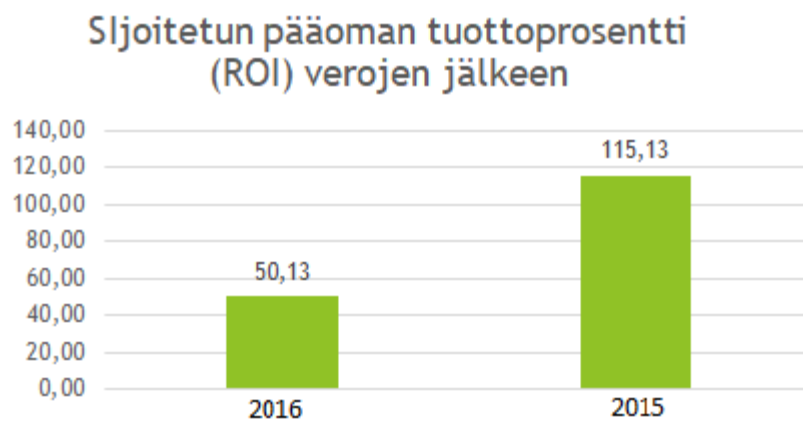
Kuvio 15. Nettotulosprosentti.

Kuten kuviosta 16 voidaan nähdä, että malliyrityksen oma pääoman tuotto-% oli vuonna 2016 41,09 % ja vuonna 2015 huimat 97,43 %. Vuoden 2016 luku on laskenut 137,10 % vuoden 2015 lukuun verrattuna, mikä johtuu tuloksen laskusta ja oman pääoman noususta. Balance Consulting (Oman pääoman tuotto-% (ROE) [Viitattu 20.10.2017]) sivuston mukaan oman pääoman tuotto-%:n ollessa yli 20 %, voidaan luvun luokitella olevan erinomaisella tasolla. Malliyrityksen oman pääoman tuotto-%:n voidaan katsoa olevan yleisillä mittareilla katsottuna poikkeuksellisen korkea. Tunnusluvun riittävyys riippuu myös luonnollisesti yrityksen omistajien tuottovaatimuksista.

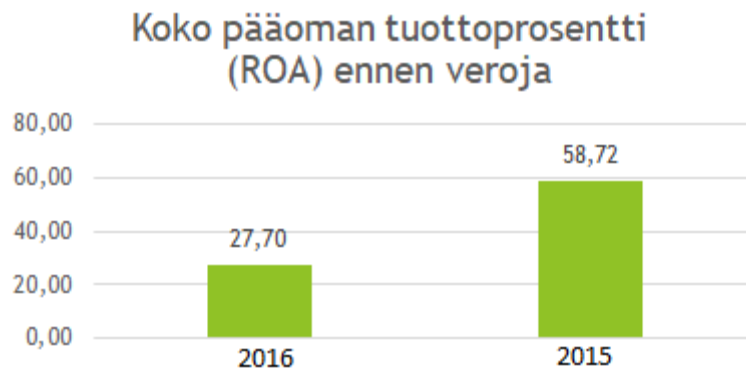
Kuvio 16. Oman pääoman tuotto-% (ROE).

Kuten malliyrityksen oman pääoman tuottoprosentti, myös yrityksen sijoitetun pääoman tuottoprosentti verojen jälkeen on harvinaisen korkea. Kuten kuviosta 17 nähdään, vuonna 2016 malliyrityksen sijoitetun pääoman tuottoprosentti oli 50,13 % ja huimaavat 115,13 % vuonna 2015. Vuoteen 2015 katsottuna luku laski 129,66 %, mutta pysyi tästä huolimatta erittäin korkeana. Sijoitetun pääoman tuottoprosentin lasku johtui nettotuloksen laskusta ja oman pääoman kasvusta. Balance Consulting (Sijoitetun pääoman tuotto-% (ROI) [Viitattu 20.10.2017]) -sivuston viitteellisten normiarvojen mukaan sijoitetun pääoman tuottoprosentti on erinomaisella tasolla sen ollessa yli 15 %.

Kuvio 17. Sijoitetun pääoman tuottoprosentti (ROI).

Kuvion 18 mukaisesti, vuonna 2015 malliyrityksen koko pääoman tuottoprosentti ennen veroja oli 58,72 %. Vuonna 2016 luku oli 27,70 %, jolloin lasku edelliseen vuoteen verrattuna oli 111,94 %. Koko pääoman tuottoprosentin merkittävä lasku johtui nettotuloksen laskusta ja taseen vastaavaa-puolen kasvusta. Balance Consulting (Koko pääoman tuotto-% (ROE) [Viitattu 20.10.2017]) sivuston normiarvojen mukaan oman pääoman tuottoprosentin ollessa yli 10 %, voidaan luku luokitella olevan hyvällä tasolla. Yrityksen koko pääoman tuottoprosentti on erinomainen molempina vuosina verrattuna myös Finveran toimialakohtaiseen tilinpäätöstilastoon, jonka mukaan vuonna 2016 yläkvartaali oli 16 % ja 2015, jolloin yläkvartaali oli 20 % (Toimiala Online [Viitattu 20.10.2017].)

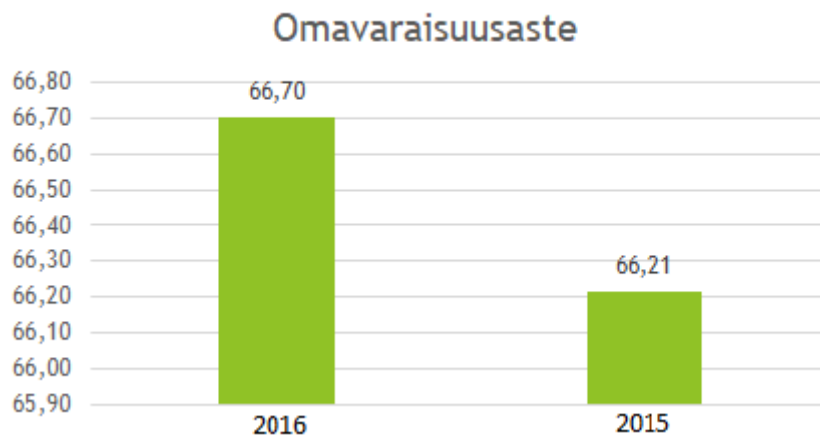

Kuvio 18. Koko pääoman tuotto prosentti (ROA).

4.5.2 Vakavaraisuus

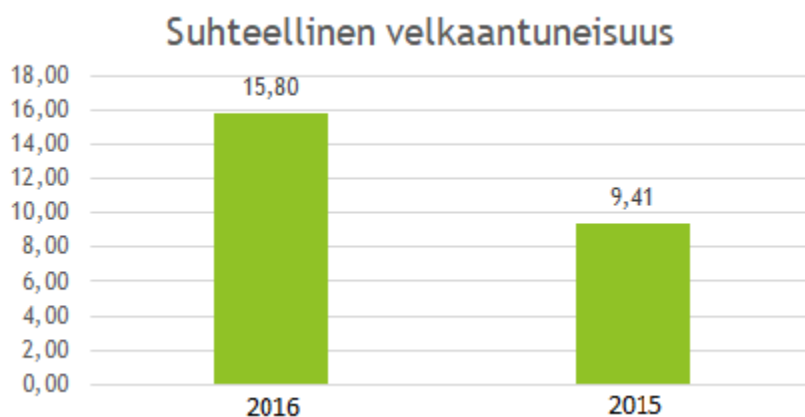
Vakavaraisuudella tarkoitetaan yrityksen oman pääoman suhdetta koko pääomaan. Yrityksen oman pääoman osuus koko käytettävissä olevasta pääomasta tulisi olla riittävän suuri, että yrityksen varat riittävät myös huonoina aikoina. (Vilkkumaa 2010, 50.) Vakavaraisuus vaikuttaa myös yrityksen kykyyn saada uutta vierasta pääomaa rahoittajilta. Se on myös merkittävä rahoitusriskin mittari, millä rahoittajat arvioivat yrityksen riskipitoisuutta. (Kaisanlahti ym. 2017, 193–194.)

Malliyrityksen omavaraisuusaste on noussut 0,73 % vuodesta 2015. Kuten kuviosta 19 voidaan nähdä, yrityksen omavaraisuusaste oli vuonna 2015 66,21 % ja vuonna 2016 se nousi 66,70 %:iin. Balance Consulting -sivuston viitteellisten ohjearvojen (Omavaraisuusaste-% [Viitattu 20.10.2017]) sivuston mukaan omavaraisuusasteen ollessa yli 50 %, katsotaan sen olevan erinomaisella tasolla. Yrityksen omavaraisuusaste on erinomainen verrattuna myös Finveran toimialakohtaiseen tilinpäätöstilastoon, jonka mukaan vuonna 2016 yläkvartaali oli 38 % ja 2015 vuonna, jolloin yläkvartaali oli 46% (Toimiala Online [Viitattu 20.10.2017].) Malliyrityksen korkea omavaraisuusaste antaa sille erinomaisen tappionsietokyvyn.

Kuvio 19. Omavaraisuusaste.

Malliyrityksen suhteellinen velkaantuneisuusprosentti oli vuonna 2015 9,41 % ja vuonna 2016 15,80 % kuten kuviosta 20 voidaan nähdä. Vaikkakin luku on noussut edellisvuoteen verrattuna 40,42 %, on se edelleen hyvin matala. Verrattuna Finveran toimialakohtaiseen tilinpäätöstilastoon, jonka mukaan vuonna 2016 yläkvartaali oli 67 % ja alakvartaali 26 % sekä vuonna 2015, jolloin yläkvartaali oli 63 % ja alakvartaali 20 % on malliyrityksen suhteellinen velkaantuneisuusprosentti hyvin alhainen (Toimiala Online [Viitattu 20.10.2017].)

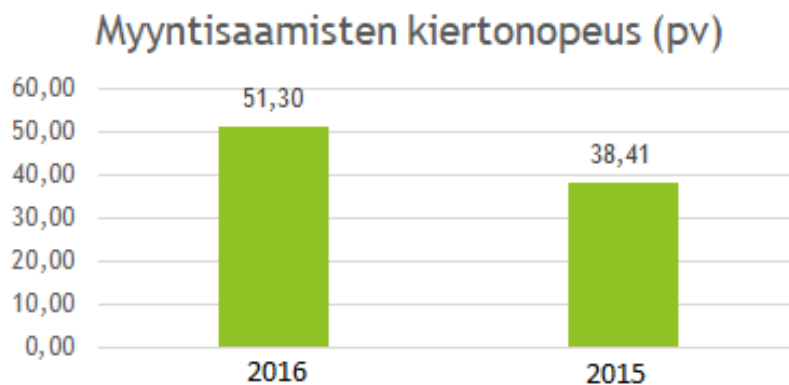

Kuvio 20. Suhteellinen velkaantuneisuus -%.

4.5.3 Kiertonopeus

Kiertonopeuksilla mitataan ja tarkastellaan yrityksen toiminnan tehokkuutta ja taloudellisuutta. Kiertonopeuslukuja on hyvä vertailla vain saman toimialan lukuihin, sillä toimialojen välillä on hyvinkin merkittäviä eroja kiertonopeuksissa. (Vilkkumaa 2010, 52.)

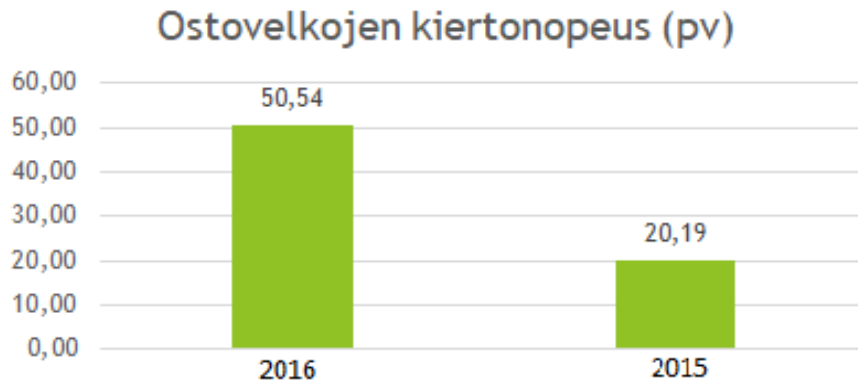
Kuten kuviosta 21 voidaan nähdä, malliyrityksen myyntisaamisten kiertonopeus oli vuonna 2015 38,41 päivää (pv) ja 2016 vuonna 51,30 pv. Edelliseen vuoteen verrattuna luku on noussut 25,14 %. Myyntisaamisten kiertonopeudet vaihtelevat hyvin suuresti, riippuen yrityksen toimialasta. Finveran toimialakohtaiseen tilinpäätöstilaston mukaan myyntisaamisten kiertonopeuden yläkvartaali oli 66 pv ja alakvartaali 24 pv vuonna 2016 ja vuonna 2015, yläkvartaali oli 54 pv ja alakvartaali 20 pv (Toimiala Online [Viitattu 20.10.2017]). Finveran toimialakohtaiseen tilinpäätöstilastoon verrattuna malliyrityksen myyntisaamisten kiertonopeus on melko keskitasolla ja vuonna 2016 se kallistuu yläkvartaalin puoleen. Yrityksen pitkä kiertonopeus myyntisaamisissa johtuu siitä, että se laskuttaa projektit vasta niiden valmistuttua. Yritys käyttää pitkää maksuaikaa myös kilpailuvalttina, josta se ei halua luopua.

Kuvio 21. Myyntisaamisten kiertonopeus (pv).

Malliyrityksen ostovelkojen kiertonopeus oli vuonna 2015 20,19 pv ja vuonna 2016 se nousi 60,05 % eli 50,54 päivään kuten kuviosta 22 on nähtävissä. Finveran toimialakohtaisen tilinpäätöstilaston mukaan ostovelkojen kiertonopeuden yläkvartaali oli 81 pv ja alakvartaali 21 pv vuonna 2016 ja vuonna 2015, yläkvartaali oli 72 pv ja

alakvartaali 26 pv (Toimiala Online [Viitattu 20.10.2017].) Finveran toimialakohtaiseen tilinpäätöstilastoon verrattuna malliyrityksen ostovelkojen kiertonopeus on hyvin keskitasolla. Pitkät maksuajat ostoveloissa ovat malliyrityksen toimialalla hyvin tyypillisiä, eikä hitaanpuoleinen kiertonopeus ole merkki yrityksen huonosta maksukyvyistä, kuten seuraavista maksuvalmiuden tunnusluvusta voidaan nähdä.

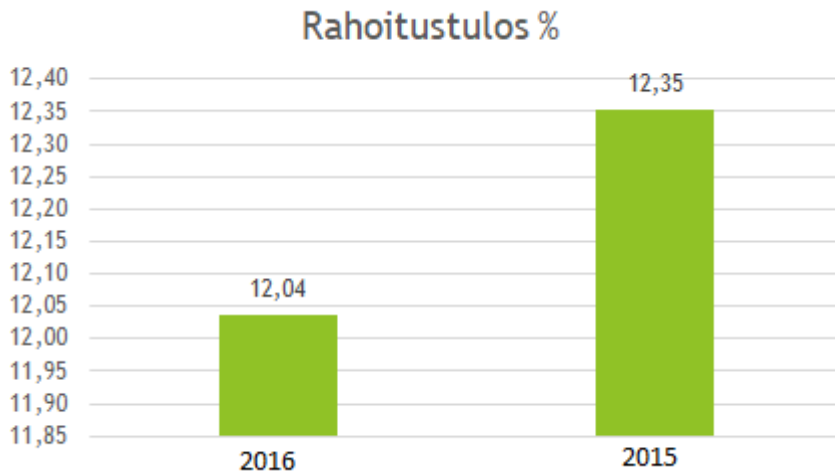
Kuvio 22. Ostovelkojen kiertonopeus (pv).

4.5.4 Maksuvalmius

Yrityksen maksuvalmiudella tarkoitetaan sen kykyä selviytyä maksuvelvoitteistaan sovittuna ajankohtana (Vilkkumaa 2010, 48). Sillä siis mitataan yrityksen rahojen jatkuvaa riittävyyttä. On kuitenkin huomioitavaa, että yrityksen maksuvalmius voi muuttua hyvinkin nopeasti tilanteista riippuen, minkä vuoksi onkin tärkeää suhtautua kriittisesti tilinpäätösanalyysistä saataviin likviditeettiä koskeviin tuloksiin. (Kaisanlahti ym. 2017, 182.)

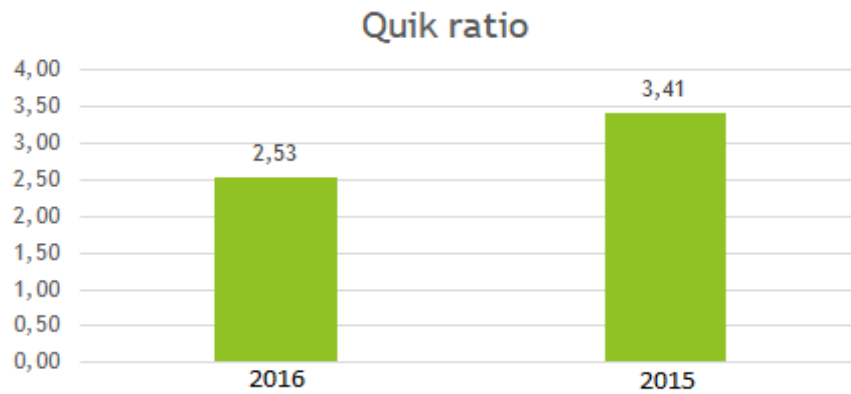
Kuten kuviosta 23 voidaan nähdä, malliyrityksen rahoitustulosprosentti oli vuonna 2015 12,35 % ja vuonna 2016 se laski 12,04 %:iin, jolloin prosentuaalinen lasku edellisvuoteen verrattuna on 2,63 %. Malliyrityksen käyttökateprosentti on erittäin hyvällä tasolla verrattuna Finveran toimialakohtaiseen tilinpäätöstilastoon vuodelta 2016, jolloin toimialan yläkvartaali oli 10 % ja 2015, jolloin yläkvartaali oli 11 % (Toimiala Online [Viitattu 20.10.2017].) Rahoitustulosprosentin tulisi olla aina vähintään

positiivinen, sillä muutoin yrityksen on täytynyt kattaa juoksevia rahoituskuluja lisävelalla tai purkamalla likviditeettiään (Rahoitustulos ja rahoitustulos-% [Viitattu 20.10.2017]).

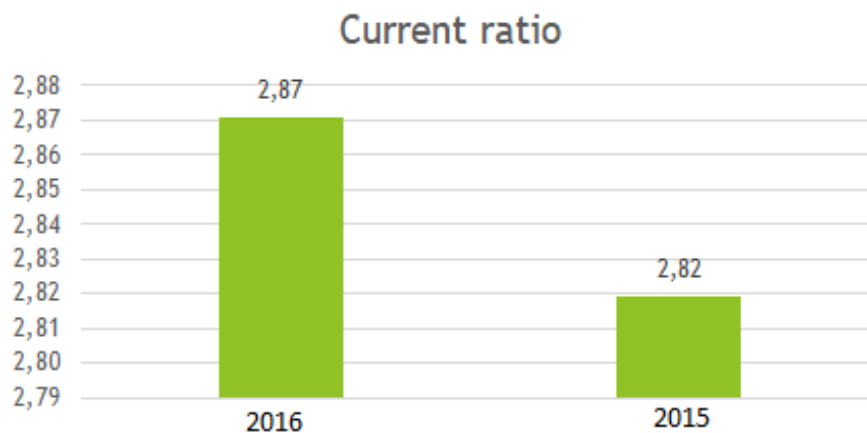
Kuvio 23. Rahoitustulosprosentti.

Malliyrityksen quick ratio oli vuonna 2015 3,41 ja 2016 vuonna se laski 2,53:een, jolloin luvun prosentuaalinen lasku edellisvuoteen verrattuna oli 34,82 %, mikä voidaan nähdä kuviosta 24. Luvun lasku johtui vaihto-omaisuuden ja lyhytaikaisen vie-raan pääoman kasvusta, mutta on edelleen erinomaisella tasolla Balance Consul-ting (Quick ratio [Viitattu 20.10.2017]) sivuston viitearvojen mukaan, jossa luvun kat-sotaan olevan erinomaisella tasolla, kun se on yli 1,5. Verrattuna myös Finveran toimialakohtaiseen tilinpäätöstilastoon vuodelta 2016, jolloin toimialan yläkvartaali oli 1 ja 2015, jolloin yläkvartaali oli 2 %, malliyrityksen quick ratio on erittäin korkea (Toimiala Online [Viitattu 20.10.2017].)

Kuvio 24. Quik ratio.

Malliyrityksen current ratio on erinomainen, sillä se oli vuonna 2015 2,82 ja 2016 vuonna 2,87, jolloin luvun prosentuaalinen nousu edellisvuoteen verrattuna oli 1,79 %, mikä voidaan nähdä kuviosta 25. Balance Consulting (Quick ratio [Viitattu 20.10.2017]) sivuston viitearvojen mukaan, luvun katsotaan olevan erinomaisella tasolla, kun se on yli 2,5. Verrattuna Finveran toimialakohtaiseen tilinpäätöstilastoon vuodelta 2016 ja 2015, jolloin toimialan yläkvartaali oli 2, malliyrityksen current ratio on erinomainen (Toimiala Online [Viitattu 20.10.2017]).

Kuvio 25. Current ratio.

4.6 Malliyrityksen toimitusjohtajan haastattelu

Haastattelut voivat olla muodoltaan strukturoituja, puolistrukturoituja tai avoimia. Haastatteluissa, joissa vastaajaa ei haluta ohjata liikaa ja hänen todellinen näkemysensä asiasta halutaan saada esiin, käytetään haastattelumuotona puolistrukturoitua haastattelua. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2014, 41.) Malliyrityksen toimitusjohtajan haastattelussa käytettiin puolistrukturoitua haastattelumuotoa, jossa haastateltavalle oli etukäteen laadittu ohjaavia kysymyksiä ja materiaalia, joiden pohjalta keskustelu käytiin. Haastattelu pidettiin 2017 vuoden marraskuussa ja se nauhoitettiin. Haastattelun aikana käytiin läpi myös tunnuslukuanalyysin tulokset, joiden esittelyssä käytettiin apuna Power Point esitystä. Haastattelun tulokset esitetään alla siten, että mahdollinen johdattelukysymys on kirjoitettu lihavoidulla tekstillä kappaleen alkuun, jonka jälkeen esitetään haastateltavan vastaus.

Oliko sinulla ennakko-odotuksia tätä yhteistyötä, tunnuslukuanalyysia ja tunnuslukuanalyysin tulkintaohjetta kohtaan? Toimitusjohtajan mukaan, hänellä ei ollut juurikaan odotuksia yhteistyötä, tunnuslukuanalyysia ja ohjetta kohtaan, eikä sitä vastoin myöskään pettymyksiä. Hänen mukaansa olisi kuitenkin mielenkiintoista, jos analyysin pohjalta yrityksestä löytyisi jotain parannettavaa. Toimitusjohtajan mukaan aiheeseen liittyvää informaatiota on paljon, mutta päivittäin tarvittavaa tietoa on kuitenkin melko vähän. Hän kuitenkin lähti opinnäytetyöhön mukaan mielenkiinnosta.

Oliko sinulla ennakoarvioita tunnuslukuanalyysin tuloksista? Malliyrityksen toimitusjohtaja tiesi odottaa erinomaisia tunnuslukuanalyysituloksia, sillä sekä vuodet 2015 että 2016 olivat yritykselle menestyksellisiä, joskin vuosi 2015 oli tulokseltaan poikkeuksellisen hyvä. Hän on myös seurannut kauppalehden tilastoja ja tiesi yrityksen toimivan erinomaisella tasolla myös saman toimialan yrityksiin verrattuna.

Oliko tunnuslukuanalyysiin ja tunnuslukuanalyysin tulkintaohjeeseen valitut tunnusluvut mielestäsi riittävät ja hyvät, vai olisitko kaivannut vielä lisäksi jotain muita? Haastateltava oli tyytyväinen valittuihin tunnuslukuihin ja ne kattoivat hänen mielestään hyvin yrityksen toiminnan eri osa-alueet.

Oletteko tyytyväinen oman pääoman tuotto prosenttiin? Oman pääoman tuotto prosenttin riittävyys riippuu yrityksen omistajien sille asettamasta vaatimustasosta. Malliyrityksen toimitusjohtaja sanoi oman pääoman tuotto prosenttin olevan tällä hetkellä omistajia tyydyttävällä tasolla ja oman pääoman tuotto prosenttin odotetaan myös jatkossa pysyvän samalla tasolla.

Kun analyysiä käytiin läpi, malliyrityksen toimitusjohtaja oli samaa mieltä tulosten kanssa siitä, että yrityksen tunnusluvut olivat erittäin hyviä sekä ohjearvoihin että toimialaan nähden, eikä parannettavaa löytynyt. Pitkä myyntisaamisten kiertoaika oli ainoa silmään pistävä tunnusluku, jossa olisi parantamisen varaa, mutta pitkä kiertoaika johtuu tässä tapauksessa siitä, että projektit laskutetaan jälkilaskutuksena, mikä tarkoittaa sitä, että yritys ei laskuta mitään projektiin liittyvää, ennen kuin projekti on kokonaisuudessaan valmis. Tämä menettely toimii yrityksessä kilpailukeinona, eikä myyntisaamisten kiertonopeutta haluta nopeuttaa.

Malliyrityksen toimitusjohtajan mukaan tunnuslukuanalyysiohjeessa tunnusluvut ja niiden laskenta oli selitetty hyvin ja selkeästi. Tunnuslukuohje toimi hänen mukaansa toivotulla tavalla ja antoi riittävästi informaatiota aiheesta.

Millaisena näet yrityksen tulevaisuuden? Malliyrityksen toimitusjohtaja uskoo tulevaisuuden olevan haastava, sillä vaikka yritys on menestynyt tähän mennessä erinomaisesti, ei se takaa menestystä tulevaisuudessa. Toimitusjohtaja toteaa, että tulevaisuuden arviointi on muuttunut haastavammaksi ja arviointiaika on lyhentynyt entisestään. Hän myös toteaa, että uuden tilikauden alkaessa kaikki aloitetaan taas alusta ja yrityksen täytyy voittaa tarjouskilpailut taas uusille projekteille, eikä mikään ole täten varmaa. On myös mahdollista, että kasvavan kilpailun myötä, yrityksen täytyy laskea tuottoa pitääkseen yllä samaa liikevaihtoa.

Millaisia haasteita uskot yrityksen toimialalla tulevan tulevaisuudessa? Malliyrityksen toimitusjohtajan mukaan tulevaisuuden haasteita on vaikea arvioida, mutta muun muassa kansainvälistyminen tulee tuomaan tulevaisuudessa haasteita kotimaisille pienemmille yhtiöille. Pienten yritysten on mahdotonta kilpailla isojen kansainvälisten yritysten kanssa, mikä ajaa kotimaiset pienyrittäjät pois isoista hankkeista. Tämän vuoksi tarvitaan paljon pienempiä projekteja, joista riittää töitä myös pienille yrityksille. Haasteena malliyrityksen toimitusjohtaja näkee myös sen,

että monet alan yritykset ovat iäkkäitä ja monella yrityksellä on edessä lähivuosina sukupolvenvaihdos. Toisaalta myös yritykset joiden kanssa on tehty yhteistyötä, ovat kohtaamassa saman haasteen, jolloin yritysten väliset aiemmat vahvat siteet heikkenevät uusien omistajien myötä.

4.7 Johtopäätökset

Toimeksiantajan asiakasyrityksille laaditun kyselyn perusteella voidaan nähdä, että analysointipalveluille on yrityksissä kysyntää ja etenkin tunnuslukuanalyysia kohtaan osoitettiin selkeää kiinnostusta. Yli puolet kyselyyn vastanneista oli kiinnostunut teettämään tilinpäätösanalyysin yrityksestään tulevaisuudessa. Yrityksissä oltiin kiinnostuneita erityisesti kannattavuuden tunnusluvuista, mutta myös vakavaraisuuden, maksuvalmiuden ja kiertonopeuden tunnusluvuista oltiin kiinnostuneita. 73,9 % vastaajista oli myös kiinnostunut tunnuslukuanalyysin tulkintaohjeesta, joka auttaisi heitä paremmin ymmärtämään ja analysoimaan tunnuslukuanalyysistä saatuja tuloksia.

Malliyritykselle teetetyn tunnuslukuanalyysin perusteella voitiin nähdä, että vuosi 2015 oli yritykselle poikkeuksellisen menestyksenkäs. Vuonna 2016 tuloksen teko tasaantui ja oli hiukan realistisemmalla tasolla, joskin se oli edelleen hyvin tuottoisa ja tunnusluvut pysyivät laskusta huolimatta äärimmäisen erinomaisina. Malliyrityksen talous oli kaikin puolin erinomaisella pohjalla ja parannettavaa ei juurikaan löytynyt. Yrityksen hidas myyntisaamisten kotiuttamisnopeus ja korkea ostovelkojen määrä, on yrityksen toimialalle tyypillistä ja malliyrityksen tapauksessa toimii myös kilpailukeinona. Malliyrityksen toimitusjohtaja oli hyvin tyytyväinen analyysin tuloksiin.

Tunnuslukuanalyysin tulkintaohjeen toimivuutta ja käytettävyyttä kokeiltiin käytännössä malliyrityksen tunnuslukuanalyysin laadinnan ja analysoinnin avulla. Koska tunnuslukuanalyysin tekemisessä ja analysoinnissa käytettiin laadittua ohjetta, antoi prosessi hyvän kuvan siitä, miten ohje toimii oikeassa asiakastilanteessa. Sekä laatija että malliyrityksen toimitusjohtaja totesivat tunnuslukuanalyysin tulkintaohjeen toimivan toivotulla tavalla. Ohjeen sisältö on tavoitteen mukaisesti selkeä, tiivis ja helposti ymmärrettävissä.

5 YHTEENVETO

Tilitoimistoala on tällä hetkellä voimakkaan muutospaineen alla. Jotkut jopa uskovat kirjanpitäjän ammatin muuttuvan tarpeettomaksi ja katoavan kokonaan muutoksen myötä. Alan ammattilaisilla on kuitenkin uskoa alaan myös tulevaisuudessa, joskin työnkuvan odotetaan muuttuvan radikaalisti. Rutiinityöt ja manuaaliset toiminnot jäävät tulevaisuudessa pois ja tilalle tulevat vaativammat tarkistus ja analysointi tehtävät. Tämän lisäksi taloushallinnon ammattilaisen tulee muuttua entistä enemmän asiakasläheiseksi ja ulospäinsuuntautuneeksi ongelmanratkaisijaksi. (Suomalainen 2017, 16). Edellä mainittujen syiden vuoksi tilitoimistojen tulee olla valmiita muutoksiin ja palveluidensa kehittämiseen pysyäkseen mukana kilpailussa myös tulevaisuudessa. Palvelujen kehittämisprojektit ovatkin erittäin ajankohtaisia ja tärkeä tutkimusaihe tilitoimistoissa tällä hetkellä.

Opinnäytetyön tavoitteena oli kehittää toimeksiantajatilitoimiston analyysipalveluja vastaamaan paremmin asiakkaiden tarpeita ja myös valmistaa yritystä kohtaamaan tilitoimistoalan tulevien muutosten tuomia haasteita. Projektin tuloksena toimeksiantajalle laadittiin tunnuslukuanalyysin tulkintaohje, jota sekä tilitoimiston työntekijät, että sen asiakkaat pystyvät hyödyntämään tunnuslukuanalyysin tulkinnessa ja laadinnassa. Tutkimusta varten laadittiin kysely, tunnuslukuanalyysin tulkintaohje, tilinpäätösanalyysi ja haastattelu. *Kysely* kohdistui toimeksiantajayrityksen asiakasyrityksiin ja sen avulla pyrittiin saamaan pohjatietoa asiakasyritysten kiinnostuksesta analysointipalveluja kohtaan. Kysely laadittiin käyttäen Google Forms ohjelmatyökalua. *Tilinpäätösanalyysi* laadittiin toimeksiantajayrityksen asiakasyritykselle, joka toimi tutkimuksessa malliyrityksenä. Tunnuslukuanalyysin laadinnan tarkoituksena oli testata tunnuslukuanalyysin tulkintaohjeen käytettävyyttä ja toimivuutta aidossa asiakastilanteessa. Malliyrityksen toimitusjohtajan *haastattelu* toteutettiin viimeisenä ja sen tarkoituksena oli käydä läpi tunnuslukuanalyysin tulokset, haastateltavan mielipiteet ohjeesta, sekä muita olennaisia asioita.

Opinnäytetyön teoriaosuus koostuu luvuista kaksi ja kolme. Toisessa luvussa käytiin läpi tilitoimistoalaa yleisellä tasolla ja tarkasteltiin tilitoimistojen tarjoamia palveluja sekä arvioitiin alan kehitystä tulevaisuudessa. Kolmannessa luvussa tutkittiin

tilinpäätöstä ja tilinpäätösanalyysiä kokonaisuutena. Ensimmäisenä käytiin läpi tilinpäätöksen tekeminen ja vaiheet, sen tuottamat raportit sekä tilinpäätöksen tarkoitus ja käyttäjät. Seuraavaksi esiteltiin tilinpäätösanalyysin vaiheet ja menetelmät sekä tunnusluvut ja niiden tulkinta. Tunnusluvut ja niiden tulkinta -osiossa esiteltiin kaikki tunnuslukuanalyysin tulkintaohjeeseen valitut tunnusluvut ja ohje rakentuukin pitkälti tämän osion ympärille.

Kehittämiprojekti aloitettiin laatimalla kysely toimeksiantajayrityksen asiakasyrityksille. Kyselyn tavoitteena oli selvittää asiakasyritysten kiinnostusta tilinpäätösanalyysia ja tilinpäätösanalyysin tulkintaohjetta kohtaan. Kysely koostui neljästä strukturoidusta pääkysymyksestä, joiden lisäksi kyselyssä oli kaksi lisäkysymystä. Kysely lähetettiin 33:lle toimeksiantajayrityksen asiakasyritykselle, joista 23 asiakasyritystä vastasi kyselyyn. Kyselyn perusteella voitiin todeta, että suurin osa toimeksiantajan asiakasyrityksistä oli kiinnostuneita tilinpäätösanalyysin teettämisestä/tekemisestä ja etenkin tunnuslukuanalyysi kiinnosti heitä. 73,9 % vastaajista oli myös kiinnostunut tunnuslukuanalyysin tulkintaohjeesta.

Tunnuslukuanalyysin tulkintaohje rakentui vahvasti kolmannen luvun teoriaosuuteen. Ohjeeseen koottiin laatijan, toimeksiantajan sekä asiakasyritysten mielestä tärkeimmät tunnusluvut ja niiden analysointiohjeet. Tunnuslukuanalyysin tulkintaohje laadittiin siten, että se olisi mahdollisimman helppolukuinen ja tiivis. Ohjeen tavoitteena oli auttaa sekä asiakkaita, että tilitoimiston työntekijöitä tunnuslukuanalyysin tulkinnassa ja tarvittaessa myös laadinnassa. Ohjeesta tuli kokonaisuudessaan neljäntoista sivun mittainen.

Tunnuslukuanalyysin tulkintaohje testattiin soveltamalla sitä käytännössä tunnuslukuanalyysin laadintaan ja analysointiin. Tunnuslukuanalyysi laadittiin toimeksiantajan asiakasyritykselle, joka toimi kehittämistyössä malliyrityksenä. Tunnuslukuanalyysi laadittiin malliyrityksen 2015 ja 2016 vuosien tilinpäätösten perusteella. Tunnuslukuanalyysin tulkintaohje osoittautui hyödylliseksi ja käytännönläheiseksi malliyrityksen tunnuslukuanalyysia laadittaessa ja analysoitaessa. Malliyrityksen tunnuslukuanalyysin tulokset olivat kaikin puoli erinomaiset eikä parannettavaa löytynyt. Yrityksen tunnusluvut olivat erinomaisella tasolla niin yleisten ohjearvoihin, että toimialan tuloksiin verrattuna.

Kehityshankkeen viimeisenä osuutena haastateltiin malliyrityksen toimitusjohtajaa. Haastattelu oli puolistrukturoitu, jolloin haastateltavalle oli laadittu etukäteen ohjavia kysymyksiä. Haastattelun yhteydessä käytiin läpi myös tunnuslukuanalyysin tulokset. Malliyrityksen toimitusjohtaja oli hyvin tyytyväinen yrityksen tunnuslukuihin ja osasi odottaa erinomaisia lukuja. Haastateltava näki suurimpina tulevaisuuden haasteina kiristyvän kilpailun, globalisaation ja sukupolven vaihdokset, jotka saattavat heikentää nykyisiä vankkoja asiakassuhteita.

Opinnäytetyö tuo toimeksiantajalle konkreettista hyötyä laaditun tunnuslukuanalyysin tulkintaohjeen muodossa. Lisäksi toimeksiantaja sai lisätietoa asiakkaidensa tarpeista massakyselyn tuloksena. Koska toimeksiantajayritys ei halunnut lähteä muuttamaan palvelujaan radikaalisti, on tunnuslukuanalyysin tulkintaohje erinomainen alku analysointipalvelujen tarjoamiselle.

Jatkotutkimusaiheena tähän opinnäytetyöhön nähden olisi mielenkiintoista kehittää kokonaisvaltainen palvelumalli tulevaisuuden tilitoimistolle. Tässä opinnäytetyössä ei ole lähdetty muuttamaan tilitoimiston palveluntarjontaa radikaalisti, vaan ollaan keskitytty siihen, miten esitellä hienovaraisesti analysointipalveluja yrityksen palveluntarjontaan. Radikaalimpi ja kokonaisvaltaisempi palvelujen muutosprojekti, joka ottaisi huomioon tulevaisuuden robotiikan ja tekniikan muutokset voisi olla hyvin mielenkiintoinen aihe.

LÄHTEET

A 30.12.1997/1339. Kirjanpitoasetus.

A 30.12.2015/1753. Valtioneuvoston asetus pien- ja mikroyrityksen tilinpäätöksessä esitettävistä tiedoista.

Ahvenniemi, J. 22.1.2014. Uusi taloushallinto 2025. [Verkkosivu]. Helsinki: Taloushallintoliiton Julkaisut Oy. [Viitattu 18.10.2017]. Saatavana: <http://tilisanomat.fi/kolumni/uusi-taloushallinto-2025>

Alasuutari, P. 2014. Laadullinen tutkimus 2.0. 5. uud. p. Tampere: Osuuskunta Vastapaino.

Case-tutkimus. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Virtuaaliammattikorkeakoulu. [Viitattu 14.4.2018]. Saatavana: <http://www2.amk.fi/digma.fi/www.amk.fi/opintojak-sot/0709019/1193463890749/1193464144782/1194348546586/1194356433452.html>

Current ratio. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Helsinki: Alma Talent Oy. [Viitattu 20.10.2017]. Saatavana: <https://www.almatalent.fi/tietopalvelut/tunnuslu-kuopas/maksuvalmius/current-ratio>

Heikkilä, T. 2014. Tilastollinen tutkimus. 9. uud. p. Helsinki: Edita.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2001. Tutkimushaastattelu: teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Helsingin yliopisto.

Ikonen, A. Ei päiväystä. Tilitoimistojen tarpeet pk-yrityksissä: Case Pohjois-Karjala. [Verkkojulkaisu]. Itä-Suomen yliopisto. [Viitattu 20.10.2017]. Saatavana: http://epublications.uef.fi/pub/urn_isbn_978-952-61-1521-4/urn_isbn_978-952-61-1521-4.pdf

Ikäheimo, S., Malmi, T. & Walden, R. 2016. Yrityksen laskentatoimi. 6. uud. p. Helsinki: Talentum Media Oy.

Kaisanlahti, T., Leppinen, J. & Leppinen, R. 2017. Tilinpäätöksen tulkinta. 5. uud. p. Helsinki: Alma Talent Oy

Kallunki, J. & Kytönen, E. 2004. Uusi tilinpäätösanalyysi. 5. uud. p. Jyväskylä: Talentum Oyj.

Kinnunen, J., Leppiniemi, J., Martikainen, T. & Virtanen, K. 2000. Yrityksen taloushallinnon perusteet. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

- Kirjanpito, tilikausi ja verovuosi. 2016. [Verkkosivu]. Helsinki: Verohallinto. [Viitattu 18.9.2017]. Saatavana: https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/yrityksen-elin-kaari/uusi-yritys/liikkeen-ja-ammattinharjoittaja/kirjanpito_tilikausi_ja_verovuos/
- Kirjanpitolautakunta. 2006. Tuloslaskelman ja taseen esittäminen. [Viitattu 19.10.2017]. Saatavana: <http://ktm.elinar.fi/ktm/fin/kir-janpi.nsf/all/19B2E6A66147A70EC225723A0055517E?openDocument>
- Kokonaispääoman tuotto-% (ROA). Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Helsinki: Alma Talent Oy. [Viitattu 20.10.2017]. Saatavana: <https://www.almatalent.fi/tietopalvelut/tunnuslu kuopas/kannattavuus/kokonaispaaoman-tuotto-prosentti-roa>
- Käyttökate-%. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Helsinki: Alma Talent Oy. [Viitattu 20.10.2017]. Saatavana: <https://www.almatalent.fi/tietopalvelut/tunnuslu-kuopas/kannattavuus/kayttokate-prosentti>
- L 30.12.1997/1336. Kirjanpitolaki.
- L 21.7.2016/624. Osakeyhtiölaki.
- Lehtola, E. 2016. Tilitoimistoasiakkaiden lisäpalveluiden tarve: toimeksiantaja Tilitoimisto X. [Verkkojulkaisu]. Vaasan ammattikorkeakoulu. Liiketalous. Opinnäytetyö. Saatavana: http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/107044/Elina_Lehtola.pdf?sequence=1
- Leppiniemi, J. & Kykkänen, T. 2015. Kirjanpito, tilinpäätös ja tilinpäätöksen tulkinta. 9. uud. p. Helsinki: Alma Talent.
- Leppiniemi, J. & Leppiniemi, R. 2006. Tilinpäätöksen tulkinta. Helsinki: WSOY.
- Liiketulos ja liiketulos-%. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Helsinki: Alma Talent Oy. [Viitattu 20.10.2017]. Saatavana: <https://www.almatalent.fi/tietopalvelut/tunnuslu-kuopas/kannattavuus/liiketulos-ja-liiketulos-prosentti>
- Marttunen, M. 13.1.2016. Tilitoimiston evoluutio ja arvontuotto asiakkaalle. [Blogimerkintä]. [Viitattu 18.10.2017]. Saatavana: <http://balanco.fi/tilitoimistonevoluutio/>
- Metsä-Tokila, T. 2011. Taloushallinnon palvelut. Toimialaraportti. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö. 1/2011. [Viitattu 20.10.2017]. Saatavana: http://www.temtoimialapalvelu.fi/files/2112/Taloushallinnon_palvelut_lokakuu_2011.pdf
- Millainen koulutus vaaditaan alalle? Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Helsinki: Suomen Taloushallintoliitto ry. [Viitattu 18.10.2017]. Saatavana: <http://opiskelijat.talous-hallintoliitto.fi/rekrytointi/millainen-koulutus-vaaditaan-alalle>

- Myyntikate ja myyntikate-%. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Helsinki: Alma Talent Oy. [Viitattu 20.10.2017]. Saatavana: <https://www.almatalent.fi/tietopalvelut/tunnuslukuopas/kannattavuus/myyntikate-ja-myyntikate-prosentti>
- Myyntisaamisten kiertoaika. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Helsinki: Alma Talent Oy. [Viitattu 20.10.2017]. Saatavana: <https://www.almatalent.fi/tietopalvelut/tunnuslukuopas/tehokkuus/myyntisaamisten-kiertoaika>
- Nettotulos ja nettotulos-%. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Helsinki: Alma Talent Oy. [Viitattu 20.10.2017]. Saatavana: <https://www.almatalent.fi/tietopalvelut/tunnuslukuopas/kannattavuus/nettotulos-ja-nettotulos-prosentti>
- Niskanen, J. & Niskanen, M. 2003. Tilinpäätösanalyysi. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Ojasalo, K., Moilanen, T. & Ritalahti, J. 2014 Kehittämistyön menetelmät: uudenlaista osaamista liiketoimintaan. Helsinki: Sanoma Pro Oy.
- Oman pääoman tuotto-% (ROE). Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Helsinki: Alma Talent Oy. [Viitattu 20.10.2017]. Saatavana: <https://www.almatalent.fi/tietopalvelut/tunnuslukuopas/kannattavuus/oman-paaoman-tuotto-prosentti-roe>
- Omavaraisuusaste-%. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Helsinki: Alma Talent Oy. [Viitattu 20.10.2017]. Saatavana: <https://www.almatalent.fi/tietopalvelut/tunnuslukuopas/vakavaraisuus/omavaraisuusaste-prosentti>
- Ostovelkojen kiertoaika. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Helsinki: Alma Talent Oy. [Viitattu 20.10.2017]. Saatavana: <https://www.almatalent.fi/tietopalvelut/tunnuslukuopas/tehokkuus/ostovelkojen-kiertoaika>
- Paananen, S. 2014. Tilitoimiston ja asiakkaan välisen yhteistyön kehittäminen. [Verkko-julkaisu]. Kuopio: Savonia ammattikorkeakoulu. Liiketalous. Opinnäytetyö. [Viitattu 20.10.2017]. Saatavana: http://theseus.fi/bitstream/handle/10024/75246/Paananen_Sanna.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Paulasalo, J. 2017. Tilitoimistopalvelujen kehittämistarpeiden kartoittaminen: kyselytutkimus Seinäjoen alueen mikroyrityksille. [Verkkojulkaisu]. Seinäjoki: Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Liiketalous. Opinnäytetyö. [Viitattu 20.10.2017]. Saatavana: http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/125708/Paulasalo_Jonna.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Petersen, C. & Plenborg, T. 2012. Financial Statement Analysis: valuation, credit analysis, executive compensation. England: Pearson Education Limited.
- Pitkonen, T. 2014. Tilitoimiston asiakastyytyväisyystutkimus. [Verkko-julkaisu]. Keuruu: Laurea ammattikorkeakoulu. Liiketalous. Opinnäytetyö. [Viitattu 20.10.2017]. Saatavana: <http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/70741/Opinnaytetyo.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

- Quick ratio. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Helsinki: Alma Talent Oy. [Viitattu 20.10.2017]. Saatavana: <https://www.almatalent.fi/tietopalvelut/tunnuslu-kuopas/maksuvalmius/quick-ratio>
- Rahoitustulos ja rahoitustulos-%. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Helsinki: Alma Talent Oy. [Viitattu 20.10.2017]. Saatavana: <https://www.almatalent.fi/tietopalvelut/tunnuslu-kuopas/kannattavuus/rahoitustulos-ja-rahoitustulos-prosentti>
- Rekola-Nieminen, L. 2016. Kirjanpitolaki käytännössä. 4. uud. p. Helsinki: Edita Publishing Oy.
- Salmi, I. 2010. Mitä tilinpäätös kertoo? Helsinki: Edita Publishing Oy.
- Salmi, I. & Rekola-Nieminen, L. 2004. Tilinpäätöksen rakentaminen ja tulkinta. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Seppänen, H. 2011. Yrityksen analysointi ja tilinpäätös. Hämeenlinna: Kauppakamari.
- Sijoitetun pääoman tuotto-% (ROI). Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Helsinki: Alma Talent Oy. [Viitattu 20.10.2017]. Saatavana: <https://www.almatalent.fi/tietopalvelut/tunnuslu-kuopas/kannattavuus/sijoitetun-paaoman-tuotto-prosentti-roi>
- Suhteellinen velkaantuneisuus-%. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Helsinki: Alma Talent Oy. [Viitattu 20.10.2017]. Saatavana: <https://www.almatalent.fi/tietopalvelut/tunnuslu-kuopas/vakavaraisuus/suhteellinen-velkaantuneisuus-prosentti>
- Suomalainen, T. 2017. Kirjanpitäjistä yrittäjän sparraajaksi. Tilisanomat 4/2017, 14–19.
- Tilikausi ja tilinpäätös. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Helsinki: Suomen Taloushallinto-liitto ry. [Viitattu 18.9.2017]. Saatavana: <https://taloushallintoliitto.fi/kirjanpidon-abc-mita-jokaisen-tulisi-tietaa-kirjanpidosta/tilikausi-ja-tilinpaatos>
- Tilitoimistoala Suomessa. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Helsinki: Suomen Taloushallintoliitto ry. [Viitattu 18.10.2017]. Saatavana: <https://taloushallintoliitto.fi/tietoameista/tutkimuksia-ja-tietoa-alasta/tilitoimistoala-suomessa>
- Tilitoimiston palvelut. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Helsinki: Suomen Taloushallintoliitto ry. [Viitattu 13.10.2017]. Saatavana: <https://taloushallintoliitto.fi/tilitoimisto-asiointi/tilitoimiston-palvelut>
- Toimiala Online. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 20.10.2017]. Saatavana: <http://www2.toimialaonline.fi/>
- Toimitusjohtaja X. 2017. Malliyritys. Haastattelu 9.11.2017.

- Tuomi-Sorjonen, P. 2013. Kirjanpito, tilinpäätös ja verotus. Helsinki: Sanoma Pro Oy.
- Vilkkumaa, M. 2010. Yrityksen menestyksen mittarit: tunnusluvut, yrityksen hinnan määrittäminen & tilinpäätösanalyysi. Helsinki: Yrityskirjat Oy.
- Yritystutkimus ry. 2011. Yritystutkimuksen tilinpäätösanalyysi. 9. uud. p. Helsinki: Gaudeamus Oy.

LIITTEET

Liite 1. Tilinpäätösanalyysikysely

Liite 2. Tunnuslukuanalyysin tulkintaohje

LIITE 1 Tilinpäätösanalyysikysely

Tilinpäätösanalyysikysely

Onko yrityksellenne tehty aikaisemmin tilinpäätösanalyysiä?

- ☐ Kyllä
- ☐ Ei

Millainen tilinpäätösanalyysi yrityksellenne on tehty?

- ☐ Tunnuslukuanalyysi
- ☐ Prosenttimuotoinen tilinpäätös
- ☐ Trendianalyysi
- ☐ Kassavirta-analyysi
- ☐ Muu: _____

Oletteko kiinnostuneita teettämään tilinpäätösanalyysiä yrityksellenne?

- ☐ Kyllä
- ☐ Ei

Millaisesta tilinpäätösanalyysistä olette kiinnostuneita?

☐ Tunnuslukuanalyysi

☐ Prosenttimuotoinen tilinpäätös

☐ Trendianalyysi

☐ Kassavirta-analyysi

☐ Muu: _____

Mistä yrityksen tunnusluvuista olette kiinnostuneita?

☐ Kannattavuuden tunnusluvuista

☐ Vakavaraisuuden tunnusluvuista

☐ Kiertonopeuden tunnusluvuista

☐ Maksuvalmiuden tunnusluvuista

Olisitteko kiinnostuneet ohjeesta, joka auttaa tunnuslukuanalyysin tulkinnassa?

☐ Kyllä

☐ Ei

LIITE 2 Tunnuslukuanalyysin tulkintaohje**Tunnuslukuanalyysin tulkintaohje**

Sisällysluettelo

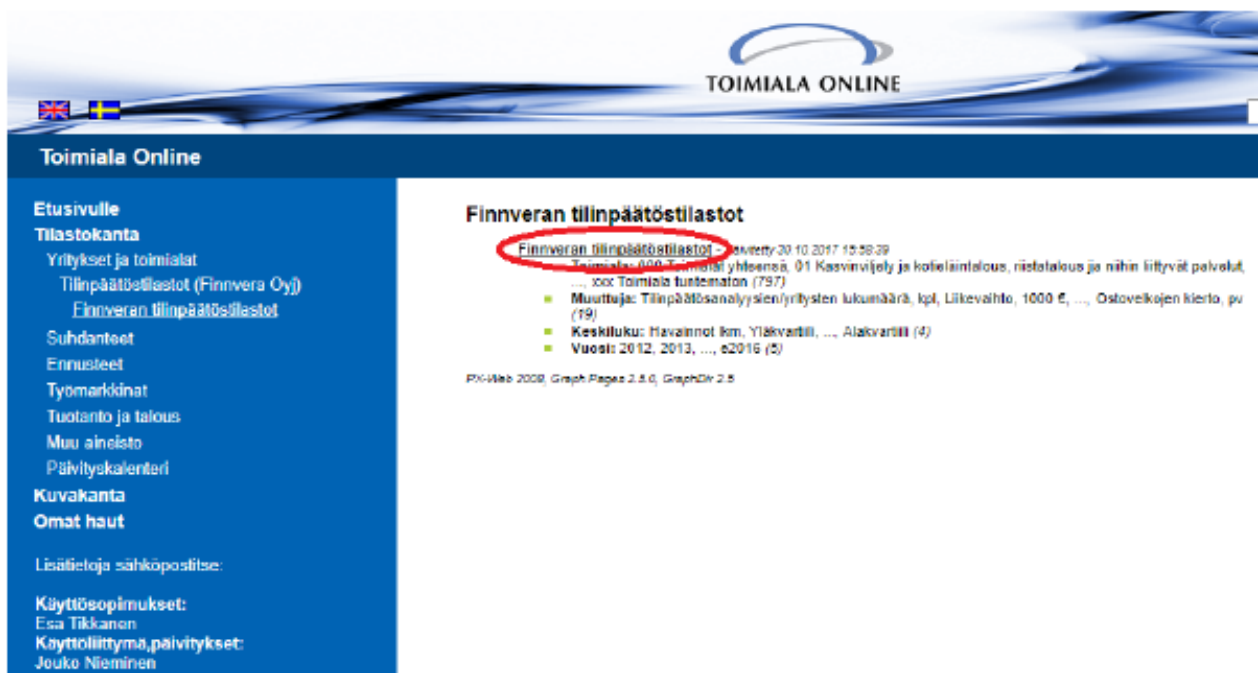
1	Tunnuslukuanalyysin vaiheet	3
2	Kannattavuus.....	5
2.1	Liiketulos.....	5
2.2	Käyttökate	5
2.3	Nettotulos.....	6
2.4	Oman pääoman tuottoprosentti	7
2.5	Sijoitetun pääoman tuottoprosentti	7
2.6	Kokonaispääoman tuottoprosentti	8
3	Vakavaraisuus.....	9
3.1	Omavaraisuusaste	9
3.2	Suhteellinen velkaantuneisuus	10
4	Kiertonopeus	11
4.1	Myyntisaamisten kiertoaika, pv	11
4.2	Ostovelkojen kiertoaika, pv	12
5	Maksuvalmius.....	13
5.1	Rahoitustulos	13
5.2	Quick ratio	13
5.3	Current ratio	14
6	Lähdeluettelo.....	15

1 Tunnuslukuanalyysin vaiheet

1. Tuloslaskelman ja taseen oikaiseminen
2. Tavoitteiden ja laskettavien tunnuslukujen valinta
3. Saatujen tunnuslukujen analysointi ja vertailu

Tunnuslukujen vertailussa voi käyttää apuna Toimiala Online sivustoa, josta pystyy hakemaan eri toimialojen tilinpäätöstilastoja. Tilastot haetaan seuraavasti:

<http://www2.toimialaonline.fi/> => Tilastokanta => Yritykset ja toimialat => Tilinpäätöstilastot (Finnvera Oyj) => Finnveran tilinpäätöstilastot

Toimiala Online

Etusivulle
Tilastokanta
 Yritykset ja toimialat
 Tilinpäätöstilastot (Finnvera Oyj)
 Finnveran tilinpäätöstilastot
 Suhdanteet
 Ennusteet
 Työmarkkinat
 Tuotanto ja talous
 Muu aineisto
 Päivälyskalenteri
Kuvakanta
Omat haut
 Lisätietoja sähköpostitse:
 Käyttöoikeudet:
 Esa Tikkanen
 Käyttöönotto, päivitykset:
 Jouko Nieminen

Finnveran tilinpäätöstilastot

Finnveran tilinpäätöstilastot - sivetty 20.10.2017 15:58:39
 Toimiala: 000 Toimialat yhteensä: 01 Kasvinviljely ja kotieläintalous, niestolous ja niihin liittyvät palvelut
 ... xxx Toimiala tuntematon (797)
 Muuttajat: Tilinpäätösanalyysin/yritysten lukumäärä, kpl, Liikevaihto, 1000 €, ..., Ostovelkojen kiertä, pv
 (19)
 Keskiluku: Havainnot km, Yläkvantili, ..., Alakvantili (4)
 Vuosi: 2012, 2013, ..., 2016 (5)

PC-Web 2009, Graph Pages 2.5.0, GraphDir 2.5

Ruudulle aukeaa valinta vaihtoehtoja, joista valitset omaan vertailuusi sopivat tekijät. Tämän jälkeen painat "Hae taulukko" nappia, jolloin ohjelma hakee valintojesi mukaisen tilinpäätöstilastotaulukon.

[Tilastokanta](#) ▶ [Yhteiset ja toimialat](#) ▶ [Tilinpäätöstilastot \(Finnvera Oyj\)](#) ▶ [Finnveran tilinpäätöstilastot](#)

Taulukko: Finnveran tilinpäätöstilastot muuttujina Toimiala, Muuttuja, Keskiluku ja Vuosi

Valitse luokat valintalaatikoista

Valintalaatikon käyttöohje

Perusteet Alusta Kuus

Toimiala Valintalaatikko	Muuttuja Valintalaatikko	Keskiluku Valintalaatikko
Yhteensä 797 Valittu 0	Yhteensä 19 Valittu 0	Yhteensä 4 Valittu 0
000 Toimialat yhteensä 01 Kasvinviljely ja kotieläintalous, riistatalous ja 011 Yksivuotisten kasvien viljely 0113 Vihannesten ja melonien, juuristen ja mu 01131 Vihannesten viljely avomaalla (pl. perun 01132 Vihannesten viljely kasvihuoneessa 014 Kotieläintalous	Tilinpäätösanalyysin lyhytysten lukumäärä, kpl Liikevaihto, 1000 € Liikevaihdon muutos, % Henkilöstön keskimäärin, kpl Liikevaihto/henkilö Käyttökate, % Liiketulos, %	Havainnot Ison Yläkvartili Mediaani Aläkvartili
Hae <input type="text"/> alusta	Hae <input type="text"/> alusta	Hae <input type="text"/> alusta
Vuosi Valintalaatikko Yhteensä 5 Valittu 0		
2012 2013 2014 2015 e2016		
Hae <input type="text"/> alusta		

Valittuja sokoja: 0 Poista kaikki valinnat

Näytymä ruudulta on rajoitettu 240 000 sokuun

Hae taulukko

Tallenta haku

Lisää suosikkeihin

Paluu

2 Kannattavuus

Yrityksen kannattavuus merkitsee pelkistettynä sitä, että tilikauden aikana sen liikevaihto eli tulot ovat suuremmat kuin sen kulut. Tunnuslukujen avulla pystytään kuitenkin saaman täsmällisempää tietoa yrityksen kannattavuudesta.

2.1 Liiketulos

Liiketulos kertoo yrityksen tuloksen ennen rahoituseriä ja veroja. Liiketulosprosentin avulla pystytään seuraamaan yksittäisen yrityksen kehitystä sekä tietyin edellytyksin myös vertailla samaa toimialaa. Eri toimialojen väliseen vertailuun tätä tunnuslukua ei tulisi käyttää.

Liiketulos = liikevaihto + liiketoiminnan muut tuotot – liiketoiminnan kulut – poistot ja arvonalennukset

Liiketulosprosentti = liiketulos / liikevaihto x 100

Ohjearvot	
Hyvä	yli 10%
Tyydyttävä	5-10%
Heikko	alle 5%

Huomioitavaa on, että liiketulosprosentin tulee olla sitä korkeampi, mitä pääomavaltaisempi yritys on ja päinvastoin. Liiketulosprosentin ollessa negatiivinen, kertoo se yrityksen olevan operatiivisissa vaikeuksissa.

2.2 Käyttökate

Käyttökate kertoo yrityksen tuloksen ennen poistoja, rahoituseriä ja veroja. Käytännössä siitä siis nähdään paljonko liikevaihdosta jää katetta, kun liiketoiminnan kulut vähennetään siitä. Kuten liiketuloksen kohdalla, myöskään käyttökate ei suositella verrattavaksi muiden kuin saman toimialan yritysten kanssa.

Käyttökate = liiketulos + poistot ja arvonalentumiset

Käyttökateprosentti = käyttökate / liikevaihto x 100

Pääsääntöiset vaihteluvälit	
Teollisuus	5-20%
Kauppa	2-10%
Palvelu	5-15%

Käyttökatteelle ja käyttökateprosentille ei pystytä antamaan yleispäteviä ohjearvoja, sillä sen taso on hyvin sidonnainen yrityksen toimialastaan ja pääomarakenteeseen. Kuitenkin yleisesti ottaen, mitä suurempi käyttökate on, sitä parempi. Rahoituskulujen, käyttöomaisuuden poistovaatimusten ja voitonjakotavoitteiden suuruus tulee ottaa huomioon käyttökatteen riittävyttä arvioitaessa.

2.3 Nettotulos

Nettotuloksen katsotaan usein olevan yrityksen varsinaisen toiminnan tulos. Nettotulos toimii yleensä pohjana voitonjakopäätökselle. Käytännössä se on yrityksen omistajille jäävä osuus tilikauden tuloksesta. Koska tuloslaskelman satunnaiset erät ja tilinpäätössiirrot eivät ole mukana nettotuloksessa, ei se välttämättä ole sama kuin virallisen tuloslaskelman voitto tai tappio.

Nettotulos = liiketulos +/- rahoituserät +/- verot

Nettotulosprosentti = nettotulos / liikevaihto x 100

Että yrityksen liiketoiminta olisi kannattavaa, tulee nettotuloksen olla positiivinen. Yrityksen voitonjakotavoitteet ja pääomarakenteen vahvistamispyrkimykset määrittävät nettotuloksen riittävyyden ja vähimmäistason. Nettotulosta arvioitaessa, kannattaa tarkastella myös mm. oman pääoman tuottoprosenttia, sillä mikäli oman pääoman tuotto on yli 10%, on nettotulos yleensä omistajien kannalta vähintäänkin tyydyttävä.

2.4 Oman pääoman tuotto prosentti

Oman pääoman tuotto prosentti on yrityksen omistajien ja sijoittajien kannalta yksi tärkeimmistä yrityksen kannattavuutta kuvaavista mittareista, koska se kertoo yrityksen kyvystä hoitaa omistajien sijoittamaa pääomaa. Oman pääoman tuotto prosentti kertoo, kuinka paljon tilikauden aikana omalle pääomalle on kertynyt tuottoa.

Oman pääoman tuotto prosentti = $100 \times \text{nettotulos (12kk)} / \text{oikaistu oma pääoma keskimäärin}$.

Normiarvot	
Erinomainen	yli 20%
Hyvä	15-20%
Tyydyttävä	10-15%
Välttävä	5-10%
Heikko	alle 5%

Omistajien asettamat tuottovaatimukset määräävät pitkälti oman pääoman tuottotason. Vieraan pääoman lisäksi yrityksen on pääsääntöisesti tuotettava riittävää tuottoa myös omalle pääomalle. Oman pääoman tuoton tulisi lähtökohtaisesti nousta korkeammaksi kuin riskittömän sijoituksen tuotto. Tällöin tuoton tulisi olla sitä korkeampi, mitä riskialttiimpi yritys on.

2.5 Sijoitetun pääoman tuotto prosentti

Sijoitetun pääoman tuotto prosentin katsotaan olevan yksi tilinpäätösanalyysin tärkeimmistä tunnusluvuista. Tunnusluku mittaa yrityksen suhteellista kannattavuutta, jolla tarkoitetaan sitä tuottoa, mikä on saatu yritykseen sijoitetulle korkoa tai muuta tuottoa vaativalle pääomalle.

Sijoitettu pääoma = Oma pääoma + korolliset velat

Sijoitetun pääoman tuotto prosentti = $100 \times [\text{nettotulos} + \text{rahoituskulut} + \text{verot (12 kk)}] / \text{sijoitettu pääoma keskimäärin}$

Normiarvot	
Erinomainen	yli 15%
Hyvä	10-15%
Tyydyttävä	6-10%
Välttävä	3-6%
Heikko	alle 3%

Vähimmäistuottona sijoitetulle pääomalle on pidetty yrityksen vieraalle pääomalle maksamaa korkoa. Sekä omalle, että lainapääomalle pitäisi saada vähintään vallitsevan korkotason mukainen tuotto.

2.6 Kokonaispääoman tuotto prosentti

Kokonaispääoman tuotto prosentti kertoo, kuinka paljon yritystoimintaan sidotulle pääomalle on kertynyt tuottoa.

Kokonaispääoman tuotto prosentti = $100 \times [\text{nettotulos} + \text{rahoituskulut} + \text{verot (12kk)}] / \text{oikaistun taseen loppusumma keskimäärin}$

Normiarvot	
Hyvä	yli 10%
Tyydyttävä	5-10%
Heikko	alle 5%

3 Vakavaraisuus

Vakavaraisuudella tarkoitetaan yrityksen oman pääoman suhdetta koko pääomaan. Yrityksen oman pääoman osuus koko käytettävissä olevasta pääomasta tulisi olla riittävän suuri, että yrityksen varat riittävät myös huonoina aikoina. Vakavaraisuus vaikuttaa myös yrityksen kykyyn saada uutta vierasta pääomaa rahoittajilta. Se on myös merkittävä rahoitusriskin mittari, millä rahoittajat arvioivat yrityksen riskialttiutta. Etenkin pienten yritysten konkurseissa on usein taustalla liian pieni oman pääoman osuus.

3.1 Omavaraisuusaste

Omavaraisuusasteella mitataan yrityksen tappion sietokykyä, vakavaraisuutta ja sitoumuksista selviytymiskykyä pitkällä aikavälillä. Se kertoo, kuinka suuri osuus yrityksen omaisuudesta on rahoitettu omalla pääomalla. Yrityksen toiminta on sitä vakaampi, mitä korkeampi omavaraisuusaste on.

Omat varat = taseen oma pääoma + vapaaehtoiset varaukset + poistoero verovelalla vähennettynä + oman pääoman ehtoiset pääomalainat osittain (pääomalainaa oikaistaan omaan pääomaan vain niin, että sidottu oma pääoma tulee katetuksi.)

Omavaraisuusaste-% = $100 \times \text{omat varat} / (\text{oikaisun taseen loppusumma} - \text{tehtyyn työhön perustuvat ennakkomaksut})$

Ohjearvot	
Erinomainen	yli 50%
Hyvä	35-50%
Tyydyttävä	25-35%
Välttävä	15-25%
Heikko	alle 15%

3.2 Suhteellinen velkaantuneisuus

Suhteellinen velkaantuneisuusprosentti kertoo velkojen suhdetta toiminnan laajuuteen verrattuna. Siinä yrityksen kokonaisvelat suhteutetaan liikevaihtoon.

Suhteellinen velkaantuneisuus-% = $100 \times \text{oikaistun taseen velat} / \text{liikevaihto (12kk)}$

Suhteellisella velkaantuneisuudella ei ole ohjearvoja eikä sitä voida verrata muuta kuin saman toimialan yritysten kesken. Normaalisti suhteellisen velkaantuneisuuden ollessa korkea, tulee yrityksellä olla hyvä ja vakaa käyttökate, että lainojen hoidosta pystytään selviytymään. Suhteellisella velkaantuneisuudella pystytään myös arvioimaan yrityksen käyttökäteen vaatimusta.

4 Kiertonopeus

Kiertonopeudella mitataan yrityksen toiminnan tehokkuutta sekä taloudellisuutta. Kiertonopeuslukuja on hyvä vertailla vain saman toimialan lukuihin, sillä kiertonopeuksissa on hyvinkin merkittäviä eroja toimialojen välillä. Kiertonopeuslukujen avulla pystytään seuraamaan asetettujen tavoitteiden toteutumista ja niiden kehitystä pitkällä aikavälillä.

4.1 Myyntisaamisten kiertoaika, pv

Myyntisaamisten kiertoaika kertoo nimensä mukaisesti keskimäärin, montako päivää yrityksen liikevaihto on saamisissa, ennen rahojen saamista kassaan. Sillä mitataan yrityksen perinnän tehokkuutta sekä asiakkaille annettuja maksuaikoja. Yrityksen pääomia sitoutuu sitä enemmän yrityksen prosesseihin, mitä pidemmät maksuajat yritys asiakkailleen tarjoaa.

Myyntisaamisten kiertoaika (pv) = $365 \times \text{myyntisaamiset} / \text{liikevaihto}$ (12kk)

Myyntisaamisten kiertoajan tavoitetaso on riippuvainen toimialalla vallitsevista maksuajoista. Tunnusluku on täten toimialakohtainen eikä sitä kannata verrata eri toimialan yritysten kesken. Mitä nopeampi myyntisaamisten kiertoaika, sitä tehokkaampi on yrityksen perintäprosessi. Nopeuttamalla kiertoaikaa, yritys pystyy parantamaan likviditeettiään ja tulorahoituksen riittävyyttä. Myyntisaamisten kiertoajan ollessa hidas, yritys on todennäköisesti kannattavuudeltaan heikko ja myyntisaamisissa on luultavasti epäkurantteja eriä.

4.2 Ostovelkojen kiertoaika, pv

Ostovelkojen kiertoaika taas kertoo, minkä verran yritys on hyödyntänyt tavarantoimittajien rahoitusta ostopensa rahoittamiseen. Käytännössä se siis mittaa päivinä, missä ajassa ostot keskimäärin maksetaan.

Ostovelkojen kiertoaika (pv) = $365 \times \text{ostovelat} / \text{aine- ja tarvikeostot (12kk)}$

Kuten myyntisaamisten kiertoaajan kohdalla, myöskään ostovelkojen kiertoaajalle ei ole annettu ohjearvoja, vaan sitä tulee verrata saman toimialan yritysten kanssa ja toimialalla vallitsevan maksuajan kanssa. Maksuaikojen ollessa pitkät tai erittäin pitkät, viittaa se yrityksen heikkoon maksuvalmiuteen tai jopa maksuvaikeuksiin. Lyhyet maksuajat taas kertovat yrityksen kyvystä hoitaa ostovelkansa tehokkaasti ja kyvystä hyödyntämään käteisalennukset sekä muut maksuaikaan liittyvät edut. Yleisenä nyrkkisääntönä pidetään sitä, että myyntisaamisten kiertoaajan tulisi olla ostovelkojen kiertoaikaa lyhemmät.

5 Maksuvalmius

Yrityksen maksuvalmiudella tarkoitetaan sen kykyä selviytyä maksuvelvoitteistaan sovittuna ajankohtana. Sillä siis mitataan yrityksen rahojen jatkuvaa riittävyyttä. On kuitenkin huomioitavaa, että yrityksen maksuvalmius voi muuttua hyvinkin nopeasti tilanteista riippuen, minkä vuoksi onkin tärkeää suhtautua kriittisesti tilinpäätösanalyysistä saataviin likviditeettiä koskeviin tuloksiin

5.1 Rahoitustulos

Rahoitustulos näyttää, paljonko yrityksen varsinainen liiketoiminta tuottaa tulorahoitusta. Se kertoo, kuinka hyvin yritys pystyy suoriutumaan varsinaisen liiketoiminnan tuotoilla lainojen lyhennyksistä, käyttöpääoman lisäyksestä ja investointien omarahoituksesta. Omistajien voitonjakotarpeet tulisi myös pystyä kattamaan yrityksen rahoitustuloksella.

Rahoitustulos = nettotulos + poistot ja arvonalennukset

Rahoitustulosprosentti = rahoitustulos / liikevaihto x 100

Lyhyelläkin aikavälillä katsottuna, yrityksen tulisi pystyä saamaan aikaan positiivinen rahoitustulos. Rahoitustuloksen ollessa negatiivinen, yrityksen on oletettavasti täytynyt kattaa juoksevia rahoituskuluja lisävelalla tai purkamalla likviditeettiään. Rahoitustulos -tunnusluku on toimialakohtainen, joten eri toimialojen välistä vertailua ei suositella.

5.2 Quick ratio

Quick ratio, toiselta nimeltään happotesti kertoo, miten hyvin yritys pystyy selviämään lyhytaikaisista veloistaan likvideillä omaisuuserillään. Se siis käytännössä mittaa rahoituspuskureiden tilaa sekä kassavalmiutta.

Quick ratio = (lyhytaikaiset saamiset + rahat ja pankkisaamiset + rahoitusarvopaperit) / (lyhytaikainen vieras pääoma – lyhytaikaiset saadut ennakkomaksut)

Ohjearvot	
Erinomainen	yli 1,5
Hyvä	1-1,5
Tyydyttävä	0,5-1
Välttävä	0,3-0,5
Heikko	alle 0,3

Quick ration suositusarvo on 1, jolloin yritys pystyy kattamaan lyhytaikaiset velkansa kokonaan rahoitusomaisuudellaan. On kuitenkin huomioitava, että toimialasta riippuen, näin korkeaa arvoa voi olla vaikea saavuttaa.

5.3 Current ratio

Current ratio tarkastelee yrityksen maksuvalmiutta ja rahoituspuskuria quick ratiota hieman pidemmällä aikavälillä ja siinä huomioidaan myös yrityksen vaihto-omaisuus likvideihin eriin. Luku vertaa likvidien erien suhdetta lyhytaikaisiin velkoihin.

Current ratio = (vaihto-omaisuus + lyhytaikaiset saamiset + rahat ja pankkisaamiset + rahoitusomaisuusarvopaperit) / lyhytaikainen vieras pääoma

Ohjearvot	
Erinomainen	yli 2,5
Hyvä	2-2,5
Tyydyttävä	1,5-2
Välttävä	1-1,5
Heikko	alle 1

Current ratiota kannattaa tarkastella erityisesti sen kehityksen kannalta ja vertailun välineenä. Se sopii hiukan Quick ratiota paremmin myös eri toimialojen väliseen vertailuun, parhaiten se kuitenkin soveltuu saman toimialan sisäiseen vertailuun. Yrityksen tulorahoituksen ollessa runsas ja vakaa, pystyy se toimimaan myös pienemmällä rahoituspuskurilla.

6 Lähdeluettelo

Kisanlahti, T., Leppiniemi, J. & Leppiniemi, R. 2017. Tilinpäätöksen tulkinta. Helsinki: Alma Talent.

Niskanen, J. & Niskanen, M. 2003. Tilinpäätösanalyysi. Helsinki: Edita Prima Oy.

Balance Consulting. Ei päiväystä. Tunnuslukuopas. [Verkkosivu]. Helsinki: Alma Talent Oy. [Viitattu 23.10.2017]. Saatavana: <http://www.balanceconsulting.fi/tunnusluvut>

Vilkkumaa, M. 2010. Yrityksen menestyksen mittarit: tunnusluvut, yrityksen hinnan määrittäminen & tilinpäätösanalyysi. Helsinki: Yrityskirjat Oy.

Yritystutkimus ry. 2011. Yritystutkimuksen tilinpäätösanalyysi. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.